

**Kuusikko-
työryhmä**

Kuuden suurimman kaupungin päihdehuollon palvelujen ja kustannusten vertailu vuonna 2012

Anssi Vartiainen
Kuusikko-työryhmän
julkaisusarja 3/2013

Kuusikko-työskentelyn historia ja periaatteet

Kuusikko muodostuu Suomen kuudesta väkiluvultaan suurimmasta kaupungista. Väestömäärän mukaisessa järjestyksessä Kuusikkoon kuuluvat Helsinki, Espoo, Tampere, Vantaa, Turku ja Oulu. Kuusikko-työryhmissä vertaillaan kaupunkien sosiaali- ja terveystoimen palveluja. Kaupunkien edustajista koostuvat eri palvelukokonaisuuksien asiantuntijaryhmät tuottavat vuosittain tilastollisia raportteja edeltävän vuoden asiakasmäärästä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista. Tärkeimmät tiedot esitetään raporteissa usean vuoden aikasarjoina.

Kuusikko-työn historia ulottuu vuoteen 1994, jolloin Helsingin, Espoon ja Vantaan sosiaali- ja terveystoimen johtajat päättivät alkaa toteuttaa vertailuja keskeisimmistä sosiaali- ja terveystoimen palveluista sekä niiden kustannuksista. Ensimmäiseksi tarkasteltiin lasten päivähoitoa, toimeentulotukea sekä vanhusten palveluja. Turku ja Tampere tulivat mukaan kaikkiin vertailuihin vuonna 1996, minkä jälkeen ryhmä nimettiin Viisikoksi. Vertailuraportteja alettiin julkaista omassa julkaisusarjassaan vuodesta 1999 eteenpäin. Kuusikko syntyi, kun Oulu liittyi kuudenneksi jäseneksi ryhmään. Ensimmäiset tiedot Oulusta saatiin vuodelle 2002. Ajan myötä Kuusikko-vertailuihin on tullut mukaan uusia palvelukokonaisuuksia. Lisäksi raporttien laajuus on kasvanut vertailtavaksi otettujen asioiden lisääntyessä.

Kuusikko-raporttien tiedot asiakasmäärästä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista on pääasiassa koottu kuntien omista tietojärjestelmistä ja tilinpäätöksistä. Raportteihin sisältyy tilastotietojen lisäksi erillisiä selvityksiä esimerkiksi eri palvelujen organisoinnista tai kuntien suunnitelmista tietyn palvelurakenteen muutoksen toteuttamiseksi. Kaupunkien asiantuntijat sopivat tiedonkeruulle mahdollisimman yhdenmukaiset määritelmät, toteuttavat tiedonkeruun käytännössä ja analysoivat tuloksia. Kuusikko-työryhmien sihteerit koostavat tiedot yhteen ja kirjoittavat ryhmäkohtaiset raportit.

Kuusikon lisäksi tilastotietoja kuntien sosiaali- ja terveystoimen palveluista tuotetaan monilla tahoilla, kuten Tilastokeskuksessa, Terveystoimen ja hyvinvoinnin laitoksessa (THL:ssä) sekä Suomen Kuntaliitossa. Kuusikko-tiedonkeruun ja raportoinnin erityispiirteet liittyvät yhdessä sovittuihin määritelmiin ja sopimukseen tietosisällöstä, suorite- ja taloustietojen yhdistämiseen yhteen raporttiin, palvelua koskevien tietojen kattavuuteen ja pyrkimykseen tietojen vertailukelpoisuuden yksityiskohtaiseen arviointiin. Lisäksi edellisen vuoden tietoja käsittelevät raportit ilmestyvät yleensä nopeammalla aikataululla kuin valtakunnalliset yhteenvedot. Työryhmien tiedonkeruuprosessia ja raportoinnin sisältöä voidaan myös muokata verrattain joustavasti suhteessa valtakunnallisen tason tiedonkeruuseen ja julkaisuun.

Vuonna 2013 toimii seitsemän Kuusikko-työryhmää, jotka ovat lasten päivähoitoon, lastensuojeluun, aikuissosiaalityöhön, päihdehuoltoon, kehitysvammahuoltoon, vammaispalvelujen sekä vanhustalouden ryhmät. Jokainen ryhmä tuottaa vuoden aikana yhden raportin.

**Kuuden suurimman kaupungin päihdehuollon
palvelujen ja kustannusten vertailu vuonna 2012**

Kuusikko-työryhmä
Päihdehuolto
Anssi Vartiainen
26.6.2013

Kuusikko-työryhmän julkaisusarja
Teksti: Anssi Vartiainen
Kansi: Kati Rosenberg

ISSN 1457-5078

Edita Prima Oy 2013
Helsinki

Tekijä(t)		
Kuusikko-työryhmän päihdehuollon asiantuntijaryhmä, kirjoittanut Anssi Vartiainen		
Nimike		
Kuuden suurimman kaupungin päihdehuollon palvelujen ja kustannusten vertailu vuonna 2012		
Julkaisija (virasto tai laitos)	Julkaisuaika	Sivumäärä, liitteet
Helsingin sosiaali- ja terveystoimi, Espoon sosiaali- ja terveystoimi, Vantaan sosiaali- ja terveystoimi, Turun hyvinvointitoimiala, Tampereen hyvinvointipalvelut sekä Oulun hyvinvointipalvelut	6/2013	32 s. + 34 s. liitteitä
Sarjanimike		Osanumero
Kuusikko-työryhmän julkaisusarja		3/2013
ISSN-numero	Kieli	
1457-5078	Suomi	
Tiivistelmä		
<p>Vuoden 2012 tietoja koskevassa raportissa päihdehuollon palveluihin on sisällytetty päihdehuollon avopalvelut mukaan lukien A-klinikat, (H-klinikat), nuorisoasemat, korvaushoito, päiväkuntoutus sekä muut avohuollon palvelut (Terveysneuvonta, päiväkeskustoiminta, selviämishoitoasema), asumispalvelut ja laitoshoido. Tiedonkeruussa tapahtuneiden muutosten seurauksena tiedot on raportoitu osittain ainoastaan vuosilta 2012 ja 2011. Päihdehuollon palveluja käyttävät asiakkaat ovat usein moniongelmaisia henkilöitä. Tämä tekee palvelujen luokittelun vaikeaksi. Suurimmat erot kaupunkien välillä ilmenevät asumispalvelujen määrittelyssä. Kunnissa on suuria eroja myös siinä, minkä asteista yhteistyötä tehdään mielenterveyspalvelujen ja päihdepalvelujen kesken.</p> <p>Kuusikko-kunnat käyttivät päihdehuollon avohuollon, asumispalvelujen sekä laitoshoidon palveluihin kaikkiaan 110,4 miljoonaa euroa vuonna 2012. Deflatoidut kustannukset kasvoivat 4,3 prosenttia edellisvuodesta. Tärkein kustannuksiin viime vuosina vaikuttanut tekijä on ollut laitoshoidon tilalle tarjottavien avohoidon ja asumispalvelujen lisääntyminen. Vuonna 2012 kustannuksia nostivat erityisesti asumispalvelut, joissa kustannukset kasvoivat 10,9 prosenttia edellisvuoteen nähden, nousten yhteensä 50,1 miljoonaan euroon. Avopalvelujen kustannukset olivat noin 33,3 miljoonaa euroa ja deflatoidut kustannukset laskivat edellisvuodesta 2,6 prosenttia. Laitoshoidon kustannukset olivat 27,0 miljoonaa euroa ja deflatoitua kasvua kertyi 1,8 prosenttia. Kaikki tarkasteltavat kustannukset ovat vuoden 2012 osalta nettokustannuksia.</p>		
Asiasanat		
Kuusikko, kustannukset, kuntavertailu, päihdehuolto		
Tiedustelut	Jakelu	
Työryhmän jäsenet, liite 7	www.kuusikkokunnat.fi	

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO.....	1
2	PÄIHDEHUOLLON KUSTANNUKSET.....	2
	2.1 Kokonaiskustannukset ja kokonaiskustannusten jakautuminen eri palveluihin...2	
3	PÄIHDEHUOLLON AVOPALVELUT.....	5
	3.1 Avopalvelujen kustannukset.....	5
	3.2 Avopalvelujen asiakasmäärät ja suoritteet.....	6
	3.3 Polikliinisten palvelujen kustannukset.....	7
4	PÄIHDEHUOLLON ASUMISPALVELUT.....	15
	4.1.1 Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut.....	18
5	PÄIHDEHUOLLON LAITOSHOITO.....	20
6	YHTEENVETO JA POHDINTAA.....	22
7	PITKÄAIKAISASUNNOTTOMUUS KUUSIKKO-KUNNISSA.....	24
8	LÄHTEET.....	32
	LIITTEET.....	33
	Liite 1: Päihdehuollon määritelmät 2012.....	33
	Liite 2: Päihdehuollon toiminta- ja kustannustiedot vuodelta 2012.....	44
	Liite 3: Päihdehuollon toiminta- ja kustannustietojen aikasarjat 2008–2012.....	54
	Liite 4: Päihdehuollon deflatoidut kustannustietojen aikasarjat 2008–2012.....	57
	Liite 5: Yhteenveto Päihdehuollon Kuusikko-mittarin sisältävistä asiakaskyselyistä..	58
	Liite 6: Espoon selviämishoitoaseman kuvaus.....	60
	Liite 7: Kuusikon kuntien päihdehuollon palvelujärjestelmä vuonna 2012.....	62
	Liite 7: Päihdehuollon Kuusikko-työryhmän jäsenten yhteystiedot.....	65

TEKSTIN TAULUKOT

Taulukko 1. Päihdehuollon kokonaiskustannukset vuosina 2010–2012 vuoden 2012 rahan arvossa, milj. €.....	2
Taulukko 2. Päihdepalvelujen kustannukset palveluittain Kuusikossa vuosina 2008–2012 ja muutos vuodesta 2011 vuoden 2012 rahan arvossa, milj. €.....	4
Taulukko 3. Päihdehuollon avopalvelujen kustannukset vuonna 2012 ja muutos % vuodesta 2011.....	5
Taulukko 4. Avopalvelujen kustannukset vuosina 2008–2012 vuoden 2012 rahan arvossa, milj. € ja muutos Kuusikko-tasolla edellisvuodesta, %.....	5
Taulukko 5. Päihdehuollon avopalvelujen asiakasmäärät vuonna 2012 ja muutos % vuodesta 2011.....	6
Taulukko 6. Päihdehuollon avopalvelujen suoritteet vuonna 2012 ja muutos % vuodesta 2011.....	7
Taulukko 7. Polikliinisten palvelujen kustannukset vuosina 2008–2012 vuoden 2012 rahan arvossa, milj. €.....	7

Taulukko 8. A-klinikan kustannukset vuosina 2011–2012, € / asiakaskäynti vuoden 2012 rahan arvossa	8
Taulukko 9. Selviämishoitoasemien kustannukset vuosina 2008–2012, € / asiakaskäynti vuoden 2012 rahan arvossa	8
Taulukko 10. Korvaushoidon asiakasmäärät vuosina 2008–2012	12
Taulukko 11. Korvaushoidon asiakasmäärät omissa ja ostopalveluissa vuonna 2012	12
Taulukko 12. Korvaushoidon kustannukset vuosina 2008–2012, € / asiakaskäynti vuoden 2012 rahan arvossa	12
Taulukko 13. Päihdehuollon asumispalvelujen asiakasmäärät vuosina 2010–2012	15
Taulukko 14. Päihdehuollon asumispalvelujen asumisvuorokaudet vuosina 2010–2012 ..	15
Taulukko 15. Asumisvuorokaudet asiakasta kohden päihdehuollon asumispalveluissa vuosina 2010–2012	16
Taulukko 16. Asumisvuorokaudet asiakasta kohden tuki- ja tuetun asumisen, palveluasumisen, tehostetun palveluasumisen ja tilapäisen palveluasumisen palveluissa vuonna 2012	16
Taulukko 17. Päihdehuollon asumispalvelujen nettokustannukset vuosina 2011–2012 vuoden 2012 rahan arvossa, milj. €	16
Taulukko 18. Kustannukset asumisvuorokautta kohden päihdehuollon asumispalveluissa vuonna 2012, €	17
Taulukko 19. Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen asiakkaat, asumisvuorokaudet ja kustannukset vuonna 2012 ja muutos vuodesta 2011	18
Taulukko 20. Päihdehuollon katkaisu-, vieroitus- ja kuntoutushoidon asiakasmäärät vuosina 2008–2012	20
Taulukko 21. Päihdehuollon katkaisu-, vieroitus- ja kuntoutushoidon vuorokaudet vuosina 2008–2012	20
Taulukko 22. Päihdehuollon laitoshoidon kustannukset vuosina 2008–2012 vuoden 2012 rahan arvossa, milj. €	20
Taulukko 23. Kustannukset laitoshoitovuorokautta kohden vuosina 2008–2012 vuoden 2012 rahan arvossa, €	21
Taulukko 24. Asunnottomien ja pitkäaikaisasunnottomien määrittämisessä käytettävät tietolähteet Kuusikko-kunnissa	25
Taulukko 25. Päihdehuollon Kuusikko-mittarilla toteutetut asiakaskyselyt Helsingissä vuonna 2012	58
Taulukko 26. Päihdehuollon Kuusikko-mittarilla toteutettu asiakaskysely Vantaalla vuonna 2012	59

TEKSTIN KUVIOT

Kuvio 1. Päihdehuollon erityispalvelujen kokonaiskustannukset 18 vuotta täyttäneitä asukasta kohden vuosina 2010–2012, vuoden 2012 rahan arvossa, €	3
Kuvio 2. Päihdehuollon erityispalvelujen kustannusten jakautuminen eri palveluihin 2012 ..	3
Kuvio 3. Kustannukset käyntiä kohden A-klinikan, H-klinikan ja nuorisoasemien palveluissa €, vuosina 2008–2012 vuoden 2012 rahan arvossa	6

1 JOHDANTO

Päihdehuollon asiantuntijaryhmä perustettiin vuonna 2009. Asiantuntijaryhmä tuotti ensimmäisen raporttinsa vuoden 2008 tiedoista. Tätä ennen päihdehuollon tietoja on koottu aikuissosiaalityön työryhmässä. Kuusikko-kunnat kokosivat vuosina 2005 ja 2006 tietoja päihdehuollon palveluista aikuissosiaalityön osana. Tiedonkeruu rajoitettiin tällöin selkeimpiin sosiaalitoimen päihdehuollon palvelukokonaisuuksiin, koska kaikkien palvelujen sisällöllinen määrittely ei ollut mahdollista. Ensimmäinen raportti päihdehuollon palveluista tehtiin vuosien 2005–2007 tiedoista (Kumpulainen 2009).

Vuosien 2008, 2009 ja 2011 tilannetta kuvaavat raportit sisälsivät myös järjestelmäesityksen, jossa kuvattiin, miten päihdehuollon palvelut on järjestetty ja mitä asioita palveluissa on priorisoitu eri Kuusikko-kunnissa. Kuvauksessa havaittiin suuria eroja palvelujen järjestämisessä ja myös siinä, miten kaupungit ovat määritelleet eri palvelumuodot. Määritelmiä tarkennettiin edelleen vuoden 2012 tiedonkeruuta varten ja tiedonkeruuta on täsmennetty useiden eri palvelujen osalta. Muutokset ovat aiheuttaneet sen, että vuotta 2012 edeltävät kustannustiedot eivät kaikin osin ole kuntien välillä vertailukelpoisia ja aikasarjoissa esitetään tästä syystä paikoin ainoastaan viimeisten kahden vuoden tiedot. Vuoden 2011 raportissa siirryttiin kaikkien palvelujen osalta nettokustannusten käyttöön ja Helsingin asumispalvelujen osalta käytetään edelleen laajaa määritelmää vuoden 2010 tapaan.

Tiedonkeruuta on tarkennettu tämän vuoden raporttiin erityisesti avohuollon osalta. Avohuollon palvelujen asiakasmäärä, suoritteet ja kustannukset koostuvat polikliinisista palveluista (A-klinikka, H-klinikka, nuorisoasemat, korvaushoito, päivä kuntoutus ja muu polikliininen palvelu) ja muista avopalveluista (Terveysneuvonta, päiväkeskustoiminta, selviämishoitoasema, kotiin vietävät palvelut ja ryhmä muut). Lisäksi avohuollon kustannuksiin lasketaan ehkäisevän päihdetyön kustannukset. Avohuollon kokonaisuus pysyy ennallaan, mutta muutos tarkoittaa erityisesti polikliinisten palvelujen raportointia. Edellisvuosina polikliinisista palveluista on raportoitu ainoastaan A-klinikan ja nuorisoasemien palvelut sekä korvaushoito.

Muutoksista huolimatta tämän vuoden raportti rakentuu pitkälti totuttuun tapaan. Luvussa 2 käydään läpi päihdehuollon kustannuksia ja kustannusrakennetta yleisellä tasolla. Luvussa 3 syvennytään avohuollon palveluihin ja tarkastellaan eriteltyjä asiakasmääriä, suoritteita ja kustannuksia. Luvussa 4 käsitellään vastaavaan tapaan asumispalvelujen tietoja ja luvussa 5 laitoshoidon tietoja. Luvussa 6 on lyhyt yhteenveto keskeisistä muutoksista ja kustannustiedoista. Lisäksi päihdehuollon työryhmä päätti toteuttaa erillisselvityksen pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishojelman vaikutuksista. Selvitys löytyy luvusta 7. Liitteistä löytyy kerättyjen tietojen määritelmät, kuntien keräämät tiedot ja aikasarjat sekä kunnissa Kuusikko-mittarilla toteutetut asiakaskyselyt sekä työryhmän jäsenten yhteystiedot.

2 PÄIHDEHUOLLON KUSTANNUKSET

Vuotta 2012 koskevien tietojen ohella sekä tekstissä että liitteissä esitetään palvelujen käyttöä ja kustannuksia kuvaavia aikasarjoja. Aikasarjat ovat pääsääntöisesti vuosilta 2010–2012. Tietojen ajallisen vertailukelpoisuuden parantamiseksi aiempien vuosien kustannukset on korotettu vuoden 2012 rahan arvoon käyttämällä julkisten menojen hintaindeksiä sosiaalitoimelle. Palvelujen kustannusten vertailussa käytetään vertailukelpoisuuden vuoksi vuodesta 2011 alkaen nettokustannuksia. Tiedonkeruussa koottavat nettokustannukset muodostetaan vähentämällä palvelujen bruttokustannuksista asiakasmaksutulot. Vuotta 2011 edeltävät kustannustiedot eivät kaikin osin ole kuntien välillä vertailukelpoisia. Tietojen keruun periaatteen muuttumisen vuoksi kustannustiedot eivät myöskään ole ajallisesti täysin vertailukelpoisia. (ks. lisää liite 1.)

2.1 Kokonaiskustannukset ja kokonaiskustannusten jakautuminen eri palveluihin

Päihdehuollon kokonaiskustannukset olivat Kuusikko-tasolla 110,4 miljoonaa euroa vuonna 2012 (Taulukko 1). Kustannukset nousivat edellisvuodesta 4,3 prosenttia. Kustannukset kasvoivat edellisvuodesta eniten Espoossa 15,9 prosenttia ja Helsingissä 7,5 prosenttia. Turun kustannukset laskivat edellisvuodesta 9,2 prosenttia ja Vantaallakin laskua oli 7,0 prosenttia edellisvuoteen nähden. Espoon asumispalvelujen tarjonta on lisääntynyt merkittävästi vuonna 2012, mikä selittää pitkälti huomattavan kokonaiskustannusten nousun edellisvuodesta. Tarkempi kuvaus Espoon asumispalveluista löytyy kappaleesta 4 (ks. myös kuvio 2).

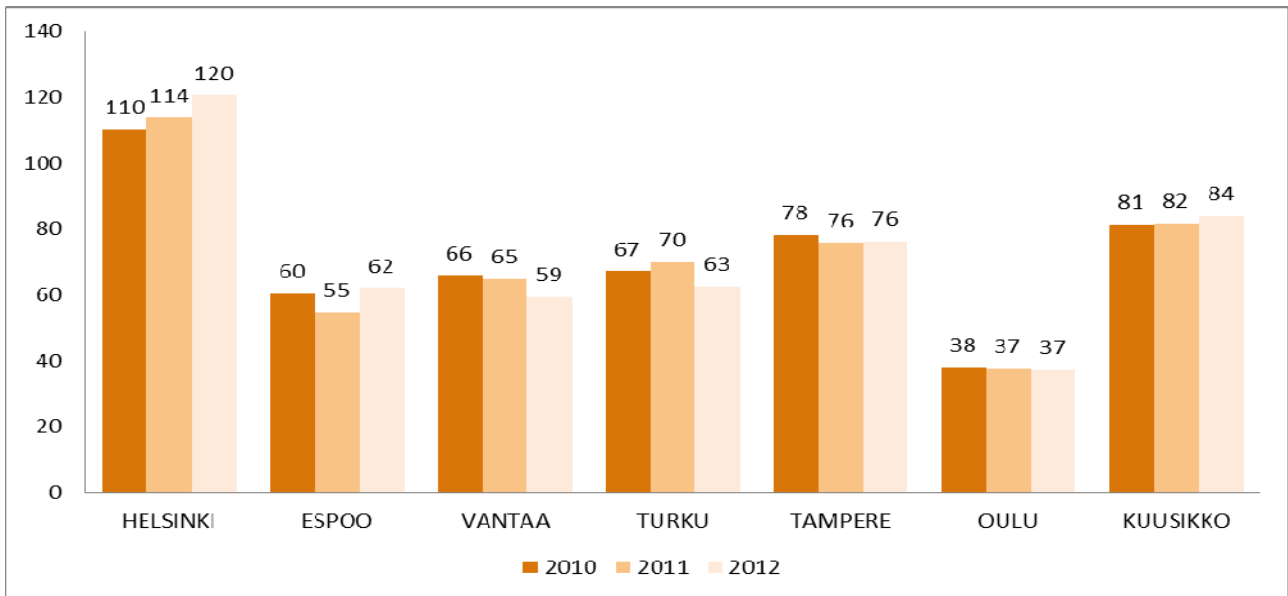
Taulukko 1. Päihdehuollon kokonaiskustannukset vuosina 2010–2012 vuoden 2012 rahan arvossa, milj. €

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kustannukset milj. € 2010	54,12	11,46	10,27	10,02	13,88	4,27	104,02
Kustannukset milj. € 2011	56,63	10,58	10,26	10,50	13,62	4,30	105,87
Kustannukset milj. € 2012	60,89	12,26	9,54	9,53	13,85	4,34	110,41
Muutos €, 2011–2012	4,26	1,68	-0,72	-0,97	0,23	0,05	4,53
Muutos %, 2011–2012	7,5	15,9	-7,0	-9,2	1,7	1,1	4,3

Vantaalla kustannusten alenema johtuu ensisijaisesti palvelurakenteen muuttumisesta avohoitopainotteisemmaksi kotiin annettavan päihdekuntoutuksen ja asumispalvelujen kehittymisen myötä. Laitoskuntoutuksen käyttö on vähentynyt.

Oulussa päihdehuollon kokonaiskustannukset ovat pysyneet viime vuodet samantasoisina. Pienoista kustannusten nousua selittää lähinnä asumiskustannusten nousu liittyen pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishojelman ensimmäisen kauden päättymiseen ja kustannusten siirtymiseen kokonaan kunnan maksettaviksi.

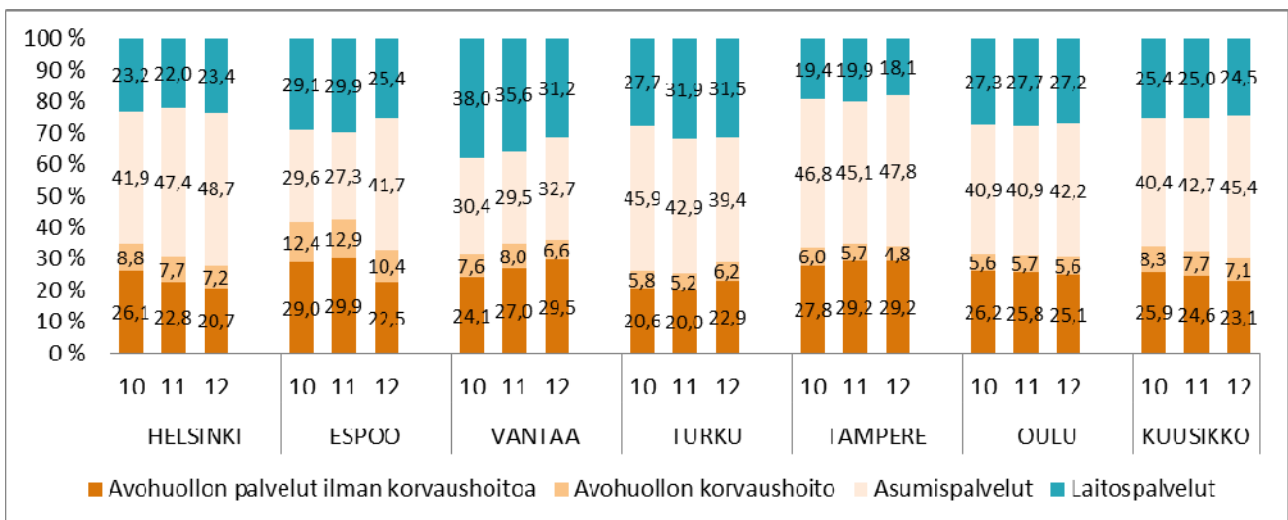
Kokonaiskustannukset on jyvitetty 18 vuotta täyttäneitä asukasta kohden kuviossa 1. Deflatoimattomat kustannukset ovat nousseet Kuusikon tasolla 4,8 eurolla ja deflatoidut kustannukset ovat nousseet 2,3 eurolla 18 vuotta täyttäneitä asiakasta kohden edellisvuodesta. Näin lasketut kustannukset ovat nousseet erityisesti Helsingissä viimeisen kolmen vuoden aikana ja Helsingin kustannukset ovat huomasti muiden kuntien kustannuksia korkeammalla. Helsingin kustannusten nousua selittää erityisesti laitoshoidon kasvaneet kustannukset.

Kuvio 1. Päihdehuollon erityispalvelujen kokonaiskustannukset 18 vuotta täyttäneeltä asukkaasta kohden vuosina 2010–2012, vuoden 2012 rahan arvossa, €

Turussa päihdehuollon erityispalvelujen kokonaiskustannukset laskivat vuonna 2012 lähes samalla tasolla kuin vuonna 2010 eli 54 euroon. Päihdehuollon erityispalvelujen kustannuksia vuonna 2011 lisäsi menojen kasvu erityisesti päihdehuollon ostetuissa asumispalveluissa. Päihdehuollon asumispalveluiden kilpailutuksessa ei saatu riittävästi palveluasumisen palveluja käyttöön vuoden 2011 alussa, joten palvelujen ostoja päätettiin jatkaa vanhoilta sopimuskumppaneilta aina 30.9.2011 asti. Erillissopimukset olivat kalliita kaupungeille. Laitoshoidon osalta vuosi 2010 oli poikkeuksellinen, koska päihdehuollon kuntoutumishoidon kustannukset laskivat huomattavasti hoitoonohjauksen hidastumisen myötä.

Kustannusrakennetarkastelu paljastaa, että suurin menoerä Kuusikon tasolla ovat asumispalvelut (Kuvio 2). Asumispalvelujen suhteellinen osuus kokonaiskustannuksista on kasvanut kolmen vuoden aikana noin 5 prosenttiyksikköä. Samaan aikaan laitoshoidon osuus on supistunut 1,0 prosenttiyksikköä. Laitoshoidon osalta kustannukset ovat supistuneet nopeimmin Vantaalla, jossa laitoshoidon kustannukset muodostavat 6,8 prosenttiyksikköä pienemmän osuuden kokonaiskustannuksista kuin kolme vuotta aikaisemmin.

Kuvio 2. Päihdehuollon erityispalvelujen kustannusten jakautuminen eri palveluihin 2012

Merkittävin muutos päihdehuollon palvelurakenteessa näkyy avokuntoutuksellisten palvelujen, kuten päivä kuntoutuksen ja muiden ryhmätoimintojen, lisääntymisenä. Moniin kuntiin on tullut käyttöön myös keskitettyä palveluohjausta. Muutosten seurauksena laitospalvelusajat ovat lyhentyneet ja muutoksilla on ollut kustannuksia pienentävä vaikutus. Vaikkei laitoshoidon kustannukset olekaan laskeneet vuodesta 2010, päihdeasiakkaita on keskitetty asumispalveluihin, mikä näkyy merkittävänä kustannusten kasvuna kyseisessä palvelussa. (Taulukko 2.)

Taulukko 2. Päihdepalvelujen kustannukset palveluittain Kuusikossa vuosina 2008–2012 ja muutos vuodesta 2011 vuoden 2012 rahan arvossa, milj. €

Kustannukset yhteensä	2008	2009	2010	2011	2012	2011–2012, %
Avopalvelut	36,05	35,30	35,57	34,18	33,30	-2,6
Asumispalvelut			42,04	45,18	50,11	10,9
Laitoshoito	29,98	29,35	26,41	26,51	27,00	1,8

3 PÄIHDEHUOLLON AVOPALVELUT

Luvussa 3 esitellään avopalvelujen kustannukset, asiakasmäärät ja suoritteet. Päihdehuollon avopalvelut rakentuvat polikliinisista palveluista (A-klinikka, H-klinikka, nuorisoasemat, korvaushoito, päivä kuntoutus ja muu polikliininen palvelu) ja muista avopalveluista (Terveysneuvonta, päiväkeskustoiminta, selviämishoitoasema, kotiin vietävät palvelut ja ryhmämuut). Lisäksi avohuollon kustannuksiin lasketaan ehkäisevän päihdetyön kustannukset.

Avopalveluja ja työmuotoja on kehitetty ja monissa kunnissa toiminta on laajentunut. Muutosvaihe on vielä monissa kunnissa käynnissä, mikä on osittain hidastanut avopalveluihin hakeutumista.

3.1 Avopalvelujen kustannukset

Vuonna 2012 avopalvelujen kokonaiskustannukset olivat Kuusikko-tasolla noin 33,6 miljoonaa euroa (Taulukko 3). Yksittäisistä avopalveluista eniten rahaa kului A-klinikan palveluihin, noin 11,6 miljoonaa euroa. Helsingin osuus kaikista avopalvelujen Kuusikkokustannuksista oli noin puolet. Oulussa nuorisoaseman kustannukset sisältyvät A-klinikan kustannuksiin. Nuorisoasema on osa A-klinikka toimintaa ja osa toiminnoista on yhteisiä, muun muassa päihdepäivystys toimii yhden oven periaatteella. Helsingissä nuorten ehkäisevä päihdetyö on siirretty nuorisoasiainkeskuksen yhteyteen.

Taulukko 3. Päihdehuollon avopalvelujen kustannukset vuonna 2012 ja muutos % vuodesta 2011

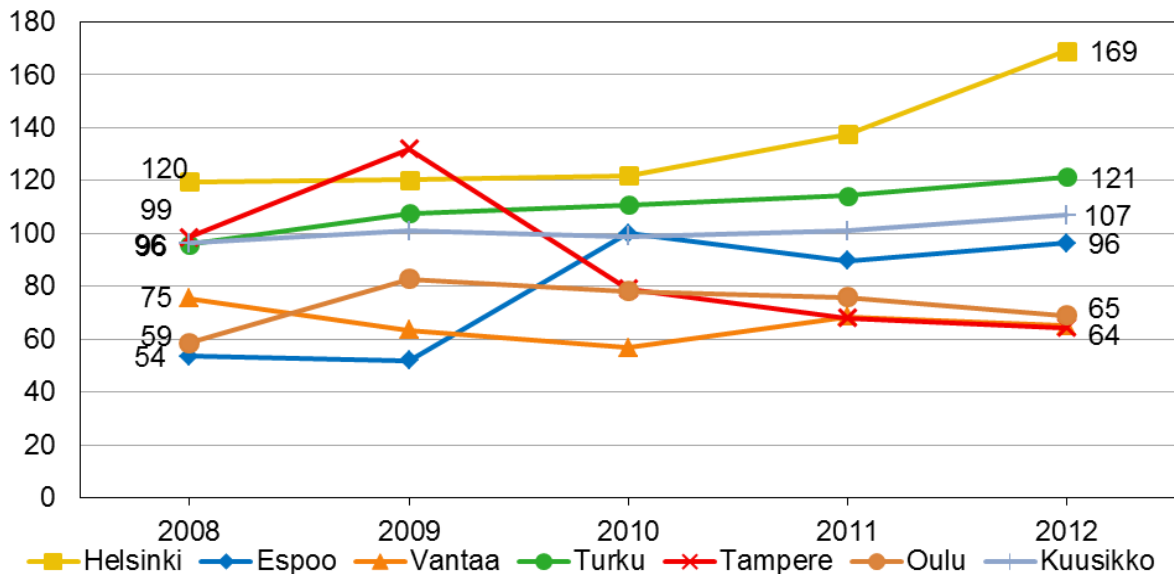
	Helsinki	%	Espoo	%	Vantaa	%	Turku	%	Tampere	%	Oulu	%	Kuusikko	%
Ehkäisevät päihdetyö	335 731	-65,4	-	-	301 370	1,2	333 805	6,1	169 013	11,6	83 411	-7,8	1 223 330	-34,7
A-klinikka	6 245 084	1,2	856 326	-9,6	1 294 870	10,6	1 446 124	-1,8	726 524	-3,1	999 822	2,3	11 568 750	0,7
H-klinikka	-	-	-	-	386 209	-11,7	-	-	611 040	-2,4	-	-	997 249	-6,2
Nuorisoasemat	1 695 169	10,9	466 708	16,3	367 940	-7,8	-	-	262 913	2,8	2 792 730	8,1
Korvaushoito	4 409 715	3,9	1 279 159	-3,6	625 473	-21,0	587 579	10,3	668 055	-11,2	241 580	1,7	7 811 561	-0,9
Päiväkuntoutus	1 509 838	15,9	5 895	-89,8	172 023	179,5	-	-	838 670	5,9	-	-	2 526 426	14,1
Muu polikliininen palvelu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Polikliiniset palvelut yhteensä	13 859 806	4,6	2 608 088	-4,6	2 846 515	-0,5	2 033 703	1,4	3 107 202	-2,2	1 241 401	2,1	25 696 715	1,8
Terveysneuvonta	895 188	5,8	220 000	5,3	293 030	-6,9	59 000	-25,3	263 340	3,7	6 000	..	1 736 558	1,6
Päiväkeskustoiminta	492 745	31,4	286 351	3,7	-	-	345 055	106,5	141 458	..	-	-	1 265 609	54,7
Selviämishoitoasema	1 293 657	-3,7	822 252	-4,7	-	-	-	-	1 035 004	0,7	3 150 913	-2,6
Kotiin vietävät palvelut	120 526	..	14 175	..	315 795	86,6	-	-	-	-	-	-	450 496	..
Muut	-	-	90 000	-66,1	-	-	-	-	-	-	-	-	90 000	-66,1
Muut avopalvelut yhteensä	2 802 116	9,2	1 432 778	-11,2	608 825	25,8	404 055	64,2	1 439 802	12,3	6 693 576	8,0
Avopalvelut yhteensä	16 997 652	1,3	4 040 866	-8,1	3 756 710	-0,9	2 771 563	8,0	4 716 017	2,3	1 324 812	1,4	33 613 621	0,5

Avopalvelujen deflatoidut kustannukset ovat laskeneet hieman Kuusikon tasolla viime vuosina (Taulukko 4). Pienentyneitä kustannuksia selittää Helsinki, jonka kustannukset ovat laskeneet 14,2 prosenttia vuodesta 2008. Muissa kaupungeissa kustannukset ovat pysyneet melko lailla ennallaan.

Taulukko 4. Avopalvelujen kustannukset vuosina 2008–2012 vuoden 2012 rahan arvossa, milj. € ja muutos Kuusikko-tasolla edellisvuodesta, %

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko	Muutos, %
2008	19,81	4,28	3,68	2,80	4,19	1,31	36,05	
2009	18,71	4,65	3,12	2,89	4,45	1,47	35,30	-2,1
2010	18,89	4,74	3,25	2,64	4,69	1,36	35,57	0,8
2011	17,31	4,53	3,58	2,65	4,75	1,35	34,18	-3,9
2012	17,00	4,04	3,44	2,77	4,72	1,33	33,30	-2,6

Kuviossa 3 on jyvitetty A-klinikan, H-klinikan ja nuorisoasemien kustannukset käyntiä kohden. Käynti kyseisissä palveluissa kustansi Kuusikko-tasolla noin 107 euroa vuonna 2012. Korkeimmaksi käyntihinta muodostuu Helsingissä 169 euroa ja edullisin käynti on Tampereella 64 euroa.

Kuvio 3. Kustannukset käyntiä kohden A-klinikan, H-klinikan ja nuorisoasemien palveluissa €, vuosina 2008–2012 vuoden 2012 rahan arvossa

3.2 Avopalvelujen asiakasmäärät ja suoritteet

Avopalvelujen asiakasmäärät ovat pysyneet suurin piirtein ennallaan edellisvuoteen nähden Kuusikon tasolla (Taulukko 5). Asiakasmäärät ovat laskeneet lähinnä Espoossa (10,6 %) ja Turussa (7,0 %) ja nousseet Tampereella (13,4 %) ja Vantaalla (9,4 %). Kuntien välillä yhtenäistä kehitystä näkyy lähinnä korvaushoidossa, jossa asiakasmäärät ovat kasvaneet 5–37 prosenttia edellisvuodesta kunnasta riippuen. On huomioitava, että Tampereen korvaushoidon asiakasmäärän kasvu selittyy ennen kaikkea laskentatavan muutoksella. Aikaisempaan tietona käytettiin poikkileikkaustietoa, kun vuoden 2012 asiakkaat ovat koko vuoden aikana korvaushoitoa saaneita.

Taulukko 5. Päihdehuollon avopalvelujen asiakasmäärät vuonna 2012 ja muutos % vuodesta 2011

	Helsinki	%	Espoo	%	Vantaa	%	Turku	%	Tampere	%	Oulu	%	Kuusikko	%
A-klinikka	4 338	-12,4	1 609	-8,7	1 391	12,0	1 207	-6,5	1 270	4,7	1 416	-3,6	11 231	-5,9
H-klinikka	-	-	-	-	420	6,1	-	-	652	-3,8	-	-	1 072	-0,2
Nuorisoasemat	1 050	-10,1	427	15,1	309	-1,6	213	-13,4	409	7,9	1 245	20,6	3 653	4,1
Korvaushoito	847	5,1	140	5,3	119	10,2	146	15,0	232	37,3	61	17,3	1 545	10,8
Päiväkuntoutus	344	37,6	3	..	47	88,0	-	-	222	32,9	-	-	616	39,4
Muu polikliininen palvelu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Polikliiniset palvelut yhteensä	6 591	-8,2	2 179	-3,9	2 286	9,6	1 566	-5,9	2 808	16,3	1 756	15,5	17 186	0,3
Terveysneuvonta	2 835	3,7	917	-6,0	1 033	1,9	744	-13,9	770	13,6	235	3,1	6 534	0,6
Päiväkeskustoiminta	108	..	-	-	228	12,9	-	-	-	-	336	66,3
Selviämishoitoasema	3 136	0,5	1 354	-8,6	1 323	15,4	-	-	1 417	7,9	7 230	2,4
Kotiin vietävät palvelut	58	..	13	..	140	..	-	-	-	-	-	-	211	..
Muut	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Muut avopalvelut yhteensä	6 029	3,0	2 392	-16,0	2 496	10,0	972	-8,8	2 187	9,8	14 311	0,4
Avopalvelut yhteensä	12 620	-3,1	4 571	-10,6	4 642	9,4	2 538	-7,0	4 995	13,4	1 695	-3,1	31 061	-0,7

Vaikka avopalvelujen asiakasmäärät ovat pysyneet Kuusikon tasolla suurin piirtein ennallaan, yksittäisten suoritteiden määrä näyttää kasvaneen (13,6 %). Kasvuprosentti ei kerro kuitenkaan koko totuutta, sillä Espoon ja Tampereen päiväkeskustoiminnan yhteensä yli 41 000 käyntiä ei näy edellisen vuoden tilastoissa. Todellinen suoritteiden kasvu asettunee näin ollen 4–5 prosentin väliin ja Tampereen avopalvelujen suoritteiden määrä on kasvanut pikemminkin lähemmäs 14 prosenttia kuin 66 prosenttia ja Espoossa suoritteiden määrä on pudonnut noin 5 prosenttia, eikä kasvanut 8,5 prosenttia. Lisäksi on huomioitava, että korvaushoidon päivittäiset käynnit muodostavat hieman vajaa puolet kaikista avopalvelujen suoritteista. (Taulukko 6.)

Taulukko 6. Päihdehuollon avopalvelujen suoritteet vuonna 2012 ja muutos % vuodesta 2011

	Helsinki	%	Espoo	%	Vantaa	%	Turku	%	Tampere	%	Oulu	%	Kuusikko	%
A-klinikka	38 388	-14,5	12 234	-8,6	11 973	5,9	10 629	-5,1	14 172	6,1	11 580	14,0	98 976	-5,1
H-klinikka	-	-	-	-	21 234	19,2	-	-	11 340	8,9	-	-	32 574	15,4
Nuorisoasemat	14 299	-12,6	3 173	2,8	2 142	-28,3	2 740	-5,6	2 366	-3,0	4 697	19,1	29 417	-7,3
Korvaushoito	117 774	9,1	21 555	3,6	18 754	21,5	25 304	12,4	20 811	25,5	9 725	16,1	213 923	11,6
Päiväkuntoutus	9 843	77,6	151	..	1 736	142,1	-	-	14 111	31,7	-	-	25 841	52,3
Muu polikliininen palvelu	952	-1,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 356	39,8
Polikliiniset palvelut yhteensä	181 256	3,1	37 113	-0,4	56 243	16,5	38 673	5,6	62 800	17,4	21 305	15,0	397 390	7,4
Terveysneuvonta	21 747	-14,1	5 541	13,6	6 211	-1,5	7 404	-0,4	10 316	-0,4	1 294	39,0	52 513	-4,9
Päiväkeskustoiminta	45 586	12,5	6 700	..	-	-	10 861	-6,6	34 729	..	-	-	97 876	87,6
Selviämishoitoasema	6 893	-4,4	5 651	-10,8	1 323	15,4	-	-	2 717	-3,9	16 584	-5,4
Kotiin vietävät palvelut	420	..	189	..	4 696	81,9	-	-	-	-	-	-	5 305	..
Muut	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Muut avopalvelut yhteensä	74 646	2,1	18 081	33,0	12 230	21,9	18 265	-4,2	47 762	262,1	172 278	32,6
Avopalvelut yhteensä	255 902	2,8	55 194	8,5	63 777	14,5	56 938	2,2	110 562	65,8	22 599	16,1	564 972	13,6

3.3 Polikliinisten palvelujen kustannukset

Polikliinisten palvelujen kustannukset ovat laskeneet melko tasaisesti viimeisen viiden vuoden aikana Kuusikon tasolla (Taulukko 7). Tampereen kustannukset ovat laskeneet suhteellisesti eniten, 20,1 prosenttia. Euromääräisesti suurin on ollut Helsingin kustannuksissa tapahtunut muutos, kustannukset ovat laskeneet viidessä vuodessa 2,0 miljoonaa euroa, mikä merkitsee 12,8 prosenttia pienentyneitä deflatoituja kustannuksia. Helsingissä päihdehuollon palveluja on siirtynyt sosiaalitoimelta toiselle toimialueelle, esimerkiksi Klari-toiminta on siirtynyt nuorisoasiainkeskukseen. Pitkällä aikavälillä kustannusten alenemistä selittää myös päihdehuollon vakanssien siirto terveysasemille Terveysasema kuntalaisen käyttöliittymä -hankkeen myötä sekä tilankäytön ja hallinnon tehostaminen. Helsingissä on viime vuosina keskitetty palveluja ja hallintoa sekä karsittu kuluja ei-välittömästä asiakastyöstä. Espoossa avattiin puolestaan mielenterveys- ja päihdepalvelukeskus Empun avokuntoutusosaston toiminta huhtikuussa 2010. Muutos selittää vuoden 2010 tapahtunutta kustannusten nousua.

Taulukko 7. Polikliinisten palvelujen kustannukset vuosina 2008–2012 vuoden 2012 rahan arvossa, milj. €

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko	Muutos, %
2008	15,89	2,18	2,83	2,20	3,89	1,17	28,16	
2009	14,81	2,45	2,54	2,30	3,27	1,47	26,84	-4,7
2010	14,97	2,97	2,68	2,07	3,21	1,31	27,22	1,4
2011	13,66	2,82	2,95	2,07	3,28	1,25	26,03	-4,4
2012	13,86	2,61	2,85	2,03	3,11	1,24	25,70	-1,3

A-klinikka

A-klinikkakäynnin deflatoidut kustannukset ovat pysyneet Kuusikon tasolla suhteellisen ennallaan edellisvuoteen nähden (Taulukko 8). Merkittävimmin kustannukset suhteessa asiakasmäärään ovat nousseet Helsingissä 14,8 prosenttia, kun taas Oulun kustannukset suhteessa asiakasmäärään ovat laskeneet 13,1 prosenttia ja Tampereellakin 11,5 prosenttia. Turussa A-klinikan kustannuksissa ovat myös nuorisosaseman kustannukset.

Taulukko 8. A-klinikan kustannukset vuosina 2011–2012, € / asiakaskäynti vuoden 2012 rahan arvossa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2 011	142	73	107	108	58	99	114
2 012	163	70	108	108	51	86	117

* Turussa A-klinikan kustannuksissa ovat myös nuorisosaseman käynnit ja kustannukset

Selviämishoitoasemat

Selviämishoitoasemien asiakaskohtaisista kustannuksista on saatu eriteltyä tietoa kolmesta eri kunnasta (Taulukko 9). Helsingin ja Espoon tietoihin sisältyy myös poliisin putkaan tehdyt konsultaatiokäynnit, mikä laskee asiakaskäyntiä kohden jyvitettyjen kustannusten hintaa.

Taulukko 9. Selviämishoitoasemien kustannukset vuosina 2008–2012, € / asiakaskäynti vuoden 2012 rahan arvossa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2 011	186	136	-	-	364
2 012	188	146	-	-	381

Helsinki

Helsingissä selviämishoitoasema toimii päivystyksellisenä tarkkailuyksikkönä. Helsingin kaupungin terveydenhoitoyksiköt, sairaankuljetus ja poliisi voivat siirtää selviämishoitoasemalle seurantaan päihtyneitä potilaita, joilla on merkittävän päihtymystilan lisäksi jokin terveydenhuollon välitöntä seurantaa vaativa vamma tai sairaus. Suurin osa potilaista tulee poliisin tuomana, osa päivystyspoliklinikoilta tai sairaankuljetuksena suoraan kotoa tai kadulta. Joitakin potilaita hakeutuu omatoimisesti selviämishoitoasemalle. Perustehtävä on taata potilaille turvallinen selviäminen, kartoittaa potilaiden päihteidenkäyttöä sekä ohjata heitä tarvittaessa jatkohoitoon. Hoidon tarpeen arvion yhteydessä potilailta mitataan perusvitaaliarvot ja arvioidaan potilaan yleisvointia, neurologista statusta, ulkoisia vammoja sekä psyykkistä vointia. Selviämishoitoaseman hoitajat tekevät pyynnöstä hoidontarpeen arvioita myös poliisin säilytysuojalla (putka).

Helsingin selviämishoitoasemalla on 10 potilaspaiikkaa ja se on auki ympäri vuorokauden vuoden jokaisena päivänä. Potilaan hoito selviämishoitoasemalla kestää minuutista vuorokauden. Keskimääräinen hoitoaika on noin 10 tuntia. Valtaosa kotiutuu seurannan jälkeen. Potilaita ohjataan myös laitoskatkaisuun, sairaalahoitoon somaattisten vaivojen vuoksi tai psykiatrian päivystykseen arviointiin tai hoitoon. Selviämishoitoasemalla hoidetaan 16 vuotta täyttäneitä. Alaikäisten osuus on hyvin pieni. Kaikista alaikäisistä tehdään ilmoitus lastensuojeluun. Potilaista naisia oli vuonna 2012 noin 30 prosenttia.

Espoo

Vuoden 2007 marraskuussa Espooseen perustettu selviämishoitoasema on osa terveyspalveluihin kuuluvan Mielenterveys- ja päihdepalveluyksikön toimintaa. Espoon poliisiase-
man säilöönoton ja poliisivankilan välittömässä läheisyydessä sijaitsevan selviämishoito-
aseman palvelut on tarkoitettu pääsääntöisesti päihtyneille yli 16-vuotiaille espoolaisille,
kauniaislaisille ja kirkkonummelaisille, joilla on terveydentilan seurantaa vaativa somaattinen
tai psyykinen sairaus/oire.

Lisäksi selviämishoitoaseman tehtäviin kuuluu poliisin säilöönotettujen (putka) asiakkaiden
hoidontarpeen arviointi, seuranta ja hoitoonohjaus, poliisivankilan (tutkintavankila) asiak-
kaiden kokonaisvaltainen terveydenhoito ja enintään 3–5 vrk kestävä avovieritus.

Päihtymyksestä selviämisen jälkeen selvitetään asiakkaan päihdehistoria, motivoidaan ja
järjestetään tarkoituksenmukainen jatkohoito. Alle 18-vuotiaasta tehdään aina lastensuojeluilmoitus.
Päihtyneeltä aikuisasiakkaalta selvitetään, onko kotona alaikäisiä lapsia. Tarvit-
taessa otetaan yhteys sosiaali- ja kriisipäivystykseen, ja/tai tehdään lastensuojeluilmoitus.

Espoon selviämishoitoasemalla noudatetaan STM:n ohjeita päihtyneiden hoidosta; päih-
tymys ei saa estää henkilön akuutin hoidon tarpeen arviointia ja järjestämistä tai asianmu-
kaista kohtelua sekä palvelua.

Potilaat ohjautuvat selviämishoitoasemalle perusterveydenhuollosta, sairaalapäivystyksestä,
usein sairaankuljetuksen ja poliisin tuomina, joskus omatoimisesti, useimmin kuitenkin
saatettuna.

Hoito on maksutonta.

Selviämishoitoaseman perustaminen on lähtenyt HUS:n päivystyshankkeen aloitteesta.
Selviämishoitoasemalla työskentelee johtaja, 5 sairaanhoitajaa, 5 lähihoitajaa.

Selviämishoitoaseman henkilöstö ja materiaaliset resurssit on arvioitu riittäviksi. Viiden
vuoden seuranta-aikana resursseihin on tehty muutoksia minimaalisesti. Toiminnan alka-
essa on ollut jonkin verran ongelmia potilasohjauksessa. Potilasaineksessa on tehty seu-
ranta-aikana joitakin myönnytyksiä hoidon perusteiden suhteen. Linjaa on hieman laven-
nettu alkuperäisestä.

Selviämishoitoaseman tarkempi kuvaus löytyy osoitteesta:

<https://www.innokyla.fi/web/verstas104897/etusivu/-/verstas/perustiedot>

Vantaa

Vantaan selviämishoitoasema toimii Peijaksen sairaalassa terveyskeskuspäivystyksen
yhteydessä. Selviämishoitoasemalla on neljä potilaspaikkaa.

Terveyskeskuspäivystys ohjaa selviämishoitoaseman potilaaksi henkilöt, jotka tarvitsevat
päivystyksellisesti hoidollista seurantaa päihtymyksen ja sen lisäksi olevan somaattisen tai
akuutin psyykkisen syyn tai tapaturman vuoksi. Pelkkä päihtymyksestä selviäminen ei ole
syy hoitoon ottamiselle.

Myös terveysasemat ja erikoissairaanhoidon päivystys voivat tarvittaessa olla suoraan yhteydessä päivystyksen vuorovastaavaan tai selviämishoitoaseman vastuuhoitajaan seurantaan tarvitsevan päihtyneen potilaan hoidosta.

Selviämishoitoaseman tarkoituksena on selkeyttää päihtyneen tai päihteiden väärinkäyttäjän hoitoa terveyskeskuspäivystyksessä ja lisäarvona ohjata tätä hakeutumaan päihdepalveluiden piiriin paitsi tehokkaalla hoitoonohjauksella, myös inhimillisellä suhtautumisella potilaaseen.

Selviämishoitoasema on tiiviissä yhteistyössä Vantaan päihdepalvelujen kanssa, jotta potilaan jatkohoitoon ohjaus olisi mahdollisimman sujuvaa. Katkaisu- ja vieroitushoitoa tarvitsevat ohjataan arkipäivisin kaupungin vieroitushoitoyksikköön tai kotiin annettavaan katkaisu- ja vieroitushoitoon. Kotiin annettavaan katkaisu- ja vieroitushoitoon pääsee myös viikonloppuisin.

Hoitoaika selviämishoitoasemalla on lääketieteellisen syyn takia seurantaan tarvittava aika, maksimissaan kuitenkin seuraavaan aamuun klo kahdeksaan saakka eli 12–24 tuntia. Vuonna 2012 keskimääräinen hoitoaika oli 7:25 tuntia. Suurin osa potilaista kotiutui seurannan jälkeen.

Selviämishoitoaseman hoidossa on ollut pääasiassa täysi-ikäisiä. Alle 18-vuotiaita oli v. 2012 36 ja yli 63-vuotiaita 48. Potilaista (N=1323) miehiä oli 69 %. Keski-ikä oli 47,2 vuotta. Lastensuojeluilmoituksia tehtiin 39. Psykiatrista konsultaatiota tarvittiin 61 tapauksessa. Päihdepalvelujen eri yksiköihin (A-klinikka, katkaisuhuolto ym.) ohjattiin 180 henkilöä. Erikoissairaanhoidoa tarvitsi 180 henkilöä.

Turku

A-klinikkasäätiön ja Turun kaupungin hyvinvointitoimialan väliseen ostopalvelusopimukseen sisältyy uutena palveluna aikuisten selviämisaseman palvelut. A-klinikan Länsi-Suomen palvelualue on avannut toukokuussa 2013 selviämisaseman Turun katkaisuhuoltoaseman yhteyteen. Selviämisasema on kuusipaikkainen, joista keskimäärin kolme paikkaa on turkulaisten käytössä.

Palvelujen saaminen katkaisuhuoltoaseman yhteydessä takaa aikuisasiakkaille katkeamattoman hoitoketjun ja antaa mahdollisuuden puuttua ongelmiin varhaisemmassa vaiheessa. Selviämisasemalla tavoitteena on asiakkaan päihtymistilan lasku. Hoitoaika on muutamasta tunnista 14 tuntiin. Terveystilaa seurataan ja pyritään ennakoimaan mahdolliset terveysriskit. Selviämisasemalla ei käytetä lääkkeitä, ainoastaan hätätilanteessa annetaan ensiapulääkitys esimerkiksi kramppeihin ja muihin sairauskohtauksiin. Promilleraja katkaisuhuoltoon on noin 1 ja hoito selviämisasemalle on asiakkaalle maksuton.

Tampere

Tampereen kaupungin mielenterveys- ja päihdepalveluiden yksikkö Selviämis- ja katkaisuhuoltoasema tuottaa selviämishoitoa 10 paikalla, katkaisuhuoltoja lääkärin arki-aamujen vastaanoton arvion perusteella 10 paikalla sekä lisäksi avovastanottoja, joita ovat avokatot ja viikonloppuisin terveysasemien asiakkaiden korvaushoidot. Yksikön tiloissa toimii tällä hetkellä myös tarvittaessa kaupunkialueen kriisimajoitus.

Henkilöstö on kaikkien toimintojen osalta yhteinen: osastonhoitaja, sosiaalityöntekijä, osa-aikainen lääkäri, 8 sairaanhoitajaa, kaksi ohjaajaa, viisi lähihoitajaa, siivooja sekä vartijapalvelu. Yksikkö sijaitsee Hatanpään sairaalan tiloissa.

Selviämishoito palvelee seutukunnallisesti Pirkanmaata, yhteensä sopimus kuntia on kahdeksan. Muut yksikön palvelut ovat suunnattu tamperelaisille. Selviämishoitoyksikkö perustettiin ehkäisemään putkakuolemia, helpottamaan yhteispäivystyspiste Acutan päihtyneiden aiheuttamaa hoitokuormitusta sekä ohjaamaan hoitoon ja kuntoutukseen päihtyneiden ongelmakäyttäjää. Yksikön toimintaa on aktiivisesti kehitetty ja se on vakiinnuttanut paikkansa Tampereen palvelujärjestelmässä.

Selviämishoitoon ohjaututaan poliisin tai pelastuslaitoksen tuomana. Selviämishoidon tavoitteita ovat asiakaslähtöisyys ja välitön avun tarjoaminen päihdeongelmallisille, kokonaisvaltainen psyykkisten-, fyysisten- ja sosiaalisten osa-alueiden huomiointi ja hoidon jatkuvuus. Tampereen kaupungin terveysasemat, mielenterveyspalvelut sekä A-klinikka käyttävät yhteistä potilastietojärjestelmää, jolloin tiedon kulku eri yksiköiden välillä varmistuu ja toimii hoitopolkujen suunnittelun pohjana. Yhteistyötä tehdään tiiviisti myös asumispalveluiden kanssa, jotta palvelun piiriin tulevien henkilöiden päihtyneiden käytön kierre saataisiin katkaistua. Selviämishoitoon ohjaututaan laajasti; palveluita suurkuluttavista ja hoitojärjestelmään kiinnittymättömistä asiakkaista ensikertalaisiin ja nuorin henkilöihin (ikäraja 16 vuotta), joiden kohdalla kiinnitetään erityistä huomiota jatkohoitoon ohjauksessa.

Oulu

Oulussa ei ole erillistä selviämishoitoasemaa. Selviämishoito toteutetaan ns. hajautetulla mallilla. Päivystysaikana yhteispäivystyksessä tehdään arvio päihtyneiden vaikutuksen alaisen asiakkaan hoidon tarpeesta. Lääketieteellistä tai sairaanhoidollista apua tarvitsevat asiakkaat hoidetaan päivystyksen tiloissa, ei-sairaanhoidollista tarvitsevat asiakkaat ohjataan Päihdeklinikan palveluihin (lääkehoidon ohjeet mukana) ja osa ei-sairaanhoidollista hoitoa tarvitsevista asiakkaista ohjataan Kenttätien palvelukeskukseen tilapäismajoitukseen. Usein ko. asiakkaat ovat jo tuttuja asiakkaita Kenttätielle. Nykyisin on kehitetty myös toimintamallia, missä yhteispäivystyksen yhteydessä toimivan sosiaalipäivystyksen työntekijät osallistuvat hoidontarpeen arvion tekoon ja asiakkaan jatko-ohjaukseen.

Korvaushoito

Korvaushoidon asiakasmäärät ovat viime vuosina hieman kasvaneet (Taulukko 10). Tilastoitua kasvua selittää se, että Helsingin vuoden 2011 ja 2012 korvaushoidon asiakasluvuissa on mukana terveysasemien korvaushoidon asiakkaat ja Husin opioidipoliklinikan korvaushoitoasiakkaat. Näitä lukuja ei ole saatu mukaan tarkasteluun aikaisemmilta vuosilta, joten kasvu johtuu suurelta osin tilastoinnin muutoksesta. Tampereella on ilmoitettu korvaushoidon asiakasmäärä poikkileikkaustietona kunkin vuoden lopussa vuoteen 2011 asti. Vuonna 2012 tilastoinnissa siirryttiin ilmoittamaan kaikkien vuoden aikana hoidossa olleiden henkilöiden lukumäärä, mikä näkyy huomattavana korvaushoidon asiakasmäärän lisääntymisenä. Ostopalveluina hankittavien aloitusvaiheen korvaushoito-ohjelmien määrää ei ole lisätty vuodelle 2012. Terveysasemilla jatkohoidossa olevien määrä on kuitenkin tasaisesti kasvanut, jatkohoitoon siirtyneiden lukumäärän ollessa suurempi kuin hoidosta poistuneiden määrä.

Taulukko 10. Korvaushoidon asiakasmäärät vuosina 2008–2012

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2008	441	97	88	104	148	58	936
2009	402	110	106	109	157	78	962
2010	488	134	88	107	150	43	1 010
2011	806	133	108	127	169	52	1 395
2012	847	140	119	146	232	61	1 545

* Vuodet 2011 ja 2012 eivät ole Helsingin tai Kuusikon osalta verrannollisia aikaisempiin vuosiin. Vuosi 2012 ei ole verrannollinen Tampereen osalta aikaisempiin vuosiin.

Taulukossa 11 korvaushoito on jaettu omaan tuotantoon ja ostopalveluun. Vuonna 2012 ostopalvelujen osuus oli niitä käyttäneiden keskuudessa 48,7 prosenttia. Espoossa ostopalvelujen osuus oli korkein, 89,3 prosenttia. Oulussa ja Turussa korvaushoito tuotettiin omana palveluna. Turun terveysasemilla oli taulukossa ilmenevän tiedon lisäksi 62 asiakasta korvaushoidossa vuonna 2012 sekä 65 asiakasta vuonna 2011. Korvaushoitokäyntien määrää terveysasemilla ei ole muiden kuntien osalta pystytty selvittämään.

Taulukko 11. Korvaushoidon asiakasmäärät omissa ja ostopalveluissa vuonna 2012

	ASIAKASMÄÄRÄT			Ostopalvelujen osuus, %
	Yhteensä	Oma	Osto	
Helsinki	847	393	484	57,1
Espoo	140	15	125	89,3
Vantaa	119	95	24	20,2
Turku	146	146	-	-
Tampere	232	136	119	51,3
Oulu	61	61	-	-
Yhteensä	1 545	846	752	48,7

Korvaushoitokäynnin deflatoidut kustannukset ovat laskeneet viimeisen viiden vuoden aikana 20,9 prosenttia Kuusikko-tasolla ja asiakaskäyntiä kohden jaetut kustannukset ovat laskeneet puolestaan 43,8 prosenttia (Taulukko 12). Kustannukset ovat nousseet viiden vuoden aikana ainoastaan Espoossa, jossa vuoden 2012 asiakaskäynnille muodostuneet kustannukset olivat 16,5 prosenttia korkeammat kuin vuonna 2008. Edullisin korvaushoitokäynti on Turussa (23 €). Oma toimintana korvaushoidon tuottavat Turku ja Oulu ovat käyntikustannuksiltaan edullisimmat kunnat. Tampereen edellisvuodesta laskenutta käyntikohtaista kustannusta selittää asiakasmäärien laskutavan muutos poikkileikkaustiedosta, koko vuoden aikana palvelua käyttäneisiin. Helsingin tilastointitavassa tapahtuneet muutokset vaikuttavat puolestaan vuosien 2011 ja 2012 lukuihin.

Taulukko 12. Korvaushoidon kustannukset vuosina 2008–2012, € / asiakaskäynti vuoden 2012 rahan arvossa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2 008	72	51	139	36	58	42	65
2 009	58	52	92	33	48	45	54
2 010	50	80	55	29	46	35	50
2 011	41	66	53	24	47	29	42
2 012	37	59	33	23	32	25	37

Helsingiläisten korvaushoitoa toteutetaan omilla A-klinikoilla, terveysasemilla, erikoissairaanhoidossa sekä ostopalveluissa. Vuoden 2012 aikana monen asiakkaan hoitopaikka

vaihtui kilpailutuksessa toteutetun hoidon profiloinnin myötä, joten asiakkaiden kokonaisuus ei taulukossa 14 ole tarkka. Omilla neljällä A-klinikalla on yhteensä noin 200 kuntouttavan korvaushoidon paikkaa ja kuudella terveysasemalla yhteensä 120. Ostopalveluiden piiriin on ohjattu pääasiassa haittoja vähentävässä korvaushoidossa olevia asiakkaita ja erityisen vaativahoitoisia asiakkaita hoidetaan HUSin opioidiriippuvuuspoliklinikalla.

Espoo ja Vantaa kilpailuttivat opioidikorvaushoidon vuonna 2011. Sopimukset vuosille 2011–2014 astuivat voimaan 1.6.2011. Opioidikorvaushoidon ostopalvelujen asiakasmäärän kasvu huomioituna kilpailutuksen hyötynä Espoon kustannukset laskivat edellisvuodesta noin 20 prosenttia. Espoon terveysasemilla asioi 10 opioidikorvaushoidossa olevaa espoolaista ja HUS erikoissairaanhoidossa Opioidiriippuvuuspoliklinikalla 33 espoolaista.

Vantaa on toteuttanut korvaushoidon suurimmaksi osaksi omana toimintana vuodesta 2009 alkaen. Lääkehoidon lisäksi hoito sisältää kokonaisvaltaista kuntoutusta sillä tavoitteella, että asiakkaan elämäntilanne kohenisi niin, että irrottautuminen korvaushoitolääkkeistäkin olisi ajan myötä mahdollista. Lähtökohtaisesti hoito suunnitellaan määräaikaiseksi. Vuoden 2012 alusta lähtien Vantaalla on ollut mahdollista siirtää huumehoitoklinikalta jatkohoitoon terveysasemille korvaushoidossaan hyvässä hoitotasapainossa olevia asiakkaita. Asiakkaiden kannalta muutos on ollut myönteinen, kun hoitovastuu on siirtynyt lähemmäksi omaa kotia. Huumehoitoklinikalle puolestaan on tullut tilaa uusille hoitoaan aloittaville asiakkaille.

Turun yliopistollisessa keskussairaalassa tehdään opiaattiriippuvaisten korvaushoidon arviot sekä hoidetaan raskaana olevien ja jo synnyttäneiden opiaattiriippuvaisten korvaushoidot. Turun päihdepsykiatrian yksikköön kuuluva korvaushoitopoliklinikka toteuttaa opioidiriippuvaisten korvaushoitoa ja hoidot alkavat pääsääntöisesti myös siellä. Korvaushoito on joko kuntouttavaa, päihdeettömyyteen tähtäävää hoitoa tai potilaan elämänlaadun parantamiseen ja terveyshaittojen vähentämiseen tähtäävää, haittoja vähentävää hoitoa. Hoitotakuuajan puitteissa on pysytty vuonna 2012. Perusterveydenhuollossa hoidettavien ylläpitohoitopotilaitten määrä on pysynyt ennallaan eli vuonna 2012 heitä oli 62. Terveysasemilla opioidiriippuvaisten potilaiden jatkohoito painottuu lääkehoidon toteuttamiseen. Apteekkijakelua on käytetty Turussa vähäisessä määrin.

Tampereella korvaushoidon hoitoketjun toimijoista koottu suunnittelutyöryhmä kehittää kohderyhmän palveluita muun muassa lisäämällä toimijoiden yhteistyötä ja arvioimalla hoito-ohjelmien vaikuttavuutta. Vuonna 2012 toimintamallin kehittämisessä huomiota kiinnitettiin perheellisten asiakkaiden korvaushoidon ja sosiaalityön palveluiden yhteistyön toteutumiseen sekä korvaushoitoasiakkaiden mielenterveyspalveluiden saatavuuteen. Korvaushoidon alueellisissa tapaamisissa aloitettiin yhteisen, seutukunnallisen korvaushoidon hoitosopimuksen työstäminen. Yhteisen hoitosopimuksen käytön uskotaan parantavan mm hoidossa olevien alueellista tasavertaisuutta sekä kuntamuuttajien hoidon sujuvaa toteutumista muuttovaiheessa.

Tampereella lääkeavusteisina hoitomuotoina toteutettiin pitkäkestoista, vuoden kestävästä vieroitushoitoa sekä kuntouttavan ja haittoja vähentämään pyrkivän korvaushoidon hoito-ohjelmia. Määräaikaista korvaushoitoa, esimerkiksi äidin raskauden aikainen korvaushoito, toteutetaan vuosittain muutamia. Kuntouttava korvaushoito aloitetaan pääsääntöisesti polikliinisesti avohoidossa – ainoastaan komplisoituneet tilanteet, raskaana olevan asiakkaan hoito ja Metadoni -hoidot aloitetaan sairaalaosastolla. Hoidon intensiivivaihe toteutetaan omassa tuotannossa raskaana oleville ja pienten lasten äideille tarkoitetussa yksikössä; Päiväperhossa, ja ostopalveluna K -klinikalla. Näistä jatkohoitoon siirrytään omille ter-

veysasemille. Haittoja vähentävän hoito-ohjelman hoito toteutuu ostopalveluna. Hoidossa olevien kokonaismäärä kasvoi edelleen vuonna 2012.

Oulu toteuttaa korvaushoidon täysin omana toimintana. Korvaushoitoasiakkaan hoitopolku alkaa avopäihdepalveluista, missä tapahtuu ensimmäiset arvioinnit muun muassa arvioimalla asiakkaan hoitomotivaatiota mahdolliseen korvaushoittoon. Avohoidossa tapahtuvat vastaanottokäynnit sisältävät muun muassa huumausaineseulat virtsasta, jotta voidaan todentaa opiaattiriippuvuus. Arvio korvaushoidosta tehdään pääsääntöisesti Päihdekliniikassa vieroitushoito-osastolla moniammatillisena työryhmänä. Raskaana oleville opiaattiriippuvaisille äideille pyritään aloittamaan korvaushoito mahdollisimman pian ennen lapsen syntymää. Asiakkaan psykososiaalinen kuntoutus tapahtuu korvaushoidon aikana A-klinikalla tai Redi64:ssa. Vuonna 2012 on pysytty hoitotakuuajan puitteissa.

4 PÄIHDEHUOLLON ASUMISPALVELUT

Päihdehuollon asumispalveluissa tavoitteena on luoda kokonaisuus, jossa eri vaiheissa oleville asiakkaille pystytään tarjoamaan kuntoutumista tukeva asumismuoto. Asumispalvelujen tavoitteena on asiakkaan asumisen turvaaminen sekä tukeminen päihdeettömyyteen ja ohjaaminen palvelujen piiriin. Päihdehuollon perinteisen niin sanotun porrasteisen ja kuntouttavan palvelujärjestelmän ohella Kuusikko-kunnat järjestävät asumispalveluja myös asunto ensin -periaatteella, jossa pysyvän asunnon katsotaan luovan edellytyksiä sosiaalisen kuntoutumisen prosessin käynnistymiselle.

Päihdehuollon asumispalvelujen asiakasmäärät ovat kasvaneet Kuusikon tasolla 14,1 prosenttia vuosien 2010–2012 aikana (Taulukko 13). Kasvu on keskittynyt erityisesti pääkaupunkiseudun kuntiin, mutta myös Tampereella on nähtävissä hienoista kasvua. Turun asiakasmäärä on sen sijaan supistunut edellisvuodesta noin viidenneskellä. Turun asiakasmäärän laskua selittää päihdehuollon omien asumispalvelujen paikkaluvun lasku ja asiakkuuksien tarkempi kohdentaminen.

Taulukko 13. Päihdehuollon asumispalvelujen asiakasmäärät vuosina 2010–2012

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2010	2 598	295	304	791	928	302	5 218
2011	3 026	264	321	727	906	272	5 516
2012	3 293	400	356	630	974	300	5 953

Päihdehuollon asumispalvelujen asumisvuorokaudet ovat kasvaneet asiakasmäärän mukana (Taulukko 14). Vuonna 2012 päihdehuollon asumispalveluvuorokausia kertyi noin 1,1 miljoonaa. Espoon asumisvuorokausien merkittävää nousua edellisestä vuodesta selittää Kuninkaankallion asumispalveluyksikön valmistuminen ja toiminnan käynnistyminen Olarinluoman vastaanottokodin laajennusosassa.

Taulukko 14. Päihdehuollon asumispalvelujen asumisvuorokaudet vuosina 2010–2012

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2010	476 513	39 877	35 405	113 502	96 037	57 726	819 060
2011	615 937	42 786	41 235	107 421	134 088	53 439	994 906
2012	698 043	68 962	48 779	107 114	123 895	58 424	1 105 217

Huom! Espoossa hajasijoitettujen tukiasuntojen suoritteet tilastoidaan käynteinä, mikä pienentää asumispalveluvuorokausien määrää.

Helsingin kuntouttavien asumispalvelujen kasvu selittyy ainakin osittain pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishajelmalla. Hankkeen kautta Helsingissä asutettiin 395 pitkäaikaisasunnottomasta asiakasta vuonna 2012. Ohjelman toisen hankekauden myötä Helsingissä aloitti vuonna 2012 kaksi uutta asumisyksikköä, Ruusulankatu (90 paikkaa) ja Alppikatu (80 paikkaa).

Vantaalla asumispalveluvuorokausien kasvua selittää v. 2011 kotiin annettavan asumisen tuen aloittaminen ostopalveluna sekä v. 2012 toimintansa aloittaneen Osmankäämintien asumisyksikön käyttöönotto. Sinne muuttaneille päihdekuntoutujille järjestettiin kotiin annettavaa asumisen tukea määräaikaisesti turvaamaan asumisen alkua. Kotiin annettavassa asumisen tuessa palveluntuottaja voi vuokrata asiakkaalle myös asunnon, mutta tukea voidaan yhtä hyvin antaa asiakkaan omaan tai itse vuokraamaan asuntoon. Tukea kotiin annetaan, kun asuminen on uhattuna päihteiden käytön takia tai jos se katsotaan tarpeelliseksi esim. laitoshoidon jälkeen häiriöttömän asumisen turvaamiseksi.

Turussa asumispalvelujen asumisvuorokausien määrä on pysynyt samalla tasolla vuonna 2012 kuin edellisenä vuonna. Asumisvuorokaudet laskivat sitä vastoin noin 5 % vuonna 2011 edelliseen vuoteen verrattuna. Asumisvuorokausien määrän laskua selittävät mm. Paattisten huoltokodin asukaspaikkaluvun pieneneminen 69 paikasta 46 paikkaan asteittain vuonna 2011 ja neljän päihdehuollon tukiasunnon tuhoutuminen tulipalossa helmikuussa 2011. Korjatut asunnot saatiin käyttöön vuoden 2012 aikana.

Asiakasta kohti kertyneiden asumisvuorokausien määrä näyttää kasvaneen suurimmassa osassa Kuusikko-kunnista viimeisten kolmen vuoden aikana, vaikkakin vuosittaiset vaihtelut ovat melko suuria (Taulukko 15). Turussa päihdehuollon asumispalveluissa asumisjaksot ovat pidentyneet. Asukkaiden siirtymiset asumismuodosta toiseen ovat tapahtuneet aiempaa hallitummin ja asumisvuorokaudet tuetussa asumisessa ovat jatkuvassa kasvussa.

Taulukko 15. Asumisvuorokaudet asiakasta kohden päihdehuollon asumispalveluissa vuosina 2010–2012

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2010	183	135	116	143	..	191	..
2011	204	162	128	148	148	196	180
2012	212	172	137	170	127	195	186

Huomataan, että asiakas asioi tehostetun palveluasumisen parissa pisimpään, kun asumispalveluja tarkastellaan yksityiskohtaisemmin. (Taulukko 16). Tehostetun palveluasumisen osalta asumisvuorokausien määrä vaihtelee Tampereen 240 vuorokauden ja Oulun 325 vuorokauden välillä asiakasta kohden ja Kuusikon tasolla asumisvuorokausia kertyy 298 kappaletta asiakasta kohden. Tehostetun palveluasumisen asumisvuorokausia kertyy lähes kaksi kertaa enemmän asiakasta kohden Kuusikon tasolla kuin palveluasumisen vuorokausia.

Taulukko 16. Asumisvuorokaudet asiakasta kohden tuki- ja tuetun asumisen, palveluasumisen, tehostetun palveluasumisen ja tilapäisen palveluasumisen palveluissa vuonna 2012

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Tuki- ja tuettu asuminen	270	206	164	324	179	271	249
Palveluasuminen	172	80	84	170	198	107	156
Tehostettu palveluasuminen	309	259	271	282	240	325	298
Tilapäinen asuminen	47	51	24	32	48	-	43

Päihdehuollon kuntouttavien asumispalvelujen deflatoidut kokonaiskustannukset vuonna 2012 kasvoivat Kuusikko-tasolla 10,9 prosenttia, ollen yhteensä noin 50 miljoonaa euroa. Espoon kustannuksissa näkyi uuden asumispalveluyksikön avaaminen. (Taulukko 17.)

Taulukko 17. Päihdehuollon asumispalvelujen nettokustannukset vuosina 2011–2012 vuoden 2012 rahan arvossa, milj. €

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko	Muutos, %
2011	26,86	2,88	3,03	4,50	6,15	1,76	45,18	7,5
2012	29,67	5,11	3,12	3,76	6,62	1,83	50,11	10,9

Asumisvuorokauden keskihinnaksi muodostui Kuusikko-tasolla 45 euroa (Taulukko 18). Edullisin asumisvuorokauden keskihinta löytyy Turun tuki- ja tuetun asumisen palveluista, missä vuorokausi kustansi kaupungille keskimäärin 7 euroa. Kallein majoitus löytyy Espoon tilapäisestä asumisesta, missä vuorokaudelle kertyi hintaa 186 euroa. Korkeaa vuorokausihintaa selittää se, että Espoon Olarinluoman tilapäinen asuminen toimi väistötiloissa kuusi kuukautta vuonna 2012 ja paikkamäärä oli kolmanneksen alhaisempi kuin normaalisti.

Taulukko 18. Kustannukset asumisvuorokautta kohden päihdehuollon asumispalveluissa vuonna 2012, €

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Tuki- ja tuettu asuminen	24	44	40	7	28	15	25
Palveluasuminen	52	64	126	56	79	48	60
Tehostettu palveluasuminen	90	124	59	92	88	83	91
Tilapäinen palveluasuminen	46	186	139	80	92	-	77
Yhteensä	43	74	64	35	53	31	45

Espoossa kaupungin oman tukiasumisen tiimin suoritteet on kirjattu Kuusikkotilastoon käyntisuoritteina kohtaan muut avohuollon palvelut, ei asumisvuorokausina. Tiimin tehtäväkenttänä on asumisen tuen järjestäminen kaupungin välivuokraamiin Y-säätiön asuntoihin. Espoo osti asumisen tukipalveluja myös Kriminaalihuollon tukisäätiöltä ja Espoon Diakoniasäätiöltä vuonna 2012.

Vantaalla päihdepalvelujen omat asumispalvelut ovat suurelta osin palveluasumistyyppistä päivittäin tai ympärivuorokautisesti tuettua määräaikaista asumista, josta kuntoutumisen myötä siirrytään itsenäisempään asumiseen. Vahva tuki kuntoutumisen aikana näkyy myös kustannuksissa. Ostopalveluna hankitaan pääasiassa tuettua asumista ja tehostettu palveluasuminen.

Turussa tuetun asumisen asumisvuorokausien määrä on edelleen kasvussa eli 51 prosenttia asumispalvelujen vuorokausista oli tuetun asumisen vuorokausia vuonna 2012. Asiakkaiden siirtyminen kevyemmän tuen piiriin on laskenut kustannuksia per asumisvuorokausi päihdehuollon asumispalveluissa. Päihdehuollon omissa tukiasuntoyksiköissä työskentelevien ohjaajien palkkakustannukset ovat sisällytetty kunnan omien päihdehuollon toimintayksiköiden menoihin, mistä johtuu mm. kustannusten pienuus tukiasumisessa. Päihdehuollon ostetuissa asumispalveluissa asiakas vastaa itse vuokra- ja ateriamenoistaan ja kunta maksaa palvelun eli hoidon ja huolenpidon osuuden.

Tampere on ollut muiden Kuusikko-kuntien tavoin vuodesta 2009 alkaen mukana pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmassa. Vuonna 2011 aloitti pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelman mukaisesti kolme uutta asumispalveluyksikköä, jotka kasvativat eritasoisten asumispalvelupaikkojen tarjontaa asunnottomille päihde- ja mielenterveyskuntoutujille 78 paikalla. Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishankkeiden myötä Tampereen pitkäaikaisasunnottomien määrä on laskenut: vuonna 2010 pitkäaikaisasunnottomia oli 124 ja vuonna 2012 heitä oli enää 64. Kaupunki on mukana myös pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisen jatko-ohjelmassa.

Tampereella on siirrytty yhä enemmän kotiin annettavaan tuettuun asumiseen. Tuetun asumisen palvelut kilpailutettiin ja hankintakausi alkoi helmikuussa 2012. Kaupungilla ei ole omaa tuotantoa, joten kaikki palvelut ostetaan ulkopuolisilta palveluntuottajilta. Pitkäai-

kaisasunnottomuuden vähentämishjelmassa keskitytään yhä enemmän kevyisiin tukiasumisratkaisuihin, josta on tavoitteena siirtyä omiin asuntoihin.

Oulussa tilapäisasuminen sisältyy Kenttätien asumispalveluihin, joissa on myös palveluasumista ja tukiasumista. Tilapäishoidon kustannukset eivät ole eroteltavissa kokonaisuudesta.

Oulussa päihdehuollon asumispalvelut toteutetaan pääasiallisesti kaupungin omana tuotantona. Tavoitteena on tukea ja kuntouttaa asukasta mahdollisimman itsenäiseen asumiseen. Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelman puitteissa on pystytty ohjaajapalvelun turvin asuttamaan yhä enenevässä määrin sekä nuoria päihteidenkäyttäjiä että pitkään päihteitä käyttäneitä henkilöitä. Kustannusten nousua selittää vähentämishjelman ensimmäisen kauden aikana monitoimijaisena toimintamallina aloitettu Nuorten tuetun asumisen palvelut, jotka siirtyivät vuoden 2012 alusta kunnan ostopalveluiksi. Aikaisempina vuosina saatiin henkilöstökuluihin 50 prosenttia Kaste-ohjelman mukaista valtionavustusta.

4.1.1 Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut

Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen kokonaiskustannukset ovat kasvaneet kaikissa Kuusikko-kunnissa edellisvuoteen nähden (Taulukko 19). Kustannusten kasvu selittyy ainakin osittain asumisvuorokausien lisääntymisen johdosta. Tampereella mielenterveyskuntoutujien asumispalveluiden tuki- ja tuetun asumisen kilpailutus valmistui ja uudet sopimukset palveluntuottajien kanssa otettiin käyttöön 1.7. alkaen, jolloin asiakkaan kotiin toteutettavan tuetun asumisen asiakasmäärä lisääntyi yli 200 asiakkaalla. Näiden asiakkaiden siirtyminen mielenterveyskuntoutujien asumispalvelun tilastoon kasvatti asumisvuorokausien määrää 25 prosenttia, mutta muita asumispalveluita kevyempänä ja siten edullisempänä palvelumuotona kustannuksia vain 13 prosenttia vuonna 2012.

Taulukko 19. Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen asiakkaat, asumisvuorokaudet ja kustannukset vuonna 2012 ja muutos vuodesta 2011

	Asiakkaat	Muutos %	Asumisvrk	Muutos %	Kustannukset €	Muutos %
Helsinki	1 679	0,6	576 845	1,6	13 603 862	6,2
Espoo	238	12,8	75 909	21,5	4 954 297	18,1
Vantaa	325	23,6	96 981	14,3	6 822 345	3,0
Turku	371	7,8	8 564 836	9,3
Tampere	564	52,8	141 351	46,6	7 050 544	10,2
Oulu	232	1,8	77 467	1,6	6 916 399	17,0

Helsingin luvut koostuvat omana palvelutuotantona toteutetuista 16 733 asumisvuorokaudesta sekä ostopalveluista ja Niemikotisäätiöltä välivuokratuista pienasunnoista. Mielenterveyskuntoutujien palveluasumista hankittiin ostopalveluina 192 765 vuorokautta. Niemikotisäätiöltä on välivuokrattu 999 pienasuntoa, joihin tukipalvelut tulevat Niemikotisäätiöltä.

Espoon Mielenterveys- ja päihdepalvelujen psykiatrisella palveluohjauksella on keskeinen rooli asiakkaan ohjauksessa oikea-aikaisesti psykiatrisesta asumispalvelusta itsenäisempään asumiseen. Tavoitteena on, että asiakas ei "laitostuisi" psykiatriseen asumispalveluun. Tiimillä on keskimäärin 50–60 palveluohjausasiakasta, kirjoitushetkellä 55. Palveluohjaajat eivät tilastoi asumisvuorokausia, vaan käyntisuoritteita. Pieni osa kuntoutujista asuu Y-säätiön- ja Auroranportin tukiasunnoissa, useimmat vuokra- tai omistusasunnossa.

Lisäksi Espoo ostaa samalla konseptilla psykiatrista palveluohjausta Aspa asumispalvelut Oy:ltä kahdeksalle espoolaiselle. Aspa omistaa tukiasunnot. Esimerkiksi Helsingin käyttämällä laskutavalla Espoolle kertyisi näistä tukipalveluista tilastoihin lisää 22 995 asumisvuorokautta ja 63 asiakasta.

Vantaalla mielenterveyskuntoutujien asumispalvelua on kehitetty asunnottomuuden vähentämishojelman avulla sekä hankintasisältöjä muuttamalla siten, että asiakkaat asuvat aiempaa useammin omissa kodeissaan sinne tarjottavan tuen avulla. Asuminen asumispalveluissa on lyhyempikestoista kuin aikaisempina vuosina. Tämä näkyy myös kustannuksissa.

Turussa mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut hankitaan ulkopuolisilta palveluntuottajilta. Asumispalvelut kilpailutettiin vuonna 2008 ja uusi kilpailutus toteutettiin syksyllä 2012. Asiakkaiden määrä mielenterveyskuntoutujien asumispalveluissa on kolminkertaistunut vuosituhannen vaihteesta. Turun kaupunki vastaa hoidon ja huolenpidon kustannuksista ja asiakkaat vuokra- ja ateriamenoistaan.

Tampereella mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut kilpailutettiin vuonna 2012. Tehostetun palveluasumisen ja palveluasumisen hankinnassa painotettiin entistä enemmän asiakkaita yksilöllisesti kuntouttaviin asumispalveluihin. Tarjoajilta pyydettiin ns. kuntouttamislupausta, joka oli ratkaiseva tekijä palveluntuottajien valinnassa. Sopimuskauden kaksi parasta palveluntuottajaa, joiden varsinaisen sopimuskauden uusien asiakkaiden kuntoutusprosentin keskiarvo on korkein, saavat bonuksena sopimuskauden jälkeen toistaiseksi voimassa olevan sopimuksen. Mikäli palveluntuottajan lupaama kuntoutusprosentti jää kahtena peräkkäisenä vuonna alle kuntouttamislupauksen, tilaajalla on oikeus irtisanoa sopimus neuvottelujen jälkeen.

Mielenterveyskuntoutujien tuettu asuminen, jossa kuntoutujan kotiin annettava tuki joustaa asiakkaan tarpeen ja elämäntilanteen mukaisesti, on kaksinkertaistunut vuoden 2012 aikana. Tuetun asumisen palvelussa kuntoutuja voi jatkaa asumista kodissaan myös tuen tarpeen päätyttyä. Tuettu asuminen on koettu asiakaslähtöiseksi ja joustavaksi asumispalveluksi etenkin nuorten mielenterveyskuntoutujien keskuudessa.

Oulussa mielenterveyskuntoutujien asumispalveluissa keskimääräinen asumisaika on 334 vrk. Asumispalvelujen kehittämisessä tavoitteena on asiakkaan mahdollisimman itsenäisen asumisen lisäämällä tuki- ja tuettua asumista sekä kotikuntoutusta mm. ohjauspalveluiden avulla.

5 PÄIHDEHUOLLON LAITOSHOITO

Päihdehuollon katkaisu-, vieroitus- ja kuntoutushoidon tarve on vähentynyt avohoito- ja asumispalvelujen kehittämisen ja lisääntyneen palvelutarjonnan myötä. Laitoshoidon asiakasmäärä on pudonnut lähemmäs 1 000 henkilöllä viiden vuoden aikana Kuusikko-tasolla (Taulukko 20).

Taulukko 20. Päihdehuollon katkaisu-, vieroitus- ja kuntoutushoidon asiakasmäärät vuosina 2008–2012

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2008	2 501	..	736	816	1 022	477	..
2009	2 412	1 110	674	808	1 189	506	6 699
2010	2 208	1 034	661	785	1 156	518	6 362
2011	2 095	945	644	799	1 195	538	6 216
2012	2 153	929	665	726	1 095	524	6 092

Asiakasmäärien supistuminen on heijastunut myös hoitovuorokausien määriin. Hoitovuorokausien määrä laski 4,3 prosenttia edellisvuodesta ja noin neljänneksellä vuodesta 2008 Kuusikko-tasolla (Taulukko 21).

Taulukko 21. Päihdehuollon katkaisu-, vieroitus- ja kuntoutushoidon vuorokaudet vuosina 2008–2012

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2008	73 423	..	28 602	18 228	24 668	6 182	..
2009	74 790	24 973	25 450	15 516	24 265	6 342	171 336
2010	69 315	19 664	21 636	12 779	16 580	6 656	146 630
2011	66 113	17 528	18 546	15 928	17 981	6 431	142 527
2012	66 815	16 948	15 909	13 966	16 149	6 630	136 417

Deflatoidut kustannukset ovat pysyneet jokseenkin ennallaan viimeisten kolmen vuoden aikana, ainoana poikkeuksena Helsinki, jossa kustannukset ovat nousseet 13,3 prosenttia ja Vantaa, jossa kustannukset ovat laskeneet noin 900 000 eurolla (Taulukko 22; Liite 3).

Taulukko 22. Päihdehuollon laitoshoidon kustannukset vuosina 2008–2012 vuoden 2012 rahan arvossa, milj. €

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko	Muutos, %
2008	12,43	4,23	4,64	3,47	3,94	1,28	29,98	1,5
2009	12,46	4,12	4,30	3,49	3,63	1,34	29,35	-2,1
2010	12,55	3,33	3,90	2,77	2,69	1,17	26,41	-10,0
2011	12,46	3,16	3,65	3,35	2,72	1,19	26,51	0,4
2012	14,22	3,11	2,97	3,00	2,51	1,18	27,00	1,8

Hoitovuorokautta kohden lasketut deflatoidut kustannukset paljastavat, että kustannukset ovat nousseet selvästi inflaatiota nopeammin (Taulukko 23). Vuonna 2012 laitoshoitovuorokausi maksoi keskimäärin 23,5 prosenttia enemmän kuin vuonna 2008. Tampereen ja erityisesti Oulun laitosvuorokauden kustannukset ovat laskeneet viimeisen viiden vuoden aikana.

Taulukko 23. Kustannukset laitoshoidovuorokautta kohden vuosina 2008–2012 vuoden 2012 rahan arvossa, €

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2008	169	..	162	191	160	207	198
2009	167	165	169	225	150	211	171
2010	181	169	180	217	162	175	180
2011	188	180	197	210	151	185	186
2012	213	183	187	215	155	178	198

Helsingin laitoshoidon kustannukset ovat kasvaneet edellisvuodesta 1,8 miljoonaa euroa. Omasta kuntoutuskeskuksesta vähennettiin vuoden aikana 35 paikkaa ja 15 työntekijää siirtyi vahvistamaan avohoitoa. Uudet laituskuntoutuksen tarvetta ehkäisevät avokuntoutusmallit käynnistyivät vähitellen loppuvuodesta. Oma toimintaa hiukan kalliimmat ostopalvelut ovat toimineet muutosvaiheessa puskurina vastaamalla väliaikaisesti laituskuntoutuksen ennallaan pysyneeseen kysyntään.

Espoossa laituskuntoutuksen kokonaiskustannukset jatkavat tasaista laskuaan vuodesta 2008. Asiakasmäärä ja hoitovuorokaudet myötäilevät kokonaiskustannusten laskua. Väestömäärä Espoossa on kuitenkin lisääntynyt tarkastelujaksolla 2008–2012 yhteensä 17 000 asukkaalla. Merkillepantavaa tässä on se, että samanaikaisesti polikliinisten palvelujen asiakas- ja käyntien määrät ovat pysyneet jokseenkin ennallaan, samoin kustannukset.

Vantaalla laitoshoidon kokonaiskustannukset ovat laskeneet vuodesta 2008 lähtien, kun palvelurakennetta on tietoisesti kehitetty avohoitopainotteiseksi. Keskimääräinen laitoshoidon käyttö asiakasta kohden oli 38 vuorokautta vuonna 2009 ja 24 vuorokautta vuonna 2012. Kustannukset eivät kuitenkaan ole laskeneet samassa suhteessa kuin laitoshoidon käyttö. Koska kuntouttava laitushoito hankitaan Vantaalla kokonaan ostopalveluna, ovat mahdollisuudet vaikuttaa hoitopäivän hintaan rajalliset.

Turussa kustannuksissa on Turun päihdepsykiatrian vuodeosaston A3 kustannukset, jotka nostavat laitoshoidon kokonaiskustannuksia. Kyseessä on 12-paikkainen suljettu psykiatrinen vuodeosasto, jonka tehtävänä on tutkia ja hoitaa vakavista mielenterveys- ja päihderiippuvuusongelmista kärsiviä potilaita. Toiminta on kaupungin tuottamaa. Toimintayksikkö toimii täydellä kapasiteetilla vuonna 2012. Turun A- klinikkatoimi tuottaa katkaisuhoidot. Päihdehuollon pitkäaikainen laituskuntoutus toteutetaan ostopalveluna.

Tampereen päihdestrategiassa painotus myös kuntoutuksessa on avohuollon palveluissa. Tampereella on muodostettu tiiviitä avo- ja laitoshoidon välisiä hoitoketjuja, jolloin laituskuntoutusta käytetään yhä enemmän intervalli- ja kriisihoidossa ja laituskuntoutuksen tarve on laskenut. Tampereen kaupunki on osa Hämeen päihdehuollon kuntayhtymää ja laituskuntoutuksessa käytetään yhä enemmän Mainiemen Kuntoutumiskeskuksen tarjoamaa kuntoutusta. Asumispalveluiden kehittäminen on niin ikään vähentänyt päihdehuollon laitoshoidon tarvetta.

Oulussa päihdelaitushoitoa tarvitsevat asiakkaat hoidetaan pääosin kaupungin omassa päihdekliniikassa. Edellisvuosien tapaan ainoastaan osa päihdeperhekuntoutusta hankittiin ostopalveluna.

6 YHTEENVETO JA POHDINTAA

Kuusikko-kuntien päihdehuollon kokonaisnettokustannukset olivat 110,4 miljoonaa euroa vuonna 2012. Nousua edellisvuoteen oli 4,3 prosenttia vuoden 2012 rahan arvossa. Kustannuksia nostivat erityisesti asumispalvelut, joissa kustannukset kasvoivat 10,9 prosenttia edellisvuoteen nähden. Asumispalvelujen kustannuskasvua selittää puolestaan erityisesti Helsingin kasvaneet kustannukset.

Avohuollon asiakasmäärissä, suoritteissa ja kustannuksissa ei näytä tapahtuneen merkittäviä muutoksia edellisvuoteen nähden. Avohuollon deflatoidut kustannukset ovat laskeutuneet maltillisesti viimeisen kolmen vuoden ajan. Selittävänä tekijänä on Helsingin kustannusten lasku. Samalla avopalveluihin käytetyt resurssit ovat kokonaisuuden tasolla vähentyneet. Kunnittain tarkasteltuna joissakin kunnissa on nähtävissä myös vähäistä positiivista avopalvelujen resurssien kehitystä, muttei kuitenkaan siinä määrin kuin laitoshoidosta on vähentynyt. Tästä esimerkkinä on Vantaa, jossa laitoshoidon kustannukset ovat vähentyneet 1,6 miljoonaa euroa vuosien 2008–2012 välillä, mutta avopalveluistakin on vähennetty samalla aikavälillä noin 236 000 euroa ja asumispalvelujen kustannukset ovat vähentyneet noin 300 000 euroa.

Kuntouttavien asumispalvelujen asiakasmäärät, suoritteet ja kustannukset ovat nousseet viime vuosina selvästi avopalveluja nopeampaan tahtiin. Kasvu on kohdistunut erityisesti pääkaupunkiseudulle. Asumispalvelujen asiakasmäärä kasvoi Espoossa 51,5 prosenttia, Vantaalla 10,9 prosenttia ja Helsingissä 8,8 prosenttia edellisvuodesta. Helsingin asumispalveluihin on tullut 695 uutta asiakasta viimeisen kahden vuoden aikana. Espooseen avattiin puolestaan uusi asumispalveluyksikkö vuoden 2012 aikana, mikä näkyy asiakasmäärän kasvun ohella myös kustannuksissa, jotka nousivat 77,2 prosenttia edellisvuodesta. Helsingin asumispalvelujen kustannukset nousivat 10,4 prosenttia ja Vantaalla 3,0 prosenttia edellisvuodesta. Turun asumispalvelujen kustannukset laskivat puolestaan 16,6 prosenttia.

Päihdehuollon laitospalvelujen eli katkaisu-, vieroitus- ja kuntoutushoidon asiakasmäärät ja hoitovuorokaudet jatkoivat tasaista laskuaan Kuusikon tasolla. Kustannukset sen sijaan hieman nousivat (1,8 %). Kustannusten nousua selittää Helsinki, jossa laitospalvelujen kustannukset nousivat totutusta 12 miljoonan euron lukemasta yli 14 miljoonaan euroon. Muutosta selittää oman laituskuntoutuksen resurssien suuntaaminen avopalvelujen tarjontaan, minkä seurauksena laitospalvelua jouduttiin korvaamaan kalliimmilla ostopalveluilla oletetun välimenokauden ajan.

Laitoshoitovuorokausien väheneminen noin neljänneksellä Kuusikko-kunnissa vuosien 2008–2012 välillä kertoo selvästi päihdehuollon palvelurakenteen muutoksesta olemassa olevien resurssien puitteissa, sillä deflatoidut kokonaiskustannukset ovat nousseet koko päihdehuollon osalta edellä mainittuna viitenä vuotena vain 4,4 prosenttia. Resurssien siirtymä ja lisäys on kohdistunut pääasiassa asumispalveluihin. Näyttäisi siltä, että asunnottomuuden vähentämishjelman toteuttaminen on edistänyt kunnissa palvelurakenteen muutosta. On kuitenkin pohdittava, mitä asumispalveluille tapahtuu sen jälkeen, kun asunottomuuden poistamishjelman mukaiset valtionosuudet jäävät pois? Ollaanko kunnissa valmiita rahoittamaan asumispalveluja siinä laajuudessa kuin nyt on tapahtunut valtion tukemana?

Mikäli päihdepalvelujen kehitys jatkuu edellä kerrotun kaltaisena esimerkiksi kuntien heikon taloustilanteen takia, on syytä olla huolissaan siitä, vastaavatko päihdepalvelut asiak-

kaiden tarpeisiin. Päihdepalvelujen tarve sinänsä ei ole vähentynyt, päinvastoin. Muun muassa päihdeongelmaisten lastensuojeluperheiden määrän perusteella on tarve panostaa erityisesti lapsiperheiden palveluihin ja tuen antamiseen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Samoin ikääntyvien päihdeongelmat ovat tulleet entistä näkyvimiksi. Ehkäisevää työtä ja työikäisille suunnattuja päihteiden käytön hallintaan tähtääviä ohjelmia on myös syytä kehittää.

Palveluvalikko avopalveluissa on viime vuosien aikana laajentunut sitä mukaa kuin resursseja on ollut. Tarjolla on uudenlaisia palveluja, muun muassa kotiin vietävää tukea erilaisille asiakasryhmille sekä polikliinisissa palveluissa päivä kuntoutusta, kurssimuotoista toimintaa ja ryhmätoimintaa. Avopalvelujen laajentaminen nykyisestä edellyttäisi kuitenkin lisääksiä henkilöstöön ja tiloihin.

Päihdetyöllä on välillisesti kustannuksia säästäviä vaikutuksia, joten resurssien osoittaminen siihen kannattaisi. Asunnottomien asuttamisen kohdalla on tutkitusti osoitettu muun muassa terveystalouden käytön vähenemistä sen lisäksi, että asunnottomien perusoikeus asumiseen on toteutunut ja sosiaalinen tilanne on kohentunut. Tutkimustietoa on myös siitä, että opiaattikorvaushoito ja huumeiden käyttövälineiden vaihtaminen vähentävät C-hepatiitti- ja HIV-tartuntoja. Myös motivoiva haastattelu on tuottanut tulosta, kun mittarina on käytetty päihteiden käytön vähenemistä viimeksi kuluneen vuoden aikana viimeisestä haastattelusta.

Näiden lisäksi voidaan ajatella, että perheiden hyvinvoinnin lisääntyminen vähentää lastensuojelukustannuksia puhumattakaan siitä, mitä inhimillisellä tasolla päihdepalvelujen ja lastensuojelun yhteistyöllä ja varhaisen tuen antamisella on saavutettavissa, jos ylisukupolvinen huono-osaisuuden perimä saadaan katkaistua. Ikäihmisille kotona tai päihdehuollon laitoksessa annetun avun vaikutuksista on olemassa kokemukseen perustuvaa tietoa. Yksilötasolla on havaittu mitattavissa olevaa sekä muistin että liikuntakyvyn oleellista paranemista, mikä mahdollistaa kotona asumisen eikä laitoshoidon tarvit.

Kaikki päihdehuollon laitoksissa annettu vieroitus- tai kuntouttava hoito kohentaa päihdeongelmaisen terveydentilaa ja vähentää yleisiin sosiaali- ja terveystalouden palveluihin kuten sairaaloihin kohdistuvaa palvelukysyntää.

7 PITKÄAIKAISASUNNOTTOMUUS KUUSIKKO-KUNNISSA

Kuusikon päihdetyöryhmä teki päätöksen lisätä vuoden 2012 Kuusikko-raporttiin selvityksen pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishojelman (PAAVO 1 -ohjelma) vaikutuksista pitkäaikaisasunnottomuuteen. Pitkäaikaisasunnottomon on henkilö, jonka asunnottomuus on pitkittynyt tai uhkaa pitkittyä sosiaalisten tai terveydellisten syiden vuoksi yli vuoden mittaiseksi tai asunnottomuutta on esiintynyt toistuvasti viimeisen kolmen vuoden aikana.

Asia koskettaa päihdehuoltoa erityisesti siitä syystä, että pitkäaikaisasunnottomuuteen liittyy usein päihteidenkäyttöä, kun taas noin 70 prosenttia kaikista asuntoa vailla elävistä suomalaisista asuu Kuusikko-kunnissa ja näistä asunnottomista on pitkäaikaisasunnottomia noin 40 prosenttia. Pitkäaikaisesti asuntoa vailla olevia oli Kuusikko-kunnissa noin 2000 henkilöä vuonna 2012. (ARA 2012.)

Vuosina 2008–2011 käynnissä olleen PAAVO 1 -ohjelman keskeisenä päämääränä on ollut rakentaa tukiasuntoja pitkäaikaisasunnottomille. Ohjelman määrällisenä tavoitteena oli puolittaa pitkäaikaisasunnottomuus lisäämällä 1250 asuntoa ja tukiasuntoa pitkäaikaisasunnottomille koko maassa. PAAVO 1 -ohjelman lähtökohtana on ollut niin sanottu asunto ensin -periaate, jonka mukaan jokaisella yksilöllä on oikeus omaan asuntoon. Asunto ensin -periaate mullistaa perinteisen portaikkomallin periaatteen, jonka mukaan oma asunto on ikään kuin ansaittava hoidon ja kuntoutumisen kautta. Uuden toimintafilosofian mukaan oma asunto toimii keskeisenä välineenä kuntoutumiselle ja vähentää sitä kautta asunnottomuuden pitkäaikaistumista.

PAAVO 1 -ohjelman onnistumisista kertoo se, että pitkäaikaisasunnottomia oli vuoden 2012 lopulla koko maassa 2 630 henkilöä, mikä on 970 henkilöä vähemmän kuin ohjelman alkamisvuonna 2008.

Asunnottomuuden tietolähteet

Asunnottomuuden ja pitkäaikaisasunnottomuuden monet ulottuvuudet ja erilaiset keräys-tävät asettavat haasteita kerättyjen tietojen luotettavuudelle. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (Pitkänen 2010, 27) tekemän haastattelututkimuksen mukaan asunnottomuuteen liittyy ”tilannekohtaista satunnaisuutta, hyvin lyhytaikaisen kitka-asunnottomuuden ilmenemistä sekä itsemääriteltyn asunnottomaksi ilmoittamiseen liittyvää vääristymää.” Pitkäaikaisasunnottomuus ei ole vapaa tietojen keräämiseen liittyvistä haasteista, mutta haastatellut kokivat sen paremmaksi mittariksi kuin pelkän asunnottomien tilastoinnin. Ollakseen käyttökelpoinen, pitkäaikaisasunnottomuuden määritelmän tulisi kuitenkin olla täsmällisempi ja yksiselitteisempi. Nykyisenkaltainen tulkinnanvaraisuus ei tee tilastoinnista mielekäästä. Erityisen haastavana haastatellut kokivat asunnottomien ja pitkäaikaisasunnottomien välisen rajanvedon tekemisen. (Pitkänen 2010.)

Tilastoinnin monipuolisia tapoja kuvaa hyvin Kuusikko-kuntien erilaiset tavat kerätä tietoja asunnottomista. Helsinki on luottanut vuodesta 2003 saakka pääasiallisesti sosiaaliviraston eli nykyisen sosiaali- ja terveysviraston tietokantaan. Sosiaaliviraston tilastosta ajetaan asunnottomien asiakkaiden tiedot ja sen jälkeen ne ajetaan vielä ristiin asuntotoimen asunnottomien tilaston kanssa. Espoon mallissa nojataan pääasiallisesti rekisteriaineistoihin (vuokra-asunnonhakijarekisteri, alueittaiset sosiaalitoimistojen asiakasrekisterit sekä mielenterveys- ja päihdepalveluyksikön asiakastiedot), joita täydennetään eri toimialojen listauksilla. Vantaalla asunnottomuustiedot kootaan sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmästä sekä aikuissosiaalityön, päihdepalvelujen ja jälkihuollon tiedoista. Näitä tietoja täy-

dennetään kaupungin vuokra-asuntoyhtiön tiedoilla. Pitkäaikaisasunnottomiksi lasketaan ne henkilöt, jotka tulevat kahteen peräkkäiseen asunnottomuuspoimintaan sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmästä. Tampereella on muihin kuntiin verrattuna monipuolisin tapa kerätä ja koota tietoja, sillä tietoja kerätään useilta eri toimijoilta ja vastuutiimi kokoaa tiedot. Turussa tiedot koostuvat pääasiassa sekä sosiaalitoimen että diakonia- ja päiväkeskuksen asiakkaista. Lisäksi tietoja kerätään asiakasrekistereistä ja täydennetään haastatteluin. Oulussa keskeisimpänä tietolähteenä toimii asumis- ja päivätoimintapalvelut, mutta lopulliset tilastot laaditaan yhdessä eri toimialojen edustajien kesken. Taulukossa 26 on vielä koosteena tietolähteet. (Pitkänen 2010, 25–26.)

Taulukko 24. Asunnottomien ja pitkäaikaisasunnottomien määrittämisessä käytettävät tietolähteet Kuusikko-kunnissa

	Asuntotoimi		Sosiaalitoimi		Asumispalveluyksiköt		Muut (vankilat, päiväkeskukset)	
	Asunnotomat	Pitkäaikaiset	Asunnotomat	Pitkäaikaiset	Asunnotomat	Pitkäaikaiset	Asunnotomat	Pitkäaikaiset
Helsinki	X*	X*	X	X				
Espoo	X	X	X	X	X	X		
Vantaa	X	X	X	X	X	X		
Turku			X	X	X	X	X	X
Tampere	X	X	X	X	X	X	X	X
Oulu	X*		X*	X*	X	X		

* Tieto vaihtelee vuosittain

Pitkäaikaisasunnottomuus kunnissa

Helsinki

Helsingissä Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelman 2008–2011 (PAAVO 1) määrälliset tavoitteet ylittyivät selvästi. Ohjelmakauden aikana pitkäaikaisasunnottomien käyttöön osoitettiin kaikkiaan 832 asuntoa, tukiasuntoa ja palveluasumispaikkaa, mikä ylitti ohjelman tavoitteen 82 asunnolla. Kaikkiaan Helsingissä on ohjelman puitteissa otettu käyttöön 8 erillistä tuetun asumisen yksikköä, joista suurin on 125 asuntoa käsittävä Aurora-talo. Uusilla asumisyksiköillä on korvattu käytöstä poistuneita asuntolapaikkoja. Ohjelman toimenpiteillä on pitkäaikaisasunnottomuus käännytynyt selvään laskuun Helsingissä. Entistä pysyvämpien asumisratkaisujen löytymisen odotetaan näkyvän sosiaali- ja terveyspalvelujen käytön vähenemisestä seuraavina taloudellisina säästöinä. Vielä ei kuitenkaan voida arvioida ohjelman vaikutuksia päihdepalvelujen tarpeeseen.

Espoo

Espoo ylitti Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelma 1:lle asetetun määrällisen tavoitteen - 125 asuntoa - 105 asunnolla. Lisäksi Espoo osoitti nuorisotasuntojen rakentamista varten kolme tonttia Alku-Asunnot Oy:lle. Saunalahden (46 asuntoa) ja Tillimäen (53 asuntoa) kohteet valmistuivat ohjelmakaudella ja Helmipöllönmäen kohde valmistuu joulukuussa -13. Ns. valtionperintörahalla ostettiin tukea NAL:n asuntoihin.

Espoossa mielenterveys- ja päihdepalvelujen hoito- ja palvelujärjestelmää on kehitetty avohoitopainotteisemmaksi 2000-luvun puolivälistä alkaen ja esimerkiksi päihdehuollon kuntouttavan laitoshoidon hoitovuorokaudet ovat vähentyneet lähes 20 000 vuorokaudesta

vuonna 2008, 8500 vuorokauteen vuonna 2012. Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishojjelma 1 on tukenut tämän tavoitteen saavuttamista.

Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishojjelma I:n toteutumisen myötä nimenomaan vaikeasti asutettavien päihdeongelmaisten asunnottomien asuntotilanne on parantunut merkittävästi Espoossa. Heille on tarjolla nyt tuettua asumista, tehostettua tuettua asumista ja (tehostettua) palveluasumista ostopalveluna Helsingin Diakonissalaitoksen Kuninkaankalliolla ja tukiasumista ja (tehostettua) palveluasumista omana toimintana Olarinluoman palvelu- ja tukiasunnoissa. Olarinluoman vastaanottokodin peruskorjaus valmistui kesällä -12 ja asunnottomien tilannearvioinnin kehittämistyötä jatkettiin mielenterveys- ja päihdepalveluiden ja aikuissosiaalityön yhteistyönä syksyn 2012 aikana. Lisäksi tukiasun- toja valmistui mielenterveyskuntoutujille Auroranporttiin ja nuorille Saunalahden S-Asuntoihin.

Asunnottomuus väheni edellisestä syksystä 70 henkilöllä. Pitkäaikaisasunnottomien määrä väheni 338:sta 247:ään. Nuorten, perheiden ja erityisesti maahanmuuttajien asunnottomuus lisääntyi. Espoolaisista ns. yksinäisistä asunnottomista oli maahanmuuttajia lähes 40 prosenttia. Lisäksi asunnottomia maahanmuuttajaperheitä tilastoitiin 23.

Vantaa

Vantaalla oli Paavo I -hankekauden 2008–2011 alussa noin 500 asunnotonta. Hankkeen aikana asutettiin 118 pitkäaikaisasunnotonta. Uuden 2012–2015 ohjelmakauden aikana voidaan toteuttaa yhteensä 288 asuntoa. Ohjelmakaudelle 2012–2015 siirtyi edelliseltä kaudelta kaksi hanketta. Uuteen ohjelmaan on esitetty kaksi uutta asumisyksikköä sekä hankittavaksi 100 erillisasuntoa. Valtuuston päätöksen mukaan uusille kohteille haetaan myös kokonaan tai osin korvaavia kohteita vanhasta asuntokannasta.

Paavo I -ohjelmakaudella 2008–2001 asunnottomuutta pystyttiin vähentämään. Marras- kuun 2012 poikkileikkauksessa oli 442 asunnotonta. Vaikka uusia asunnottomia oli tullut vuoden aikana 249, oli kokonaismäärä vähentynyt 103:lla.

Hankekaudella 2008–2011 toteutuivat seuraavat kohteet:

- v. 2010 Viidakkokujan palvelutalo mielenterveyskuntoutujille 22 asuntoa (7 työntekijää)
- v. 2010 Tähti tuetun asumisen yksikkö päihdeongelmaisille 15 asuntoa (3 työntekijää)
- v. 2011 Simonpirtti tehostetun palveluasumisen yksikkö ikääntyville päihteiden käyttäjille 24 paikkaa (6 työntekijää)
- v. 2011 Veturipolun palvelutaloon 16 asuntoa mielenterveyskuntoutujille (2 työntekijää)
- v. 2009–2011 Tuettuja erillisasuntoja hankittiin 17 asuntoa siirtymävaiheessa kohti itse- näistä asumista oleville nuorille, 8 asuntoa korvaushoidossa oleville ja 8 asuntoa vapautu- ville vangeille. Erillisasunnoissa asuvien tukemiseen ja asunnottomuuden ehkäisytyöhön saatiin 8 työntekijää.

Henkilöstön palkkaukseen saatiin Kaste-rahoitusta. Lisäksi Lähiörahoituksen kautta palkat- tiin yksi asumisneuvoja Vantaan vuokra-asunnot osakeyhtiöön.

Asuntojen hankinta tapahtui osin Vantaan vuokra-asunnot Oy:n, Vantaan Tilapalveluiden ja eri säätiöiden kanssa.

Paavo I hankkeen aikana asunnottomien asuttamista edistettiin myös Tekes-rahoitteisessa Omat Ovet -hankkeessa (2010–2012) ja Helsingin Diakonissalaitoksen ja Espoon kanssa

toteutetussa ESR-rahoitteisessa Aktiiviseen asumiseen! -hankkeessa (2011–2013). Omat Ovet -hankkeessa kehitettiin työmenetelmiä asunnottomien kanssa työskentelyyn. Vantaalla kehitettiin erityisesti mielenterveyskuntoutujien asumisen polkua. Aktiiviseen asumiseen! -hankkeessa Vantaalta oli mukana päihdepalvelut. Hankkeen tavoitteena oli laajentaa henkilöstön ammatillisuutta yhteisöllisten työmenetelmien suuntaan, osallistaa asukkaita yhteisölliseen toimintaan ja tukea asiakkaiden asumisen onnistumista. Työssä on painottunut henkilöstön ja asiakkaiden yhteinen suunnittelutyö sekä yhteisöllisen ajattelu- ja toimintatavan juurruttaminen.

Molemmat edellä mainitut hankkeet ovat tukeneet erittäin hyvin pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishojelman kantavaa Asunto ensin -periaatetta. Asunto ensin -periaate toimintatapana on osoittanut toimivuutensa niin inhimillisen elämän kuin taloudellisen vaikuttavuudenkin edistäjänä. Henkilökunnalle on ollut haaste tottua palvelemaan päihdyneitä ja haastavasti käyttäytyviä asiakkaita kunnioittavalla tavalla. Tämä näkyy myös asenneilmapiirissä positiivisella tavalla. Tuetun asumisen sääntöjä on rakennettu yhdessä asukkaiden kanssa. Säännöt ja kontrolli ovat vähentyneet. Myös asiakkaat edellyttävät asumispalveluiden muutosta portaittaisesta kuntoutumismallista kohti ovi ensin -periaatetta.

Asunto ensin -periaate on vaikuttanut päihdepalvelujen asumispalvelujen tapaan toimia myös siten, että on siirrytty ongelmakeskeisestä asumispalvelusta kohti ratkaisukeskeisiä asumispalveluja: Nyt pyritään kaikkiin keinoin ratkaisemaan asunnottomuutta, kun ennen pyrittiin ensisijaisesti ratkaisemaan asiakkaiden päihde- ja/tai mielenterveysongelma ja siitä johtuvat sosiaaliset ongelmat, joista asunnottomuus on yksi. Asuttamisen lisäksi edelleen pyritään löytämään ratkaisuja myös muihin sosiaalisiin ongelmiin.

Sininauhasäätiön vuosina 2010–2012 asteittain toteuttamalla Sahapuiston asumisyksiköllä on ollut suuri merkitys päihdeongelmaisten asunnottomuuden vähentämisessä Vantaalla. Sahapuisto ei kuulunut Vantaan asunnottomuuden vähentämishojelmaan, mutta se on käytännössä toteuttanut Asunto ensin -periaatetta ansiokkaasti ja hionut työmenetelmiään yhdessä päihdepalvelujen ja aikuissosiaalityön kanssa. Sahapuisto on ollut lähiympäristön kriittisen arvioinnin kohteena, mutta vaikeudet on voitettu onnistuneella ympäristötyöllä, asukkaiden osallistamisella ja asukkaiden tarpeitaan vastaavan hoidon suunnittelulla yhteistyössä kaupungin työntekijöiden kanssa. Nyt yksikkö on saanut myös tukea lähiympäristöstään.

Tampereen Yliopiston tutkimuksessa tehostettu tukiasuminen tarkoitti vuositasolla 14 000 euron säästöä asukasta kohti. Vantaalla asutettiin vuosina 2008–2011 yhteensä 118 pitkäaikaisasunnottomia, joten karkeasti voidaan laskea, että syntyneet säästöt ovat olleet 1 652 000 euroa. Vantaalla asumispalvelujen kehittäminen esimerkiksi päihdepalveluissa on vähentänyt päihdehuollon laitoshoidon käyttöä 10 000 hoitovuorokautta vuodesta 2008 vuoteen 2011. Samana aikana asumispalvelujen käyttö on lisääntynyt 5900 vuorokautta, mutta kokonaiskustannukset asumis- ja laitospalvelujen osalta ovat vähentyneet 823 400 euroa.

Laskelma säästöistä on tehty niiden asutettujen pitkäaikaisasunnottomien osalta, jotka on asutettu asunnottomuusohjelman mukaisesti kohteisiin. Arvioimatta on tavalliseen vuokra-asuntokantaan sijoitettujen osuus ja häätöjen ehkäisytyön osuus. Erityisen ansiokasta työtä on tehty mm. vankilasta vapautuviin kohdistuvan sosiaalityön kehittämisessä ja kymmenien asunnottomana vapautuneiden vankien asuttamisessa. Erittäin merkityksellistä on ollut se, että asunnottomien perustuslaillisten oikeuksien toteutumiseksi on löytynyt selkeitä keinoja.

Vuonna 2012 alkanut uusi Paavo II hankekausi ei ole alkanut yhtä suotuisissa merkeissä kuin I kausi. Uusien hankkeiden sijoittelu tavanomaisille asuinalueille ei ole ottanut onnistuakseen ympäristön asukkaiden voimakkaan vastustuksen vuoksi. Uutena ilmiönä on tullut esiin asukkaiden vastalauseilleen hakema ja saama poliittisten päättäjien ja toimijoiden tuki. Hankkeille on jouduttu etsimään uusia sijoituspaikkoja ja korvaavia kohteita vanhasta asuntokannasta. Toisaalta hankkeiden vastustaminen on antanut aihetta parantaa ja tiivistää hankkeiden suunnitteluprosessia eri viranomaisten välillä.

Aikaisemman hankekauden aikana suunnitelmissa olleista hankkeista Osmankäämintien ja Pähkinärinteiden kohteet siirtyivät uudelle kaudelle. Molempien hankkeiden toteutumista viivästyttivät valitukset kaava- tai rakennusluvista. Osmankäämintien vuokratulo valmistui vuonna 2012 ja Pähkinärinteiden asumisyksikkö otettiin käyttöön toukokuussa 2013. Näihin kohteisiin on valmistunut 85 uutta asuntoa.

Turku

Turun tuetun asumisen lisäämis- ja kehittämishanke TALK on noudattanut valtioneuvoston vuosille 2008–2011 hyväksymän pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishankkeen tavoitteita ja linjauksia lisäämällä tukiasuntojen määrää hankekaudella Turussa 98 %:lla vuoden 2009 tasosta ja suunnittelemalla jäsentyneen ja toimivan asumisen tukipalveluiden rakenteen.

Turku sitoutui aiesopimuksessaan pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishankkeen kahdella tavalla: laajentamalla asunnottomuutta ennaltaehkäisevää asumisneuvojatoimintaa Ympäristöministeriön lähiöohjelmasta haettavan hankerahoituksen avulla ja selvittämällä vuoden 2008 loppuun mennessä pitkäaikaisasunnottomuuden tilanteen Turussa ja suunnittelemalla tarpeelliset toimet pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämiseksi.

TALK-hankkeen tavoitteet

Hankkeen päämääränä on ollut sellaisen asumispalveluiden rakenteen luominen, jossa yksilöllisen asumispolun perustana ovat ympärivuorokautista kuntouttavaa hoitoa tarjoavien asumispalveluiden rinnalla riittävät monitasoiset tuetun asumisen palvelut. Keskeistä tuetun asumisen kehittämisessä on, että:

- palveluprosessi on joustava ja mahdollistaa liikkumisen eritasoisten asumispalveluiden välillä tuen tarpeen muuttuessa
- tuetun asumisen ohjaajien työskentely on nivoutunut yhteen sekä perussosiaalityön, jo olemassa olevien tukiasuntoyksiköiden ohjaustyön että päihdehuollon päivätöiminnan tukipalveluiden kanssa
- riittävä yksittäisten tukiasuntojen määrä antaa yhä useammalle asunnottomalle tuetavalle mahdollisuuden päästä lopulta itsenäiseen asumiseen omassa vuokra-asunnossa.

Hankkeen tarkoituksena on ollut kehittää olemassa olevia palveluja ja vahvistaa asiakaslähtöisyyttä ja verkostoyhteistyötä. Tavoitteena on ollut saada kehitetyistä toimintamalleista pysyviä työkäytäntöjä. Hanke on ollut Turun sosiaali- ja terveystoimen päihde- ja mielenterveysohjelman mukainen. Tavoitteet ja toimenpiteet tukevat perustyötä ja siirtävät painopistettä korjaavasta työstä ennaltaehkäisevään työhön. Syrjäytyminen vähentyy, hyvinvointi ja terveys lisääntyvät ja palvelujen laatu sekä saatavuus lisääntyvät.

Hankkeen alkuperäisenä tavoitteena oli muuttaa päihdehuollon asumispalvelujen resurssien allokoitua itsenäistä tuettua asumista lisäävään suuntaan ja samalla hallitusti vähentää ympärivuorokautisesti valvottujen palvelujen osuutta. Tässä onkin onnistuttu ja hanke vakinaistettiin sen päättyessä osaksi perustoimintaa ja viiden ohjaajan vakanssit vakinaistettiin vuonna 2012. Ohjaajat ovat kehittäneet työtavan, jossa tukea voidaan suunnitellusti kohdentaa asuttamisprosessin eri vaiheissa erilaisella volyyymillä

Hankkeen kautta Turun omien päihdehuollon tukiasuntojen määrä on kasvanut 62 asunnosta 122 asuntoon. Ohjaajatuen purkaminen keskimäärin vuoden asumisjakson jälkeen on myös osoittautunut mahdolliseksi. TALK-asunnoista on suunnitellusti siirtynyt kymmenen (10) asukasta itsenäiseen vuokra-asumiseen, joka on ollut tavoiteltua selvästi enemmän. Nämä asiakkaat ovat voineet jatkaa entisessä asunnossaan ja heillä on ollut mahdollisuus ottaa yhteyttä tuttuihin työntekijöihin mahdollisessa kriisitilanteessa. Korvaava asunto on saatu tukiasuntokäyttöön TVT Asunnot Oy:n asuntokannasta.

Asuttamisen kolmiportainen prosessi

Hankkeen aikana kehitettiin asuttamisen toimintamalli, jolla pyrittiin luomaan mahdollisimman hyvät olosuhteet asumisen alkamiselle, tuen rakentamiselle ja toteutukselle ja itsenäiseen asumiseen siirtymiselle. Se on vaiheistettavissa kolmelle portaalle.

I porras: Asukkaaksi valinta, toimet ennen asumisen alkamista sekä välittömästi muuton jälkeen ovat ensimmäinen askel.

II porras: Pitää sisällään tukitoimet asumisen aikana ja on laajin kokonaisuus.

III porras: Pitää sisällään tuetun asumisen päättymisen. Tuen hallittu päättäminen ja siirtyminen itsenäiseen asumiseen on tavoiteltava. prosessikuvauksen kolmannessa vaiheessa asuminen voi päättyä myös tukiasuntotyöryhmän toimesta. tällöin asiakkaalle tarjotaan mahdollisuutta palata päihdehuollon muiden asumispalvelujen piiriin.

Pitkäaikaisasunnottomuuden puolittaminen pelkästään TALK-hankkeen toimenpiteillä on ollut alun perin epärealistinen tavoite.

Hankkeen toteuttamiskaudella on Turussa kilpailutettu päihdehuollon ostetut asumispalvelut. Kilpailutuksen tuloksena yksityisiltä palveluntuottajilta on ostettu myös tuetun asumisen palveluja. Vuoden 2012 alkusyksyllä tuetun asumisen piirissä oli 46 % Turun päihdehuollon asumispalveluissa asuvista asiakkaista. TALK-asuttamismallia tukirakenteineen hyödynnetään myös palveluntuottajien kanssa käytävässä yhteistyössä.

Asunnottomuuden vähentämishjelma Turussa on tuottanut tulosta. Palvelutarpeen arvioinnin kautta asiakkaita on siirtynyt palveluasumisesta kevyempiin asumismuotoihin ja päihdehuollon tuettua asumista on käytetty yhä enenevässä määrin. Kaupungin omassa toiminnassa päihdehuollon palveluasumisen paikkoja on vähennetty asteittain.

Tampere

PAAVO 1 -ohjelman aikana Tampereelle valmistui 103 uutta asuntoa pitkäaikaisasunnottomille päihde- ja mielenterveyskuntoutujille. Näistä 20 asuntoa on suunnattu erityisesti nuorille aikuisille. Lisäksi pitkäaikaisasunnottomille peruskorjattiin 22 asuntoa ja vankilasta vapautuville tarjottiin 12 asuntoa.

Tampereella pitkäaikaisasunnottomien määrä väheni vuoden 2008 yhteensä 214 henkilöstä vuoteen 2012 mennessä 64 henkilöön. Myös asunnottomuus väheni: vuoden 2008 yhteensä 608 asunnottomasta henkilöstä vuoden 2012 yhteensä 322 henkilöön.

Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmalla on ollut selkeä vaikutus päihdehuollon kuntouttavan laitoshoidon tarpeeseen. Edellä tarkasteltuna ajanjaksona (2008–2012) ovat päihdehuollon kuntouttavan laitoshoidon hoitovuorokaudet laskeneet 35 prosenttia ja kustannukset noin 1 miljoona euroa (28 %). Asiakasmäärät ovat samana ajanjaksona jonkun verran lisääntyneet: vuoden 2008 yhteensä 1 022 asiakkaasta vuoden 2012 yhteensä 1 095 asiakkaaseen. Tämä osoittaa, että asunnottomia on aikaisemmin hoidettu pitkiä aikoja kuntouttavassa laitoshoidossa. Lisäksi voidaan olettaa, että asiakkaiden ollessa asumispalveluiden piirissä, päästään päihdekäyttöön puuttumaan riittävän varhaisessa vaiheessa eikä kallista laitoshoidoa tarvita.

Oulu

Pitkäaikaisasunnottomuus hankkeen tavoitteet ensimmäisellä pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishjelmakaudella olivat Oulussa:

- 1) Vähentää oululaisten pitkäaikaisasunnottomuutta, erityisenä kohderyhmänä moniongelmaiset nuoret ja naiset.
- 2) Sitouttaa moniongelmaisia nuoria ja naisia asumiseen ja kuntoutumiseen
- 3) Vähentää edellä mainittujen ryhmien syrjäytymisriskiä tehostetun ohjelmamallin avulla.
- 4) Kehittää toimiva ja jatkuva eri toimijoiden yhteistyömalli, jossa tavoitteena on nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen vaikuttamalla nuoren koko elämän hallintaan tarjoamalla vahva tuki asumiseen sekä työelämänvalmennukseen (Nuorten tuetut asunnot)
- 5) Kehittää toimiva "naisspesifinen" asumisen ja kuntoutumisen toimintamalli runsaasti päihteitä käyttäville naisille (Naisten Talo=Naisten tuetut asunnot)

Ohjelmakaudelle asetetut tavoitteet toteutuivat. Pitkäaikaisasunnottomille nuorille ”korva-merkittiin” hankkeen aikana yhteensä 22–23 asuntoa, joista Oulunseudun Nuorisoasunnot ry rakennutti 15 asuntoa ARA-rahoituksen turvin ja tämän lisäksi osoitti muusta asuntokannastaan 7 asuntoa pitkäaikaisasunnottomien nuorten asunnoiksi. Kaikkiaan Nuorten Paavo-osiossa (Nuorten Pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämishanke) aloitti ohjelmakauden aikana asumisen 57 eri nuorta. Lisäksi pitkäaikaisasunnottomien naisten hankkeen osion piirissä oli hankkeen lopussa 20–24 naista. Naisten osio päästiin aloittamaan vasta 1.8.2011.

Ohjelmakauden aikana valmisteltiin toimintamallit sekä moniongelmaisten nuorten tiiviin tuen ja kuntoutumisen prosessiin että pitkäaikaisasunnottomien naisten ohjauspalveluun. Tavoitteena Oulussa oli Nuorten tuetun asumisen toimintamallissa kehittää ns. kolmikantamalli, jossa kaupungin palveluohjaus ja aikuissosiaalityö (sekä lastensuojelun jälkihuolto)

sekä järjestöt mahdollistavat yhdessä pitkäaikaisasunnottomalle nuorelle tiiviin asumisen ja kuntoutumisen tuen. Työskentely painottuu kuntoutujan yksilöohjaukseen siten, että työntekijöiden turvallisuusnäkökohdat otetaan erityisesti huomioon. Kuntoutuksessa tehdään tiivistä yhteistyötä kaupungin päihdepalveluiden kanssa. Hankekauden aikana mahdollistettiin usealle nuorelle opiaattikorvaushoidon aloittaminen.

Paavo hankkeen pitkäaikaisvaikutusten mittaaminen katsottiin tässä vaiheessa vaikeaksi selvittää, mutta tämän hetkinen arvio oli positiivinen. Hankkeen arvioitiin olevan toimivimpia ja vaikuttavimpia hankkeita ja tuloksen arvioitiin olevan todella hyvän ottaen huomioon kohderyhmän haastavuuden; nuorten tuetussa asumisessa 61 prosenttia asutetuista nuorista on hyötynyt asumisesta ja ohjauksesta, osa on jo kuntoutunut eteenpäin itsenäisempään asumis- ja elämisenmuotoon. 15 nuoren (26 %) vuokrasopimus on jouduttu purkamaan asumisongelmien vuoksi ja 12,3 prosenttia ei ole kiinnittynyt asumiseen tai ohjaukseen ollenkaan. Hankkeen piirissä olevista nuorista arvioidaan puolella olevan aktiivinen vakava huumeongelma.

Tavoitteena Oulussa on laajentaa yhteiskuntaan ja normaaliasumiseen integroivaa asumisen mallia moniongelmaisten, asunnottomien nuorten ryhmään koko uuden Oulun alueelle.

Hajautetun, tiiviin tuen asumisen mallin katsotaan olevan sekä kuntoutumis- että kustannusvaikutusten kannalta merkittävää. Haasteena Oulussa on erityisesti hankkeen toimintamallin edelleen kehittäminen ja levittäminen sekä yhteistyön toimivien käytäntöjen luominen eri osapuolien kesken.

Lisäksi haasteena on asunnottomuutta ennaltaehkäisevien toimenpiteiden kehittäminen ja välitön ongelmiin puuttuminen asunnottomuuden tai syrjäytymisen uhatessa. Paavo 2 kaudella on otettu keskiöön asunnottomuuden ennaltaehkäiseminen.

8 LÄHTEET

Kumpulainen, Aila (2009) Kuusikon kuntien päihdehuollon palvelut 2005–2007. A-klinikan ja nuorisoasemien, asumisen ja laitoshoidon palvelut.

Ptkänen, Sari (2010) Selvitys pitkäaikaisasunnottomuuden määrittelystä ja tilastoinnista. Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen raportteja 2/2010. Edita Prima Oy. Helsinki.
<http://www.ara.fi/download.asp?contentid=24005&lan=fi>

Elektroniset lähteet

Suomen virallinen tilasto (SVT 2013a): Julkisten menojen hintaindeksi [verkkajulkaisu]. ISSN=1798-4505. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 18.3.2013].
Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/jmhi/taul.html>

Suomen virallinen tilasto (SVT 2013b): Väestörakenne [verkkajulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 22.3.2013].
Saantitapa: <http://tilastokeskus.fi/til/vaerak/index.html>

LIITTEET

Liite 1: Päihdehuollon määritelmät 2012

Tiedonkeruun yleiset periaatteet ja määritelmät

Päihdehuollon raportissa tarkastellaan päihdehuollon erityispalveluja. Laki päihdehuollosta (41/1986) asettaa päihdehuollon järjestämisen tarvittavassa laajuudessa kunnan tehtäväksi. Laki määrittelee palvelujen tavoitteiksi ”ehkäistä ja vähentää päihteiden ongelmakäyttöä sekä siihen liittyviä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja sekä edistää päihteiden ongelmakäyttäjän ja hänen läheistensä toimintakykyä ja turvallisuutta.”

Kuusikko-raportissa tarkasteltaviin päihdehuollon erityispalveluihin sisältyvät ehkäisevät päihdetyö, polikliiniset palvelut, selviämishoitoasema, korvaushoito, asumispalvelut, kuntouttava laitoshoido sekä katkaisu- ja vieroitushoito laitoksissa. Päihdetyötä toteutetaan myös perusterveydenhuollossa, sosiaalityössä ja erikoissairaanhoidossa. Lisäksi raportissa on tarkasteltuna mielenterveyskuntoutujien asumispalvelujen osuus.

Päihde määritellään Kuusikko-raportissa samoin kuin laissa päihdehuollosta eli päihde on alkoholijuoma tai muu päihtymistarkoituksessa käytettävä aine. Joiltakin osin Kuusikko-raportissa on kuitenkin tietoja myös toiminnallisista riippuvuuksista eli esimerkiksi peliriippuvuudesta.

Päihdehuollon asiakkaat ja kustannukset yhteensä

Toiminta- ja kustannustiedot kootaan koko tarkasteluvuoden ajalta. Toiminta- ja kustannustiedoissa erotellaan kunnan itse tuottamat ja kunnan ostamat palvelut. Mikäli mahdollista, kaikki asiakasmäärät ilmoitetaan henkilötunnus kertaalleen. Jos tämä ei ole mahdollista, muodostetaan summa eritellyissä palvelujen järjestämistavoissa olevista asiakkaista. Tämä ilmoitetaan tietojen raportoinnin yhteydessä. Osassa kuntia eri päihdehuollon palvelut kirjataan erillisiin tietojärjestelmiin tai manuaalisesti, mistä johtuen ei saada päihdehuollon asiakkaan henkilötunnus kertaalleen -tietoja. Lisäksi tietyissä päihdehuollon palveluissa on mahdollisuus asioida nimettömänä, esimerkiksi terveysneuvonta ja päivätoiminta.

Kustannustietoihin sisältyvät vain palvelujen tuottamisen välittömät kustannukset. Yksittäisiin palveluihin kohdentumattoman henkilöstön kustannuksia ei sisällytetä tiedonkeruuseen. Vyörytyksiä ylemmästä hallinnosta ei lisätä kustannuksiin. Palvelujen kustannusten vertailussa käytetään vertailukelpoisuuden vuoksi vuodesta 2011 alkaen nettokustannuksia. Tiedonkeruussa koottavat nettokustannukset muodostetaan vähentämällä palvelujen bruttokustannuksista asiakasmaksutulot. Vuotta 2011 edeltävät kustannustiedot eivät kaikin osin ole kuntien välillä vertailukelpoisia. Tietojen keruun periaatteen muuttumisen vuoksi kustannustiedot eivät myöskään ole ajallisesti täysin vertailukelpoisia.

Koontitietopohjan lisäksi raportin liitteissä on esitetty valikoiduista tiedoista aikasarjoja. Aikaisempien vuosien kustannukset esitetään liitteessä 4 vuoden 2012 arvoon muunnettuna. Kustannusten muutoksia esittelevissä pitkittäistaulukoissa ja kuvioissa käytetään aina deflatoituja kustannuksia. Kustannusten muuntamisessa viimeisen vertailuvuoden arvoon käytetään Tilastokeskuksen (SVT 2012a) tuottamaa julkisten menojen hintaindeksiä sosiaalitoimelle, 2005=100. Aiempien vuosien tietojen avulla muunnetaan perusvuodeksi 2000=100. Deflatoinneissa käytetyt kertoimet löytyvät taulukosta 1.

Taulukko 1. Tilastokeskuksen (SVT 2013a) julkisten menojen hintaindeksi sosiaalitoimelle, kuntatalous

Julkisten menojen hintaindeksi sosiaalitoimelle, pisteluvut ja kertoimet

Vuosi	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012*
Pisteluku	100,0	103,3	105,6	109,0	112,9	116,9	120,4	124,3	130,4	133,6	137,4	141,9	146,3
Kerroin	1,4634	1,4166	1,3857	1,3425	1,2961	1,2518	1,2154	1,1773	1,1222	1,0954	1,0647	1,0313	1,0000

* = Ennakollinen tieto 18.3.2013

Lisäksi väestösuhteutuksissa käytetään Tilastokeskukselta (SVT 2013b) saatavia kunkin vuoden väestötietoja ajankohdalta 31.12.

Helsingin asumispalvelujen vuosien 2010–2012 luvut eivät ole vertailukelpoisia vuosien vuotta 2010 edeltävien lukujen kanssa. Tämä johtuu siitä, että vuodesta 2010 alkaen Helsingin asumispalveluista kerättäviin tietoihin on sisällytetty palvelut, joiden käyttäjästä suuri osa on päihdeongelmaisia. Muutos parantaa vertailukelpoisuutta muihin kuntiin nähden.

Kunnilta tiedonkeruussa koottavat perustiedot

1 Päihdehuollon palvelujen kokonaisuus

1.1 Asiakkaat yhteensä (henkilötunnus kertaalleen)

- 1.1.1 Alle 18-vuotiaat (nuorisoasemien asiakkaat)
- 1.1.2 18 vuotta täyttäneet
- 1.1.3 18–24-vuotiaat
- 1.1.4 25–64-vuotiaat
- 1.1.5 65 vuotta täyttäneet

1.2 Naisasiakkaat yhteensä (henkilötunnus kertaalleen)

- 1.2.1 Alle 18-vuotiaat
- 1.2.2 18 vuotta täyttäneet
- 1.2.3 18–24-vuotiaat
- 1.2.4 25–64-vuotiaat
- 1.2.5 65 vuotta täyttäneet

1.3 Kustannukset yhteensä, muodostuvat summana kaikista eriteltyjen palvelujen kustannuksista

- 1.3.1 Oman toiminnan kustannukset
- 1.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

2 Päihdehuollon avopalvelujen kokonaisuus sisältäen korvaushoidon

Avopalvelujen kokonaisuus sisältää ehkäisevän päihdetyön (vain kustannukset), polikliniset palvelut (A-klinikka, H-klinikka, nuorisoasemat, korvaushoito ja päiväkuntoutus) ja matalan kynnyksen palvelut (terveysneuvonta, päiväkeskustoiminta, selviämishoito-asetat ja muut) sekä kotiin vietävät palvelut (katkaisuhuito, päihdevieroitus ja päihdekuntoutus sekä muu kotiin vietävä tukipalvelu).

2.1 Avopalvelujen asiakkaat yhteensä

- 2.1.1 Oman toiminnan asiakkaat
- 2.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat

- 2.2 Avopalvelujen käynnit yhteensä
 - 2.2.1 Oman toiminnan käynnit
 - 2.2.2 Ostopalvelujen käynnit

- 2.3 Avopalvelujen kustannukset yhteensä
 - 2.3.1 Oman toiminnan kustannukset
 - 2.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

2.4 Ehkäisevä päihdetyö

- 2.4.1 Ehkäisevän päihdetyön kustannukset yhteensä
 - 4.1.1 Oman toiminnan kustannukset
 - 4.1.2 Ostopalvelujen kustannukset

2.5 Polikliiniset palvelut (A-klinikka, H-klinikka, nuorisoasemat, korvaushoito ja päiväkuntoutus)

Päihdehuollon polikliiniset palvelut ovat päihdehuoltolain mukaista erityispalvelua, joihin liittyy vapaaehtoisuuteen perustuvaa neuvonta-, tutkimus- ja hoitopalvelua. Palvelumuotoina voivat olla asiakkaan tarpeiden ja valinnan mukaan mm. somaattisen ja psyykkisen tilan kartoitus, sosiaali- ja terveysneuvonta, intensiivinen avokuntoutus, yksilö-, ryhmä- ja perhekeskustelut, verkostotyö, avovieroitus sekä lähetteet ja lausunnot jatkotutkimuksiin ja muihin hoitopaikkoihin.

Polikliiniset palvelut yhteensä (muodostuvat summana alla eritellyistä palveluista)

Polikliinisten palvelujen asiakkaat yhteensä
Oman toiminnan asiakkaat
Ostopalvelujen asiakkaat

Polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä
Oman toiminnan käynnit
Ostopalvelujen käynnit

Polikliinisten palvelujen kustannukset yhteensä
Oman toiminnan kustannukset
Ostopalvelujen kustannukset

A-Klinikka

2.5.1 A-klinikan polikliinisten palvelujen asiakkaat yhteensä
2.5.1.1 Oman toiminnan asiakkaat
2.5.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat

2.5.2 A-klinikan polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä
2.5.2.1 Oman toiminnan käynnit
2.5.2.2 Ostopalvelujen käynnit

2.5.3 A-klinikan polikliinisten palvelujen kustannukset yhteensä, €
2.5.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €
2.5.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €

H-Klinikka

2.5.4 H-klinikan polikliinisten palvelujen asiakkaat yhteensä

- 2.5.4.1 Oman toiminnan asiakkaat
- 2.5.4.2 Ostopalvelujen asiakkaat

2.5.5 H-klinikan polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä

- 2.5.5.1 Oman toiminnan käynnit
- 2.5.5.2 Ostopalvelujen käynnit

2.5.6 H-klinikan polikliinisten palvelujen kustannukset yhteensä, €

- 2.5.6.1 Oman toiminnan kustannukset, €
- 2.5.6.2 Ostopalvelujen kustannukset, €

Nuorisoasemat

2.5.7 Nuorisoasemien polikliinisten palvelujen asiakkaat yhteensä

- 2.5.7.1 Oman toiminnan asiakkaat
- 2.5.7.2 Ostopalvelujen asiakkaat

2.5.8 Nuorisoasemien polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä

- 2.5.8.1 Oman toiminnan käynnit
- 2.5.8.2 Ostopalvelujen käynnit

2.5.9 Nuorisoasemien polikliinisten palvelujen kustannukset yhteensä, €

- 2.5.9.1 Oman toiminnan kustannukset, €
- 2.5.9.2 Ostopalvelujen kustannukset, €

2.5.10 Naisiasiakkaita nuorisoasemien polikliinisissä palveluissa

Korvaushoito

Korvaushoitoa voidaan antaa niille opioidiriippuvaisille asiakkaille, jotka eivät ole kyenneet vieroittautumaan opioideista. Opioidiriippuvaisten lääkkeellisen korvaushoidon tavoitteena on kuntoutuminen ja päihdeettömyys tai haittojen vähentäminen ja asiakkaan elämänlaadun parantaminen. Korvaushoidon lääkkeitä ovat metadoni ja buprenorfiini. Hoito toteutuu erikoissairaanhoidossa, polikliinisessä päihdehuollossa tai perustasolla.¹ Korvaushoito kuuluu hoitotakuun piiriin ainoana päihdehuollon palveluna. Tässä raportissa korvaushoito ei sisällä erityissairaanhoidon kustannuksia.

2.5.11 Korvaushoidon asiakkaat yhteensä

2.5.11.1 Korvaushoidon oman toiminnan asiakkaat

¹ ”Opioidiriippuvaisen hoidon tarve tulee arvioida ja hoito toteuttaa sellaisessa terveyskeskuksessa, päihdehuollon yksikössä tai vankeinhoitolaitoksen terveydenhuollon yksikössä, jossa on hoidon antamiseen perehtynyt hoidosta vastaava lääkäri ja toiminnan edellyttämä muu henkilökunta sekä muut edellytykset hoidon antamiseen.

Hoidon vaativuuden sitä edellyttäessä hoidon tarve tulee arvioida ja hoito aloittaa ja toteuttaa sairaanhoitopiirin kuntayhtymän toimintayksikössä, Järvenpään sosiaalisairaalassa tai valtion mielisairaalassa. Hoitoa voidaan jatkaa yhteistyössä hoidon aloittaneen yksikön kanssa sellaisessa terveyskeskuksessa, päihdehuollon yksikössä taikka vankeinhoitolaitoksen terveydenhuollon yksikössä, jolla hoidon aloittaneen toimintayksikön käytettävissä olevien tietojen mukaan on siihen riittävät edellytykset. Korvaushoito tulee hoidon pitkäkestoisuuden vuoksi pyrkiä toteuttamaan mahdollisimman lähellä potilaan asuinpaikkaa.” (STM 33/2008 § 4.)

2.5.11.2 Korvaushoidon ostopalvelujen asiakkaat

2.5.12 Asiakkaat, joilla hoitotakuu ei ole toteutunut korvaushoidossa

2.5.13 Korvaushoidon käynnit yhteensä

2.5.13.1 Korvaushoidon oman toiminnan käynnit

2.5.13.2 Korvaushoidon ostopalvelujen käynnit

2.5.14 Korvaushoidon kustannukset yhteensä, €

2.5.14.1 Korvaushoidon oman toiminnan kustannukset, €

2.5.14.2 Korvaushoidon ostopalvelujen kustannukset, €

Päiväkuntoutus

2.5.15 Päiväkuntoutuksen polikliinisten palvelujen asiakkaat yhteensä

2.5.15.1 Oman toiminnan asiakkaat

2.5.15.2 Ostopalvelujen asiakkaat

2.5.16 Päiväkuntoutuksen polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä

2.5.16.1 Oman toiminnan käynnit

2.5.16.2 Ostopalvelujen käynnit

2.5.17 Päiväkuntoutuksen polikliinisten palvelujen kustannukset yhteensä, €

2.5.17.1 Oman toiminnan kustannukset, €

2.5.17.2 Ostopalvelujen kustannukset, €

Muu polikliininen palvelu

Sisältää tällä hetkellä peliklinikan palvelut.

2.5.18 Muiden polikliinisten palvelujen asiakkaat yhteensä

2.5.18.1 Oman toiminnan asiakkaat

2.5.18.2 Ostopalvelujen asiakkaat

2.5.19 Muiden polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä

2.5.19.1 Oman toiminnan käynnit

2.5.19.2 Ostopalvelujen käynnit

2.5.20 Muiden polikliinisten palvelujen kustannukset yhteensä, €

2.5.20.1 Oman toiminnan kustannukset, €

2.5.20.2 Ostopalvelujen kustannukset, €

2.6 Muut avopalvelut (Terveysneuvonta, päiväkeskustoiminta, selviämishoito- asema ja muut)

Terveysneuvonta (suonensisäisiä huumeita käyttävät)

2.6.1 Terveysneuvonnan asiakkaat yhteensä

2.6.1.1 Oman toiminnan asiakkaat

2.6.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat

2.6.2 Terveysneuvonnan käynnit yhteensä

2.6.2.1 Oman toiminnan käynnit

2.6.2.2 Ostopalvelujen käynnit

2.6.3 Terveysneuvonnan kustannukset yhteensä, €

2.6.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €

2.6.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €

Päiväkeskustoiminta

2.6.2 Päiväkeskusten asiakkaat yhteensä

2.6.2.1 Oman toiminnan asiakkaat

2.6.2.2 Ostopalvelujen asiakkaat

2.6.3 Päiväkeskusten käynnit yhteensä

2.6.3.1 Oman toiminnan käynnit

2.6.3.2 Ostopalvelujen käynnit

2.6.4 Päiväkeskusten kustannukset yhteensä, €

2.6.4.1 Oman toiminnan kustannukset, €

2.6.4.2 Ostopalvelujen kustannukset, €

Selviämishoitoasemat

Selviämishoitoasemalla hoidetaan asiakkaita, jotka tarvitsevat päihtymyksen vuoksi lyhytaikaista sairaanhoidollista seurantaa. Asiakkaat tulevat selviämishoitoasemalle sairaankuljetuksen tai poliisin kautta tai muista hoitoyksiköistä. Selviämishoitoasemalta asiakkaita ohjataan tarvittaessa jatkohoitoon, esimerkiksi katkaisu- ja vieroitushoitoon, psykiatriseen hoitoon tai tarvittaviin sosiaalipalveluihin.

2.6.5 Selviämishoitoaseman asiakkaat yhteensä

2.6.5.1 Oman toiminnan asiakkaat

2.6.5.2 Ostopalvelujen asiakkaat

2.6.6 Selviämishoitoaseman käynnit yhteensä

2.6.6.1 Oman toiminnan käynnit

2.6.6.2 Ostopalvelujen käynnit

2.6.7 Selviämishoitoaseman kustannukset yhteensä, €

2.6.7.1 Oman toiminnan kustannukset, €

2.6.7.2 Ostopalvelujen kustannukset, €

Muut avohuollon palvelut

Päihdehuollon muut avohuollon palvelut sisältävät muun muassa päivätoimintapalveluja, kuntouttavia palveluja ja toiminnallista kuntoutusta päihdeongelmallisille. Asiakkailta on usein päihdeongelman rinnalla mielenterveysongelmia ja muita sairauksia sekä sosiaalisia ongelmia. Palveluihin voidaan hakeutua matalan kynnyksen periaatteella, jolloin asiointi tapahtuu usein anonyymisti.

2.6.8 Muiden palvelujen asiakkaat yhteensä

2.6.8.1 Oman toiminnan asiakkaat

2.6.8.2 Ostopalvelujen asiakkaat

2.6.9 Muiden palvelujen käynnit yhteensä

2.6.9.1 Oman toiminnan käynnit

2.6.9.2 Ostopalvelujen käynnit

2.6.10 Muiden palvelujen kustannukset yhteensä

2.6.10.1 Oman toiminnan kustannukset

2.6.10.2 Ostopalvelujen kustannukset

Kotiin vietävät päihdepalvelut

Kotiin vietäviin päihdepalveluihin kuuluu päihdekatkaisu, päihdevieroitus ja päihdekuntoutus sekä muu kotiin vietävä tukipalvelu.

2.6.11 Kotiin vietävien palvelujen asiakkaat yhteensä

2.6.11.1 Oman toiminnan asiakkaat

2.6.11.2 Ostopalvelujen asiakkaat

2.6.12 Kotiin vietävien palvelujen käynnit yhteensä

2.6.12.1 Oman toiminnan käynnit

2.6.12.2 Ostopalvelujen käynnit

2.6.13 Kotiin vietävien palvelujen kustannukset yhteensä

2.6.13.1 Oman toiminnan kustannukset

2.6.13.2 Ostopalvelujen kustannukset

2.6.14 Naisasiakkaita kotiin vietävissä palveluissa

3 Päihdehuollon asumispalvelujen kokonaisuus

Päihdehuollon asumispalveluissa tavoitteena on luoda kokonaisuus, jossa eri vaiheissa oleville asiakkaille pystytään tarjoamaan hänen tarpeitaan vastaava asumismuoto. Kuntouttavaa asumista ovat tehostettu palveluasuminen, palveluasuminen, tukiasuminen (palvelutalon läheisyydessä, mahdollisuus saada apua palvelutalolta) ja tuettu asuminen (tuntiohjaus) sekä tilapäinen asuminen (ilman lähetettä ja 24/7 tarjolla olevaa lyhytaikaista palvelua). Asumispalvelujen tavoitteena on asiakkaan asumisen turvaaminen, tukeminen päihitteettömyyteen ja itsenäiseen arjessa pärjäämiseen. Työmuotoihin voi kuulua ohjaus ja neuvonta arjen asioissa, asiakkaan sosiaalisten tukiverkoston kartoittaminen ja vahvistaminen sekä terveydenhoidon antaminen. Asumispalvelu perustuu asiakkaalle laadittavaan palvelu- ja kuntoutumissuunnitelmaan. Raporttiin sisältyy myös pitkäaikaisasunnottomuuden vähentämisohjelman kuuluvien hankkeiden asumispalveluiden tiedot.

3.1 Päihdehuollon asumispalvelujen asiakkaat yhteensä

3.1.1 Oman toiminnan asiakkaat

3.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat

3.2 Päihdehuollon asumispalvelujen asumisvuorokaudet yhteensä

3.2.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet

3.2.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet

3.3 Päihdehuollon asumispalvelujen kustannukset yhteensä

3.3.1 Oman toiminnan kustannukset

3.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

Tuki- ja tuettu asuminen

Asumisvuorokausien määrä koostuu asiakkaan toteutuneista asumisvuorokausista. Vuorokausien määrä ei ole sidottu henkilökunnalta saatavaan tukeen.

3.4.1 Tuki- ja tuetun asumisen asiakkaat yhteensä

3.4.1.1 Oman toiminnan asiakkaat

3.4.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat

3.4.3 Tuki- ja tuetun asumisen asumisvuorokaudet yhteensä

3.4.2.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet

3.4.2.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet

3.4.3 Tuki- ja tuetun asumisen kustannukset yhteensä

3.4.3.1 Oman toiminnan kustannukset

3.4.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

Palveluasuminen

Palveluasumista on tarjolla niille, jotka tarvitsevat enemmän tukea asumiseen kuin tavanomaiseen asuntoon voidaan järjestää. Palveluasumisessa on järjestetty yöllinen päivystys hoitohenkilökunnan toimesta.

3.4.4 Palveluasumisen asiakkaat yhteensä

3.4.4.1 Oman toiminnan asiakkaat

3.4.4.2 Ostopalvelujen asiakkaat

3.4.5 Palveluasumisen asumisvuorokaudet yhteensä

3.4.5.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet

3.4.5.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet

3.4.6 Palveluasumisen kustannukset yhteensä

3.4.6.1 Oman toiminnan kustannukset

3.4.6.2 Ostopalvelujen kustannukset

Tehostettu palveluasuminen

Tehostettua palveluasumista järjestetään paljon apua, hoivaa ja valvontaa tarvitseville. Hoitohenkilökunta on paikalla ympäri vuorokauden.

3.4.7 Tehostetun palveluasumisen asiakkaat yhteensä

3.4.7.1 Oman toiminnan asiakkaat

3.4.7.2 Ostopalvelujen asiakkaat

3.4.8 Tehostetun palveluasumisen asumisvuorokaudet yhteensä

3.4.8.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet

3.4.8.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet

- 3.4.9 Tehostetun palveluasumisen kustannukset yhteensä
 - 3.4.9.1 Oman toiminnan kustannukset
 - 3.4.9.2 Ostopalvelujen kustannukset

Tilapäinen asumispalvelu

Tilapäisessä majoituksessa on ympärivuorokautinen asumispäivystys.

- 3.4.10 Tilapäisen palveluasumisen asiakkaat yhteensä
 - 3.4.10.1 Oman toiminnan asiakkaat
 - 3.4.10.2 Ostopalvelujen asiakkaat
- 3.4.11 Tilapäisen palveluasumisen asumisvuorokaudet yhteensä
 - 3.4.11.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet
 - 3.4.11.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet
- 3.4.12 Tilapäisen palveluasumisen kustannukset yhteensä
 - 3.4.12.1 Oman toiminnan kustannukset
 - 3.4.12.2 Ostopalvelujen kustannukset

4 Päihdehuollon laitoshoidon kokonaisuus

Päihdehuollon laitoshoidon koostuu ympärivuorokautisesta katkaisu- ja vieroitushoidosta ja kuntouttavasta laitoshoidosta.

Katkaisu- ja vieroitushoidon pituus määrittyy yksilöllisesti hoidon tarpeen arvioinnin perusteella. Hoidon tavoitteena on päihdekierteen katkaisu, vieroitusoireiden hoitaminen sekä jatkohoidon suunnittelu. Somaattisen kunnon kohotessa katkaisu- ja vieroitushoittoon kuuluu mm. keskusteluapu, sosiaali- ja terveysneuvonta, pari- ja perhetapaamisia sekä verkostotapaamisia.

Päihdehuollon kuntouttava laitoshoidon on ympärivuorokautista pitempiaikaista laitoshoidon. Kuntouttava laitoshoidon on osa asiakkaan kokonaiskuntoutusta ja se perustuu asiakkaalle tehtävään palvelu- ja kuntoutussuunnitelmaan. Kuntouttava laitoshoidon on tarkoitettu avohoitoa tukeväksi hoitajaksoksi päihdeongelmallisille, joille avohoitoon palvelut tai katkaisu laitoshoidossa eivät ole riittäviä tai tarkoituksenmukaisia, tai joiden kuntoutuminen edellyttää väliaikaista irrottautumista normaalista elinympäristöstä. Hoidon pituus määrittyy yksilöllisesti hoidon tarpeen arvioinnin perusteella.

- 4.1 Laitoshoidon asiakkaat yhteensä
 - 4.1.1 Oman toiminnan asiakkaat
 - 4.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat
- 4.2 Laitoshoidon hoitovuorokaudet yhteensä
 - 4.2.1 Oman toiminnan hoitovuorokaudet
 - 4.2.2 Ostopalvelujen hoitovuorokaudet
- 4.3 Laitoshoidon kustannukset yhteensä
 - 4.3.1 Oman toiminnan kustannukset
 - 4.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

Katkaisu- ja vieroitushoito

4.4.1 Katkaisu- ja vieroitushoidon asiakkaat yhteensä

4.4.1.1 Oman toiminnan asiakkaat

4.4.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat

4.4.2 Katkaisu- ja vieroitushoidon hoitovuorokaudet yhteensä

4.4.2.1 Oman toiminnan hoitovuorokaudet

4.4.2.2 Ostopalvelujen hoitovuorokaudet

4.4.3 Katkaisu- ja vieroitushoidon kustannukset yhteensä

4.4.3.1 Oman toiminnan kustannukset

4.4.3.2 Ostopalvelujen kustannukset

Kuntoutushoito

4.4.4 Kuntoutushoidon asiakkaat yhteensä

4.4.4.1 Oman toiminnan asiakkaat

4.4.4.2 Ostopalvelujen asiakkaat

4.4.5 Kuntoutushoidon hoitovuorokaudet yhteensä

4.4.5.1 Oman toiminnan hoitovuorokaudet

4.4.5.2 Ostopalvelujen hoitovuorokaudet

4.4.6 Kuntoutushoidon kustannukset yhteensä

4.4.6.1 Oman toiminnan kustannukset

4.4.6.2 Ostopalvelujen kustannukset

Muut päihdehuoltoa koskevat tiedot

Ensisijaisella päihdeellä tarkoitetaan päihdettä, joka on hoitoon hakeutumisen pääasiallinen syy.

5 Ensisijainen päihde

5.1 Ensisijainen päihde, asiakkaat yhteensä

5.1.1 Alkoholi

5.1.2 Amfetamiini tai muu stimulantti

5.1.3 Buprenorfiini

5.1.4 Ekstaasi

5.1.5 GBH, gamma tai lakka

5.1.6 Heroiini tai muu opiaatti

5.1.7 Kannabis

5.1.8 Kipulääkkeet

5.1.9 Kokaiini

5.1.10 Liuotinaineet

5.1.11 LSD

5.1.12 MDPV

5.1.13 Rauhoittavat lääkkeet

5.1.14 Muu riippuvuus, kemiallinen

5.1.15 Muu riippuvuus, toiminnallinen

5.2 Tapaukset, joissa kirjattu ensisijaisen lisäksi muu päihde tai muita päihteitä

5.3 Ensisijainen päihde, polikliiniset yhteensä

- 5.3.1 Alkoholi
- 5.3.2 Amfetamiini tai muu stimulantti
- 5.3.3 Buprenorfiini
- 5.3.4 Ekstaasi
- 5.3.5 GBH, gamma tai lakka
- 5.3.6 Heroiini tai muu opiaatti
- 5.3.7 Kannabis
- 5.3.8 Kipulääkkeet
- 5.3.9 Kokaiini
- 5.3.10 Liuotinaineet
- 5.3.11 LSD
- 5.3.12 MDPV
- 5.3.13 Rauhoittavat lääkkeet
- 5.3.14 Muu riippuvuus, kemiallinen
- 5.3.15 Muu riippuvuus, toiminnallinen

5.4 Tapaukset, joissa kirjattu ensisijaisen lisäksi muu päihde tai muita päihteitä (polikliiniset)

6 Mielenterveyskuntoutujien asumispalvelut

6.1 Asiakkaat yhteensä

6.2 Asumisvuorokaudet yhteensä

6.3 Kustannukset yhteensä

7 Päihdepsykiatrian erikoissairaanhoido

7.1 Asiakkaat yhteensä

7.2 Käynnit yhteensä

7.3 Hoitovuorokaudet yhteensä

20.4 Kustannukset yhteensä

Muuta huomioitavaa tiedonkeruusta

Kotikuntalain ja sosiaalihoitolain muutosten vaikutuksia ei huomioida raportissa vuoden 2012 osalta.

Liite 2: Päihdehuollon toiminta- ja kustannustiedot vuodelta 2012

UUDEEN 2012 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
VÄESTÖTIEDOT								
Väestö yhteensä 31.12.	603 968	256 824	205 312	180 225	217 421	146 473	1 610 223	Kunnan antamat tiedot
Alle 18-vuotiaat	98 529	59 243	44 487	27 933	35 546	29 750	295 488	Puuttuvan tiedon merkitseminen
18 vuotta täyttäneet	505 439	197 581	160 825	152 292	181 875	116 723	1 314 735	- = kunnalla ei käytössä kyseistä palvelua
18-24-vuotiaat	61 994	23 785	18 509	22 779	27 184	19 052	173 303	.. = tietoa ei ole saatu tai sitä ei voi eritellä
25-64-vuotiaat	348 065	141 338	114 737	94 993	117 021	77 711	893 865	. = muu syy puuttumiselle
65 vuotta täyttäneet	95 380	32 458	27 579	34 520	37 670	19 960	247 567	0 = ei asiakkaita / kustannuksia tai luvut pyöristetyt nolliin
1 PÄIHDEHUOLLON PALVELUJEN KOKONAIJUUS VUODEN AIKANA								
1.1 Asiakkaat yhteensä (hetu kertaalleen)	2 213	0	..	1 777	3 990	
1.1.1 Alle 18-vuotiaat (nuorisosiemien asiakkaat)	..	157	180	0	..	90	427	
1.1.2 18 vuotta täyttäneet	0	0	2 033	0	0	1 688	3 721	
1.1.3 18-24-vuotiaat	207	0	..	307	514	
1.1.4 25-64-vuotiaat	1 729	0	..	1 316	3 045	
1.1.5 65 vuotta täyttäneet	97	0	..	65	162	
Asiakkaiden osuus väestöstä yhteensä, %	0,00	0,00	1,08	0,00	0,00	1,21	1,13	
18 vuotta täyttäneiden asiakkaiden osuus vastaavanikäisestä väestöstä, %	0,00	0,00	1,26	0,00	0,00	1,45	1,34	
Asiakkaat yhteensä ikäryhmittäin, %	0,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,1	104,0	
Alle 18-vuotiaat	0,0	0,0	8,1	0,0	0,0	5,1	10,7	
18 vuotta täyttäneet	0,0	0,0	91,9	0,0	0,0	95,0	93,3	
18-24-vuotiaat	0,0	0,0	9,4	0,0	0,0	17,3	12,9	
25-64-vuotiaat	0,0	0,0	78,1	0,0	0,0	74,1	76,3	
65 vuotta täyttäneet	0,0	0,0	4,4	0,0	0,0	3,7	4,1	
1.2 Naisasiakkaat yhteensä (hetu kertaalleen)	0	..	806	0	..	606	1 412	
1.2.1 Alle 18-vuotiaat	84	0	..	32	116	
1.2.2 18 vuotta täyttäneet	0	0	722	0	0	574	1 296	
1.2.3 18-24-vuotiaat	92	0	..	123	215	
1.2.4 25-64-vuotiaat	610	0	..	427	1 037	
1.2.5 65 vuotta täyttäneet	20	0	..	24	44	
Naisasiakkaita kaikista asiakkaista yhteensä, %	0,0	0,0	36,4	0,0	0,0	34,1	35,4	
Alle 18-vuotiaat	0,0	0,0	46,7	0,0	0,0	35,6	27,2	
18 vuotta täyttäneet	0,0	0,0	35,5	0,0	0,0	34,0	34,8	
18-24-vuotiaat	0,0	0,0	44,4	0,0	0,0	40,1	41,8	
25-64-vuotiaat	0,0	0,0	35,3	0,0	0,0	32,4	34,1	
65 vuotta täyttäneet	0,0	0,0	20,6	0,0	0,0	36,9	27,2	

UUDEEN 2012 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
1.3 Kustannukset yhteensä, €	60 890 254	12 258 864	9 535 695	9 531 717	13 846 209	4 343 919	110 406 658	
1.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €	29 033 958	5 357 089	6 697 882	4 710 821	4 202 441	3 984 815	53 987 006	
1.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	31 856 296	6 901 775	2 837 813	4 820 896	9 643 768	359 104	56 419 653	
Kustannukset yhteensä / 18-v. asiakas, €	0,0	0,0	4 690,5	0,0	0,0	2 573,4	3 730,1	
Kustannukset yhteensä / 18-v. asukas, €	120,5	62,0	59,3	62,6	76,1	37,2	84,0	
Oman toiminnan kustannukset / 18-v. asukas, €	57,4	27,1	41,6	30,9	23,1	34,1	41,1	
Ostopalvelujen kustannukset / 18-v. asukas, €	63,0	34,9	17,6	31,7	53,0	3,1	42,9	
1.4 Kustannukset yhteensä ilman korvaushoitoa, €	53 829 997	10 779 335	8 431 212	8 356 559	13 178 154	3 860 759	98 436 016	
1.4.1 Oman toiminnan kustannukset, €	24 624 243	4 077 930	6 072 409	4 123 242	3 534 386	3 743 235	46 175 445	
1.4.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	29 205 754	6 701 405	2 358 803	4 233 317	9 643 768	117 524	52 260 571	
2 PÄIHDEHUOLLON AVOPALVELUJEN KOKONAISUUS VUODEN AIKANA								
2.1 Avopalvelujen asiakkaat yhteensä	12 620	4 571	4 642	2 538	4 995	1 695	31 061	
2.1.1 Oman toiminnan asiakkaat	8 623	2 086	3 248	1 387	1 553	1 695	18 592	
2.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat	4 039	2 485	1 394	1 151	3 442	0	12 511	
2.2 Avopalvelujen käynnit yhteensä	255 902	55 194	63 777	56 938	110 562	22 599	564 972	
2.2.1 Oman toiminnan käynnit	99 201	13 523	55 012	45 893	2 717	22 599	238 945	
2.2.2 Ostopalvelujen käynnit	156 701	41 671	8 765	11 045	107 845	0	326 027	
2.3 Avopalvelujen kustannukset yhteensä, €	16 997 652	4 040 866	3 440 915	2 771 563	4 716 017	1 330 812	33 297 826	
2.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €	12 486 213	1 783 481	3 122 429	1 524 627	1 204 017	1 330 812	21 431 579	
2.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	4 531 439	2 257 385	318 486	1 246 936	3 512 000	0	11 866 247	
Avopalvelujen kustannukset kokonais- kustannuksista, %	27,9	33,0	36,1	100,0	34,1	30,6	30,2	
2.4 EHKÄISEVÄ PÄIHDETYÖ								
2.4.1 Ehkäisevän päihdetyön kustannukset yhteensä, €	335 731	-	301 370	333 805	169 013	83 411	1 223 330	
2.4.1.1 Oman toiminnan kustannukset, €	335 731	-	301 370	333 805	169 013	83 411	1 223 330	
2.4.1.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	0	-	0	-	-	0	0	
2.5 PÄIHDEHUOLLON POLIKLIINISET PALVELUT (A-klinikka, H-klinikka, nuorisosemat, korvaushoito ja päivä kuntoutus)								
Poikkitieteiden palvelujen asiakkaat yhteensä	6 591	2 179	2 286	1 566	2 808	1 756	17 186	
Oman toiminnan asiakkaat	5 487	732	2 215	415	136	1 756	10 741	
Ostopalvelujen asiakkaat	1 146	1 447	71	1 151	2 672	-	6 487	
Poikkitieteiden palvelujen käynnit yhteensä	181 256	37 113	56 243	38 673	62 800	21 305	397 390	
Oman toiminnan käynnit	80 799	7 872	48 801	27 628	0	21 305	186 405	
Ostopalvelujen käynnit	100 457	29 241	7 442	11 045	62 800	-	210 985	
Poikkitieteiden palvelujen kustannukset yhteensä, €	13 859 806	2 608 088	2 846 515	2 033 703	3 107 202	1 241 401	25 696 715	
Oman toiminnan kustannukset, €	10 629 084	871 229	2 528 029	786 767	0	1 241 401	16 056 511	
Ostopalvelujen kustannukset, €	3 230 721	1 736 859	318 486	1 246 936	3 107 202	-	9 640 205	

VUODEN 2012 TIEDOT		HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULLU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
A-KLINIKKA									
2.5.1 A-klinikan polikliinisten palvelujen asiakkaat									
Yhteensä	4 338	1 609	1 391	1 207	1 270	1 416	1 231		
2.5.1.1 Oman toiminnan asiakkaat	4 338	604	1 391	269	-	1 416	8 018		
2.5.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat	0	1 005	0	938	1 270	-	3 213		
2.5.2 A-klinikan polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä									
Yhteensä	38 388	12 234	11 973	10 629	14 172	11 580	98 976		
2.5.2.1 Oman toiminnan käynnit	38 388	6 326	11 973	2 324	-	11 580	70 591		
2.5.2.2 Ostopalvelujen käynnit	0	5 908	0	8 305	14 172	-	28 385		
2.5.3 A-klinikan polikliinisten palvelujen kustannukset									
Yhteensä, €	6 245 084	856 326	1 294 870	1 446 124	726 524	999 822	11 568 750		
2.5.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €	6 225 569	584 151	1 294 870	199 188	-	999 822	9 303 600		
2.5.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	19 515	272 175	0	1 246 936	726 524	-	2 265 150		
H-KLINIKKA									
2.5.4 H-klinikan polikliinisten palvelujen asiakkaat									
Yhteensä	0	-	420	-	652	-	1 072		
2.5.4.1 Oman toiminnan asiakkaat	0	-	420	-	-	-	420		
2.5.4.2 Ostopalvelujen asiakkaat	0	-	0	-	652	-	652		
2.5.5 H-klinikan polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä									
Yhteensä	0	-	21 234	-	11 340	-	32 574		
2.5.5.1 Oman toiminnan käynnit	0	-	21 234	-	-	-	21 234		
2.5.5.2 Ostopalvelujen käynnit	0	-	0	-	11 340	-	11 340		
2.5.6 H-klinikan polikliinisten palvelujen kustannukset									
Yhteensä, €	0	-	386 209	-	611 040	-	997 249		
2.5.6.1 Oman toiminnan kustannukset, €	0	-	386 209	-	-	-	386 209		
2.5.6.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	0	-	0	-	611 040	-	611 040		
NUORISOASEMAT									
2.5.7 Nuorisoosiemien polikliinisten palvelujen asiakkaat									
Yhteensä	1 050	427	309	213	409	1 245	3 653		
2.5.7.1 Oman toiminnan asiakkaat	620	113	309	-	-	1 245	2 287		
2.5.7.2 Ostopalvelujen asiakkaat	454	314	0	213	409	-	1 390		
2.5.7.3 Naisasiakkaat	491	189	122	123	0	423	1 348		
2.5.8 Nuorisoosiemien polikliinisten palvelujen käynnit									
Yhteensä	14 299	3 173	2 142	2 740	2 366	4 697	29 417		
2.5.8.1 Oman toiminnan käynnit	6 514	354	2 142	-	-	4 697	13 707		
2.5.8.2 Ostopalvelujen käynnit	7 785	2 819	0	2 740	2 366	-	15 710		
2.5.9 Nuorisoosiemien polikliinisten palvelujen kustannukset yhteensä, €									
Yhteensä	1 695 169	466 708	367 940	0	262 913	-	2 792 730		
2.5.9.1 Oman toiminnan kustannukset, €	895 220	86 708	367 940	-	-	-	1 349 868		
2.5.9.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	799 949	380 000	0	0	262 913	-	1 442 862	Turku: vuoden 2012 menot sisältyvät A-klinikan menoihin	
2.5.10 Naisasiakkaita nuorisoosiemien polikliinisisä palveluissa									
Yhteensä	491	189	122	0	183	423	1 408		

UUDEEN 2012 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULLU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
KORVAUSHOITO								
2.5.11 Korvaukshoidon asiakkaat yhteensä	847	140	119	146	232	61	1 545	
2.5.11.1 Korvaukshoidon oman toiminnan asiakkaat	393	15	95	146	136	61	846	
2.5.11.2 Korvaukshoidon ostopalvelujen asiakkaat	484	125	24	-	119	-	752	
2.5.12 Asiakkaat, joilla hoitotakuu ei ole toteutunut korvauksessa	21	0	0	0	0	0	21	Helsinki: Potilaasta johtuvista syistä 17 tapauksessa
2.5.13 Korvaukshoidon käynnit yhteensä	117 774	21 555	18 754	25 304	20 811	9 725	213 923	
2.5.13.1 Korvaukshoidon oman toiminnan käynnit	33 417	1 192	13 048	25 304	0	9 725	82 686	
2.5.13.2 Korvaukshoidon ostopalvelujen käynnit	84 357	20 363	5 706	-	20 811	-	131 237	
2.5.14 Korvaukshoidon kustannukset yhteensä, €	4 409 715	1 279 159	625 473	587 579	668 055	241 580	7 811 561	
2.5.14.1 Korvaukshoidon oman toiminnan kustannukset, €	2 650 542	200 370	479 010	587 579	0	241 580	4 159 081	
2.5.14.2 Korvaukshoidon ostopalvelujen kustannukset, €	1 759 173	1 078 789	146 463	-	668 055	-	3 652 480	
PÄIVÄKUNTOUTUS								
2.5.15 Päiväkuntoutuksen polikliinisten palvelujen asiakkaat yhteensä	344	3	47	-	222	0	616	
2.5.15.1 Oman toiminnan asiakkaat	136	..	0	-	-	0	136	
2.5.15.2 Ostopalvelujen asiakkaat	208	3	47	-	222	0	480	
2.5.16 Päiväkuntoutuksen polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä	9 843	151	1 736	-	14 111	0	25 841	
2.5.16.1 Oman toiminnan käynnit	1 528	..	0	-	-	0	1 528	
2.5.16.2 Ostopalvelujen käynnit	8 315	151	1 736	-	14 111	0	24 313	
2.5.17 Päiväkuntoutuksen polikliinisten palvelujen kustannukset yhteensä, €	1 509 838	5 895	172 023	-	838 670	0	2 526 426	
2.5.17.1 Oman toiminnan kustannukset, €	857 753	..	0	-	-	0	857 753	
2.5.17.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	652 085	5 895	172 023	-	838 670	0	1 668 673	
MUJU POLIKLIININEN PALVELU								
2.5.18 Muiden polikliinisten palvelujen asiakkaat yhteensä	..	-	0	0	0	0	0	
2.5.18.1 Oman toiminnan asiakkaat	..	-	0	0	0	0	0	
2.5.18.2 Ostopalvelujen asiakkaat	0	-	0	0	0	0	0	
2.5.19 Muiden polikliinisten palvelujen käynnit yhteensä	952	-	404	0	0	0	1 356	
2.5.19.1 Oman toiminnan käynnit	952	-	404	0	0	0	1 356	
2.5.19.2 Ostopalvelujen käynnit	0	-	0	0	0	0	0	
2.5.20 Muiden polikliinisten palvelujen kustannukset yhteensä, €	0	-	0	0	0	0	0	
2.5.20.1 Oman toiminnan kustannukset, €	0	-	0	0	0	0	0	
2.5.20.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	0	-	0	0	0	0	0	

VIIDEN 2012 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULLU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
2.6 MUUT AVOPALVELUT (Terveysneuvonta, päiväkeskustoiminta, selviämisaesema ja muut)								
TERVEYSNEUVONTA								
2.6.1 Terveysneuvonnan asiakkaat yhteensä	2 835	917	1 033	744	770	235	6 534	
2.6.1.1 Oman toiminnan asiakkaat	0	-	1 033	744	-	235	2 012	
2.6.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat	2 835	917	0	-	770	-	4 522	
2.6.2 Terveysneuvonnan käynnit yhteensä	21 747	5 541	6 211	7 404	10 316	1 294	52 513	
2.6.2.1 Oman toiminnan käynnit	0	-	6 211	7 404	-	1 294	14 909	
2.6.2.2 Ostopalvelujen käynnit	21 747	5 541	0	-	10 316	-	37 604	
2.6.3 Terveysneuvonnan kustannukset yhteensä, €	895 188	220 000	293 030	59 000	263 340	6 000	1 736 558	
2.6.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €	0	-	293 030	59 000	-	6 000	358 030	
2.6.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	895 188	220 000	0	-	263 340	-	1 378 528	
PÄIVÄKESKUSTOIMINTA								
2.6.2 Päiväkeskusten asiakkaat yhteensä	..	108	0	228	0	0	336	
2.6.2.1 Oman toiminnan asiakkaat	..	-	0	228	0	0	228	
2.6.2.2 Ostopalvelujen asiakkaat	..	108	0	-	..	0	108	
2.6.3 Päiväkeskusten käynnit yhteensä	45 586	6 700	0	10 861	34 729	0	97 876	
2.6.3.1 Oman toiminnan käynnit	11 509	-	0	10 861	0	0	22 370	
2.6.3.2 Ostopalvelujen käynnit	34 077	6 700	0	-	34 729	0	75 506	
2.6.4 Päiväkeskusten kustannukset yhteensä, €	492 745	286 351	0	345 055	141 458	0	1 265 609	
2.6.4.1 Oman toiminnan kustannukset, €	207 741	-	0	345 055	0	0	552 796	
2.6.4.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	285 004	286 351	0	-	141 458	0	712 813	
SELVIÄMISHOITOASEMAT								
2.6.5 Selviämishoitoseman asiakkaat yhteensä	3 136	1 354	1 323	0	1 417	..	7 230	
2.6.5.1 Oman toiminnan asiakkaat	3 136	1 354	0	0	1 417	..	5 907	
2.6.5.2 Ostopalvelujen asiakkaat	0	-	1 323	-	0	..	1 323	
2.6.6 Selviämishoitoseman käynnit yhteensä	6 893	5 651	1 323	0	2 717	..	16 584	
2.6.6.1 Oman toiminnan käynnit	6 893	5 651	0	0	2 717	..	15 261	
2.6.6.2 Ostopalvelujen käynnit	0	-	1 323	-	0	..	1 323	
2.6.7 Selviämishoitoseman kustannukset yhteensä, €	1 293 657	822 252	0	0	1 035 004	..	3 150 913	
2.6.7.1 Oman toiminnan kustannukset, €	1 293 657	822 252	..	0	1 035 004	..	3 150 913	
2.6.7.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	0	-	0	-	0	..	0	
MUUT AVOHUOLLON PALVELUT								
2.6.8 Muiden palvelujen asiakkaat yhteensä	0	0	0	-	0	..	0	
2.6.8.1 Oman toiminnan asiakkaat	0	0	0	-	-	0	0	
2.6.8.2 Ostopalvelujen asiakkaat	0	0	0	-	-	0	0	
2.6.9 Muiden palvelujen käynnit yhteensä	0	0	0	-	0	0	0	
2.6.9.1 Oman toiminnan käynnit	0	0	0	-	-	..	0	
2.6.9.2 Ostopalvelujen käynnit	0	0	0	-	-	..	0	
2.6.10 Muiden palvelujen kustannukset yhteensä, €	0	90 000	0	-	0	0	90 000	
2.6.10.1 Oman toiminnan kustannukset, €	0	90 000	0	-	-	..	90 000	
2.6.10.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	0	0	0	-	-	..	0	

VIIDEN 2012 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULLU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
KOTIIN VIETÄVÄT PALVELUT								
2.6.11 Kotiin vietävien palvelujen asiakkaat yhteensä	58	13	140	-	0	0	211	
2.6.11.1 Oman toiminnan asiakkaat	0	-	0	-	-	-	0	
2.6.11.2 Ostopalvelujen asiakkaat	58	13	140	-	-	-	211	
2.5.7.3 Naisasiakkaat	20	5	0	-	-	0	25	
2.6.12 Kotiin vietävien palvelujen käynnit yhteensä	420	189	4 696	-	0	0	5 305	
2.6.12.1 Oman toiminnan käynnit	0	-	0	-	-	0	0	
2.6.12.2 Ostopalvelujen käynnit	420	189	4 696	-	-	0	5 305	
2.6.13 Kotiin vietävien palvelujen kustannukset yhteensä	120 526	14 175	315 795	-	0	0	450 496	
2.6.13.1 Oman toiminnan kustannukset	0	-	0	-	-	0	0	
2.6.13.2 Ostopalvelujen kustannukset	120 526	14 175	315 795	-	-	0	450 496	
2.6.14 Naisasiakkaita kotiin vietävissä palveluissa	20	5	54	-	-	0	79	
3 PÄIHDEHUOLLON ASUMISPALVELUJEN KOKONAISUUS VUODEN AIKANA (Tuki- ja tuettu asuminen, palveluasuminen, tehostettu palveluasuminen ja tilapäinen palveluasuminen)								
3.1 Päihdehuollon asumispalvelujen asiakkaat yhteensä	3 293	400	356	630	974	300	5 953	
3.1.1 Oman toiminnan asiakkaat	1 460	265	243	485	314	230	2 997	
3.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat	1 833	135	113	145	660	70	2 956	
3.2 Päihdehuollon asumispalvelujen asumisvuorokaudet yhteensä	698 043	68 962	48 779	107 114	123 895	58 424	1 105 217	
3.2.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet	227 836	31 091	25 947	76 232	26 263	45 424	432 193	
3.2.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet	470 207	37 871	23 432	30 882	97 632	13 000	673 024	
3.3 Päihdehuollon asumispalvelujen kustannukset yhteensä, €	29 667 710	5 109 022	3 120 580	3 757 506	6 619 459	1 832 382	50 106 658	
3.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €	7 592 256	2 474 864	2 246 589	2 034 755	2 522 749	1 585 781	18 456 995	
3.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	22 075 453	2 634 158	873 990	1 722 751	4 096 710	246 601	31 649 663	
Kustannukset € / asumisvuorokausi	42,5	74,1	64,0	35,1	53,4	31,4	45,3	
Oman toiminnan kustannus et€ / asumisvuorokausi	33,3	79,6	88,6	26,7	96,1	34,9	42,7	
Ostopalvelujen kustannukset € / asumisvuorokausi	46,9	69,6	37,3	55,8	42,0	19,0	47,0	
Asumispalvelujen kustannukset kokonaiskustannuksista, %	48,7	41,7	32,7	165 601,9	47,8	42,2	45,4	
TUKI- JA TUETTU ASUMINEN								
3.4.1 Tuki- ja tuetun asumisen asiakkaat yhteensä	1 644	226	176	169	382	138	2 735	
3.4.1.1 Oman toiminnan asiakkaat	456	143	85	117	28	64	893	
3.4.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat	1 188	83	91	52	354	74	1 842	
3.4.2 Tuki- ja tuetun asumisen asumisvuorokaudet yhteensä	444 223	46 526	28 923	54 697	68 568	36 360	679 297	
3.4.2.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet	131 801	21 895	14 442	42 455	5 181	23 360	239 134	
3.4.2.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet	312 422	24 631	14 481	12 242	63 387	13 000	440 163	
3.4.3 Tuki- ja tuetun asumisen kustannukset yhteensä, €	10 641 256	2 055 772	1 158 053	387 678	1 895 983	529 245	16 667 986	
3.4.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €	2 363 087	1 043 148	814 048	4 741	227 043	282 644	4 724 711	
3.4.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €	8 288 169	1 012 624	344 005	382 937	1 668 940	246 601	11 943 275	
Kustannukset € / asumisvuorokausi	24,0	44,2	40,0	7,1	27,7	14,6	24,5	
Oman toiminnan kustannus et€ / asumisvuorokausi	17,9	47,6	56,4	0,1	43,8	12,1	19,8	
Ostopalvelujen kustannukset € / asumisvuorokausi	26,5	41,1	23,8	31,3	26,3	19,0	27,1	

VUODEN 2012 TIEDOT		HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULLU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
PALVELUASUMINEN									
3.4.4 Palveluasumisen asiakkaat yhteensä		334	10	78	222	122	140	906	
3.4.4.1 Oman toiminnan asiakkaat		37	0	78	157	72	140	484	
3.4.4.2 Ostopalvelujen asiakkaat		309	10	0	65	50	0	434	
3.4.5 Palveluasumisen asumisvuorokaudet yhteensä									
3.4.5.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet		4 134	0	6 533	27 102	14 168	14 919	66 856	
3.4.5.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet		53 399	799	0	10 737	9 941	0	74 876	
3.4.6 Palveluasumisen kustannukset yhteensä, €									
3.4.6.1 Oman toiminnan kustannukset, €		205 572	-	825 558	1 493 763	1 550 191	712 972	4 788 055	
3.4.6.2 Ostopalvelujen kustannukset, €		2 766 827	51 007	0	613 643	353 164	0	3 784 641	
Kustannukset € / asumisvuorokausi		51,7	63,8	126,4	55,7	78,9	47,8	60,5	
Oman toiminnan kustannukset € / asumisvuorokausi		49,7	0,0	126,4	55,1	109,4	47,8	71,6	
Ostopalvelujen kustannukset € / asumisvuorokausi		51,8	63,8	0,0	57,2	35,5	0,0	50,5	
TEHOSTETTU PALVELUASUMINEN									
3.4.7 Tehostetun palveluasumisen asiakkaat yhteensä		515	64	33	28	46	22	708	
3.4.7.1 Oman toiminnan asiakkaat		185	22	0	-	-	22	229	
3.4.7.2 Ostopalvelujen asiakkaat		336	42	33	28	46	-	485	
3.4.8 Tehostetun palveluasumisen asumisvuorokaudet yhteensä									
3.4.8.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet		54 760	4 144	0	-	-	7 145	66 049	
3.4.8.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet		104 386	12 441	8 951	7 903	11 039	-	144 720	
3.4.9 Tehostetun palveluasumisen kustannukset yhteensä, €									
3.4.9.1 Oman toiminnan kustannukset, €		3 325 238	491 593	0	-	-	590 165	4 406 996	
3.4.9.2 Ostopalvelujen kustannukset, €		11 020 458	1 570 527	529 985	726 171	972 169	-	14 819 310	
Kustannukset € / asumisvuorokausi		90,1	124,3	59,2	91,9	88,1	82,6	91,2	
Oman toiminnan kustannukset € / asumisvuorokausi		60,7	118,6	0,0	0,0	0,0	82,6	66,7	
Ostopalvelujen kustannukset € / asumisvuorokausi		105,6	126,2	59,2	91,9	88,1	-	102,4	
TILAPÄINEN PALVELUASUMINEN									
3.4.10 Tilapäisen palveluasumisen asiakkaat yhteensä		782	100	183	211	424	0	1 700	
3.4.10.1 Oman toiminnan asiakkaat		782	100	183	211	214	0	1 490	
3.4.10.2 Ostopalvelujen asiakkaat		0	0	0	-	210	0	210	
3.4.11 Tilapäisen palveluasumisen asumisvuorokaudet yhteensä									
3.4.11.1 Oman toiminnan asumisvuorokaudet		37 141	5 052	4 372	6 675	20 179	0	73 419	
3.4.11.2 Ostopalvelujen asumisvuorokaudet		37 141	5 052	4 372	6 675	6 914	0	60 154	
		0	0	0	-	13 266	0	13 265	
3.4.12 Tilapäisen palveluasumisen kustannukset yhteensä, €									
3.4.12.1 Oman toiminnan kustannukset, €		1 708 360	940 123	606 983	536 251	1 847 952	0	5 639 669	
3.4.12.2 Ostopalvelujen kustannukset, €		1 708 360	940 123	606 983	536 251	745 515	0	4 537 232	
Kustannukset € / asumisvuorokausi		46,0	186,1	138,8	80,3	91,6	0,0	76,8	
Oman toiminnan kustannukset € / asumisvuorokausi		46,0	186,1	138,8	80,3	107,8	0,0	75,4	
Ostopalvelujen kustannukset € / asumisvuorokausi		0,0	0,0	0,0	0,0	83,1	0,0	83,1	

VUODEN 2012 TIEDOT		HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULLU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
4 PÄIHDEHUOLLON LAITOSHOIDON KOKONAISUUS VUODEN AIKANA (katkaisu- ja vieroitushoito sekä kuntoutushoito)									
4.1 Laitoshoidon asiakkaat yhteensä		2 153	929	665	726	1 095	524	6 092	
4.1.1 Oman toiminnan asiakkaat		1 635	451	383	0	367	516	3 352	Oulu: voi olla päällekkäisiä hetuja (hetuittain 433)
4.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat		806	478	282	535	728	8	2 837	
4.2 Laitoshoidon hoitovuorokaudet yhteensä		66 815	16 948	15 909	13 966	16 149	6 630	136 417	
4.2.1 Oman toiminnan hoitovuorokaudet		42 908	4 397	4 535	3 418	2 633	5 779	63 670	
4.2.2 Ostopalvelujen hoitovuorokaudet		23 907	12 551	11 374	10 548	13 516	851	72 747	
4.3 Laitoshoidon kustannukset yhteensä, €		14 224 892	3 108 976	2 974 200	3 002 648	2 510 733	1 180 725	27 002 175	
4.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €		8 975 488	1 098 744	1 328 863	1 151 439	475 675	1 068 222	14 098 432	
4.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €		5 249 404	2 010 232	1 645 337	1 851 209	2 035 058	112 503	12 903 743	
Kustannukset € / hoitovuorokausi		212,9	183,4	187,0	215,0	155,5	178,1	197,9	
Oman toiminnan kustannus et € / hoitovuorokausi		209,2	249,9	293,0	336,9	180,7	184,8	221,4	
Ostopalvelujen kustannukset € / hoitovuorokausi		219,6	160,2	144,7	175,5	150,6	132,2	177,4	
kustannuksista, %		23,4	25,4	30,2	132 333,5	18,1	27,2	24,4	
KATKAISU- JA VIEROITUSHOITO									
4.4.1 Katkaisu- ja vieroitushoidon asiakkaat yhteensä		1 637	732	483	638	802	424	4 716	
4.4.1.1 Oman toiminnan asiakkaat		1 356	451	383	191	360	424	3 165	
4.4.1.2 Ostopalvelujen asiakkaat		307	281	100	447	442	0	1 577	
4.4.2 Katkaisu- ja vieroitushoidon hoitovuorokaudet yhteensä		17 518	8 416	5 680	8 202	7 972	2 881	50 669	
4.4.2.1 Oman toiminnan hoitovuorokaudet		13 154	4 397	4 535	3 418	2 486	2 881	30 871	Turku: Lisäksi osastolla A3 avohoitokäyntejä 911 kpl
4.4.2.2 Ostopalvelujen hoitovuorokaudet		4 364	4 019	1 145	4 784	5 486	0	19 798	
4.4.3 Katkaisu- ja vieroitushoidon kustannukset yhteensä, €		..	1 914 311	1 549 893	2 111 432	1 351 197	1 068 222	7 995 056	
4.4.3.1 Oman toiminnan kustannukset, €		..	1 098 744	1 328 863	1 151 439	445 657	1 068 222	5 092 925	
4.4.3.2 Ostopalvelujen kustannukset, €		..	815 567	221 030	959 993	905 540	0	2 902 130	
Kustannukset € / hoitovuorokausi		0,0	227,5	272,9	257,4	169,5	370,8	157,8	
Oman toiminnan kustannus et € / hoitovuorokausi		0,0	249,9	293,0	336,9	179,3	370,8	165,0	
Ostopalvelujen kustannukset € / hoitovuorokausi		0,0	202,9	193,0	200,7	165,1	0,0	146,6	
KUNTOUTUSHOITO									
4.4.4 Kuntoutushoidon asiakkaat yhteensä		1 126	197	232	88	293	100	2 036	
4.4.4.1 Oman toiminnan asiakkaat		612	-	0	-	7	92	711	
4.4.4.2 Ostopalvelujen asiakkaat		629	197	232	88	286	8	1 440	
4.4.5 Kuntoutushoidon hoitovuorokaudet yhteensä		49 297	8 532	10 229	5 764	8 177	3 749	85 748	
4.4.5.1 Oman toiminnan hoitovuorokaudet		29 754	-	0	-	147	2 898	32 799	
4.4.5.2 Ostopalvelujen hoitovuorokaudet		19 543	8 532	10 229	5 764	8 030	851	52 949	
4.4.6 Kuntoutushoidon kustannukset yhteensä, €		..	1 194 665	1 424 307	891 216	1 159 536	112 503	4 782 227	
4.4.6.1 Oman toiminnan kustannukset, €		..	-	0	-	30 018	0	30 018	
4.4.6.2 Ostopalvelujen kustannukset, €		..	1 194 665	1 424 307	891 216	1 129 518	112 503	4 752 209	
Kustannukset € / hoitovuorokausi		0,0	140,0	139,2	154,6	141,8	30,0	55,8	
Oman toiminnan kustannus et € / hoitovuorokausi		0,0	0,0	0,0	0,0	204,2	0,0	0,9	
Ostopalvelujen kustannukset € / hoitovuorokausi		0,0	140,0	139,2	154,6	140,7	132,2	89,8	

VUODEN 2012 TIEDOT		HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULLU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
MUUT PÄIHDEHUOLTOA KOSKEVAT TIEDOT									
5 ENSISIJAINEN PÄIHDE									
5.1 Ensisijainen päihde, asiakkaat yhteensä	5 619	..	1 927	0	601	1 185	9 332		
5.1.1 Alkoholit	3 456	..	1 302	0	330	793	5 881		
5.1.2 Amfetamiini tai muu stimulantti	342	..	76	0	64	21	503		
5.1.3 Buprenorfini	622	..	262	0	68	178	1 130		
5.1.4 Ekstaasi	24	..	0	0	0	0	24		
5.1.5 GBH, gamma tai lakka	26	..	0	0	0	0	26		
5.1.6 Heroiini tai muu opiaatti	143	..	31	0	0	0	174		
5.1.7 Kannabis	350	..	108	0	34	84	576		
5.1.8 Kipulääkkeet	113	..	0	0	0	16	129		
5.1.9 Kokaiini	21	..	0	0	0	0	21		
5.1.10 Liuotaineet	3	..	13	0	0	0	16		
5.1.11 LSD	14	..	0	0	0	0	14		
5.1.12 MDPV	31	..	0	0	0	0	31		
5.1.13 Rauhoittavat lääkkeet	396	..	90	0	105	27	618		
5.2.14 Muu riippuvuus, kemiallinen	78	..	0	0	0	6	84		
5.2.15 Muu riippuvuus, toiminnallinen	0	..	45	0	0	60	105		
Ensisijainen päihde, asiakkaat yhteensä, %	100,0	0,0	100,0	0,0	100,0	100,0	100,0		
Alkoholi	61,5	0,0	67,6	0,0	54,9	66,9	63,0		
Amfetamiini tai muu stimulantti	6,1	0,0	3,9	0,0	10,6	1,8	5,4		
Buprenorfini	11,1	0,0	13,6	0,0	11,3	15,0	12,1		
Ekstaasi	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3		
GBH, gamma tai lakka	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3		
Heroiini tai muu opiaatti	2,5	0,0	1,6	0,0	0,0	0,0	1,9		
Kannabis	6,2	0,0	5,6	0,0	5,7	7,1	6,2		
Kipulääkkeet	2,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4	1,4		
Kokaiini	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2		
Liuotaineet	0,1	0,0	0,7	0,0	0,0	0,0	0,2		
LSD	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2		
MDPV	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3		
Rauhoittavat lääkkeet	7,0	0,0	4,7	0,0	17,5	2,3	6,6		
Muu riippuvuus, kemiallinen	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,9		
Muu riippuvuus, toiminnallinen	0,0	0,0	2,3	0,0	0,0	5,1	1,1		
5.2 Tapaukset, joissa kirjattu ensisijaisen lisäksi muu päihde tai muita päihteitä	1 507	..	613	0	0	0	2 120		
Useampaa päihdetä käyttävien osuus, %	26,8	0,0	31,8	0,0	0,0	0,0	58,6		

UUDEEN 2012 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
5.3 Ensijainen päihde, polikliiniset yhteensä	5 047	0	1 639	0	0	1 185	7 871	
5.3.1 Alkoholi	3 030	..	1 092	0	-	793	4 915	
5.3.2 Amfetamiini tai muu stimulantti	318	..	70	0	-	21	409	
5.3.3 Buprenorfiini	574	..	239	0	-	178	991	
5.3.4 Ekstaasi	23	..	0	0	-	0	23	
5.3.5 GBH, gamma tai lakka	26	..	0	0	-	0	26	
5.3.6 Heroiini tai muu opiaatti	117	..	24	0	-	0	141	
5.3.7 Kannabis	343	..	102	0	-	84	529	
5.3.8 Kipulääkkeet	112	..	0	0	-	16	128	
5.3.9 Kokaiini	21	..	0	0	-	0	21	
5.3.10 Liiotinaineet	3	..	1	0	-	0	4	
5.3.11 LSD	15	..	0	0	-	0	15	
5.3.12 MDPV	32	..	0	0	-	0	32	
5.3.13 Rauhoittavat lääkkeet	358	..	58	0	-	27	443	
5.1.14 Muu riippuvuus, kemiallinen	75	..	8	0	-	6	89	
5.1.15 Muu riippuvuus, toiminnallinen	0	..	45	0	-	60	105	
Ensijainen päihde, polikliiniset yhteensä, %	100,0	0,0	100,0	0,0	0,0	100,0	100,0	
Alkoholi	60,0	0,0	66,6	0,0	0,0	66,9	62,4	
Amfetamiini tai muu stimulantti	6,3	0,0	4,3	0,0	0,0	1,8	5,2	
Buprenorfiini	11,4	0,0	14,6	0,0	0,0	15,0	12,6	
Ekstaasi	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	
GBH, gamma tai lakka	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	
Heroiini tai muu opiaatti	2,3	0,0	1,5	0,0	0,0	0,0	1,8	
Kannabis	6,8	0,0	6,2	0,0	0,0	7,1	6,7	
Kipulääkkeet	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4	1,6	
Kokaiini	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	
Liiotinaineet	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	
LSD	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	
MDPV	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	
Rauhoittavat lääkkeet	7,1	0,0	3,5	0,0	0,0	2,3	5,6	
Muu riippuvuus, kemiallinen	1,5	0,0	0,5	0,0	0,0	0,5	1,1	
Muu riippuvuus, toiminnallinen	0,0	0,0	2,7	0,0	0,0	5,1	1,3	
5.4 Tapaukset, joissa kirjattu ensijaisen lisäksi muu päihde tai muuta pähteitä (polikliiniset)	1 314	..	0	0	-	0	1 314	
Useampaa päihdetä käyttävien osuus, %	26,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	16,7	
6 MIELENTERVEYSKUNTOUTUJEN ASUMISPALVELUT								
6.1 Asiakkaat yhteensä	1 679	238	325	371	564	232	3 409	
6.2 Asumisvuorokaudet yhteensä	576 845	75 909	96 981	..	141 351	77 467	968 553	
6.3 Kustannukset yhteensä	13 603 862	4 954 297	6 822 345	8 564 836	7 050 544	6 916 399	47 912 283	
7 PÄIHDEPSYKIATRIAN ERIKOISAIRAANHOITO								
7.1 Asiakkaat yhteensä	298	109	110	0	435	0	952	
7.2 Käynnit yhteensä	16 268	5 247	3 463	0	806	0	25 784	
7.3 Hoitovuorokaudet yhteensä	3 395	522	799	0	3 720	0	8 436	
7.4 Kustannukset yhteensä	3 409 962	821 908	796 335	0	1 545 530	0	6 573 735	

Liite 3: Päihdehuollon toiminta- ja kustannustietojen aikasarjat 2008–2012

	Vuosi	HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %	
A. PÄIHDEHUOLLON AVOHUOLLON, ASUMISPALVELUJEN SEKÄ LAITOSHOIDON KUSTANNUKSET															
	2008	33 674 050		10 239 882		10 460 283	16,5	10 359 724	4,7	12 576 429		3 874 454	-3,6	81 184 822	
	2009	32 926 796	-2,2	11 069 560	8,1	9 717 745	-7,1	10 158 005	-1,9	12 990 041	3,3	4 239 379	9,4	81 101 526	-0,1
	2010	50 835 740	54,4	10 761 034	-2,8	9 645 844	-0,7	9 408 886	-7,4	13 038 601	0,4	4 015 087	-5,3	97 705 193	20,5
	2011	54 908 442	8,0	10 253 969	-4,7	9 945 971	3,1	10 181 264	8,2	13 202 332	1,3	4 166 772	3,8	102 658 750	5,1
	2012	60 890 254	10,9	12 258 864	19,6	9 535 695	-4,1	9 531 717	-6,4	13 846 209	4,9	4 343 919	4,3	110 406 658	7,5
1. PÄIHDEHUOLLON AVOPALVELUJEN KOKONAISUUS VUODEN AIKANA (Ehkäisevä päihdetyö, polikliiniset palvelut ja muut avopalvelut)															
1.1 Avopalvelujen asiakkaat yhteensä	2008	17 195		3 361		3 346		2 567		3 111		1 492	-6,5	31 072	
	2009	15 865	-7,7	3 668	9,1	3 073	-8,2	2 549	-0,7	3 709	19,2	1 647	10,4	30 511	-1,8
	2010	15 688	-1,1	4 449	21,3	3 371	9,7	2 548	0,0	4 221	13,8	1 732	5,2	32 009	4,9
	2011	13 030	-16,9	5 114	14,9	4 245	25,9	2 730	7,1	4 405	4,4	1 749	1,0	31 273	-2,3
	2012	12 620	-3,1	4 571	-10,6	4 642	9,4	2 538	-7,0	4 995	13,4	1 695	-3,1	31 061	-0,7
Asiakkaat kunnallinen toiminta	2008	9 788		772		1 810		1 057		66		1 485	-12,4	14 978	
	2009	9 392	-4,0	1 153	49,4	3 008	66,2	1 076	1,8	829		1 645	10,8	17 103	14,2
	2010	9 328	-0,7	1 736	50,6	3 253	8,1	1 191	10,7	1 306	57,5	1 732	5,3	18 546	8,4
	2011	9 050	-3,0	2 657	53,1	3 057	-6,0	1 453	22,0	1 414	8,3	1 749	1,0	19 380	4,5
	2012	8 623	-4,7	2 086	-21,5	3 248	6,2	1 387	-4,5	1 553	9,8	1 695	-3,1	18 592	-4,1
Asiakkaat ostopalvelut	2008	7 407		2 589		1 536		1 510		3 045		7	-99,6	16 094	
	2009	6 473	-12,6	2 515	-2,9	65	-95,8	1 473	-2,5	2 880	-5,4	2	-71,4	13 408	-16,7
	2010	6 360	-1,7	2 713	7,9	118	81,5	1 357	-7,9	2 915	1,2	0	-100,0	13 463	0,4
	2011	3 980	-37,4	2 457	-9,4	1 188	-1,8	1 277	-5,9	2 991	2,6	0	0,0	11 893	-11,7
	2012	4 039	1,5	2 485	1,1	1 394	17,3	1 151	-9,9	3 442	15,1	0	0,0	12 511	5,2
1.2 Avopalvelujen käynnit yhteensä	2008	248 463		47 926		37 713		48 872		53 318		20 529	23,7	456 821	
	2009	243 270	-2,1	54 698	14,1	42 374	12,4	50 483	3,3	48 445	-9,1	20 686	0,8	459 956	0,7
	2010	251 631	3,4	44 785	-18,1	52 863	24,8	50 815	0,7	63 087	30,2	17 163	-17,0	480 344	4,4
	2011	248 845	-1,1	50 857	13,6	55 706	5,4	55 688	9,6	66 689	5,7	19 465	13,4	497 250	3,5
	2012	255 902	2,8	55 194	8,5	63 777	14,5	56 938	2,2	110 562	65,8	22 599	16,1	564 972	13,6
Käynnit kunnallinen toiminta	2008	115 616		2 380		29 541		33 551		5 691		20 461	-9,5	207 240	
	2009	120 759	4,4	3 066	28,8	38 485	30,3	35 595	6,1	1 312	-76,9	20 677	1,1	219 894	6,1
	2010	128 729	6,6	9 082	196,2	49 937	29,8	37 318	4,8	3 246	147,4	17 163	-17,0	245 475	11,6
	2011	113 033	-12,2	15 624	72,0	49 671	-0,5	43 809	17,4	2 828	-12,9	19 465	13,4	244 430	-0,4
	2012	99 201	-12,2	13 523	-13,4	55 012	10,8	45 893	4,8	2 717	-3,9	22 599	16,1	238 945	-2,2
Käynnit ostopalvelut	2008	132 847		45 546		8 172		15 321		47 627		68	-99,7	249 581	
	2009	122 511	-7,8	51 632	13,4	3 889	-52,4	14 888	-2,8	47 133	-1,0	9	-86,8	240 062	-3,8
	2010	122 902	0,3	35 703	-30,9	2 926	-24,8	13 497	-9,3	59 841	27,0	0	-100,0	234 869	-2,2
	2011	135 812	10,5	35 233	-1,3	6 035	106,3	11 879	-12,0	63 861	6,7	0	0,0	252 820	7,6
	2012	156 701	15,4	41 671	18,3	8 765	45,2	11 045	-7,0	107 845	68,9	0	0,0	326 027	29,0
1.3 Avopalvelujen kustannukset yhteensä	2008	17 652 155		3 810 000		3 276 687		2 490 949		3 733 292		1 164 847	-0,7	32 127 930	
	2009	17 084 198	-3,2	4 246 868	11,5	2 847 121	-13,1	2 640 309	6,0	4 061 549	8,8	1 342 872	15,3	32 222 917	0,3
	2010	17 746 522	3,9	4 450 030	4,8	3 053 950	7,3	2 480 817	-6,0	4 405 067	8,5	1 276 688	-4,9	33 413 074	3,7
	2011	16 782 804	-5,4	4 395 603	-1,2	3 472 207	13,7	2 566 618	3,5	4 609 348	4,6	1 311 903	2,8	33 138 482	-0,8
	2012	16 997 652	1,3	4 040 866	-8,1	3 440 915	-0,9	2 771 563	8,0	4 716 017	2,3	1 330 812	1,4	33 297 826	0,5
Kustannukset kunnallinen toiminta	2008	11 051 557		1 031 000		2 426 092		1 254 343		318 000		1 158 707	-12,9	17 239 699	
	2009	12 347 367	11,7	1 387 239	34,6	2 678 921	10,4	1 343 711	7,1	812 908	155,6	1 342 396	15,9	19 912 542	15,5
	2010	12 769 910	3,4	1 898 826	36,9	2 925 285	9,2	1 284 915	-4,4	1 123 525	38,2	1 276 688	-4,9	21 279 149	6,9
	2011	12 671 438	-0,8	2 028 782	6,8	3 301 727	12,9	1 283 087	-0,1	1 179 481	5,0	1 311 903	2,8	21 776 417	2,3
	2012	12 466 213	-1,6	1 783 481	-12,1	3 122 429	-5,4	1 524 627	18,8	1 204 017	2,1	1 330 812	1,4	21 431 579	-1,6
Kustannukset ostopalvelut	2008	6 600 598		2 779 000		850 595		1 236 606		3 415 292		6 140	-99,5	14 888 231	
	2009	4 736 831	-28,2	2 859 629	2,9	168 200	-80,2	1 296 598	4,9	3 248 641	-4,9	476	-92,2	12 310 375	-17,3
	2010	4 976 165	5,1	2 551 204	-10,8	128 665	-23,5	1 195 902	-7,8	3 281 542	1,0	0	-100,0	12 133 478	-1,4
	2011	4 111 366	-17,4	2 366 821	-7,2	170 480	32,5	1 283 531	7,3	3 429 867	4,5	0	0,0	11 362 065	-6,4
	2012	4 531 439	10,2	2 257 385	-4,6	318 486	86,8	1 246 936	-2,9	3 512 000	2,4	0	0,0	11 866 247	4,4
2. PÄIHDEHUOLLON POLIKLIINiset PALVELUT (A-klinikka, H-klinikka, nuorisoseamat, korvaushoito ja päivä kuntoutus)															
2.1 Polikliinisten palvelujen asiakkaat	2008	8 786		1 862		1 854		1 614		2 565		1 323		18 004	
	2009	7 636	-13,1	1 659	-10,9	1 989	7,3	1 582	-2,0	2 396	-6,6	1 397	5,6	16 659	-7,5
	2010	7 701	0,9	2 185	31,7	2 031	2,1	1 464	-7,5	2 350	-1,9	1 432	2,5	17 163	3,0
	2011	7 177	-6,8	2 267	3,8	2 085	2,7	1 664	13,7	2 414	2,7	1 521	6,2	17 128	-0,2
	2012	6 591	-8,2	2 179	-3,9	2 286	9,6	1 566	-5,9	2 808	16,3	1 756	15,5	17 186	0,3
Asiakkaat kunnallinen toiminta	2008	6 538		6		1 810		104		66		1 323		9 847	
	2009	6 318	-3,4	17	183,3	1 924	6,3	109	4,8	84	27,3	1 397	5,6	9 849	0,0
	2010	6 316	0,0	409	2 305,9	1 998	3,8	107	-1,8	90	7,1	1 432	2,5	10 352	5,1
	2011	5 930	-6,1	795	94,4	2 043	2,3	387	261,7	101	12,2	1 521	6,2	10 777	4,1
	2012	5 487	-7,5	732	-7,9	2 215	8,4	415	7,2	136	34,7	1 756	15,5	10 741	-0,3
Asiakkaat ostopalvelut	2008	2 248		1 856		44		1 510		2 499		-		8 157	
	2009	1 318	-41,4	1 642	-11,5	65	47,7	1 473	-2,5	2 312	-7,5	-	0,0	6 810	-16,5
	2010	1 385	5,1	1 776	8,2	33	-49,2	1 357	-7,9	2 260	-2,2	-	0,0	6 811	0,0
	2011	1 247	-10,0	1 472	-17,1	42	27,3	1 277	-5,9	2 313	2,3	-	0,0	6 351	-6,8
	2012	1 146	-8,1	1 447	-1,7	71	69,0	1 151	-9,9	2 672	15,5	-	0,0	6 487	2,1

Vuosi	HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %
2. PÄIHDEHUOLLON POLIKLIINISET PALVELUT (A-klinikka, H-klinikka, nuorisoasemat, korvaushoito ja päiväkontoutus)														
2.2 Polikliinisten palvelujen käynnit	2008	158 255		39 859	29 541	30 904	44 994	19 924	323 477					
	2009	159 395	0,7	46 129	15,7	35 024	18,6	39 768	6,6	39 768	-11,6	19 615	-1,6	332 887
	2010	178 937	12,3	32 559	-29,4	47 254	34,9	33 268	0,9	49 370	24,1	16 237	-17,2	357 625
	2011	175 767	-1,8	37 264	14,5	48 257	2,1	36 625	10,1	53 500	8,4	18 534	14,1	369 947
	2012	181 256	3,1	37 113	-0,4	56 243	16,5	38 673	5,6	62 800	17,4	21 305	15,0	397 390
Käynnit kunnallinen toiminta	2008	89 444		223		29 541		15 583		5 691		19 924		160 406
	2009	100 419	12,3	378	69,5	31 135	5,4	18 068	15,9	0	-100,0	19 615	-1,6	169 615
	2010	110 696	10,2	4 161	1 000,8	44 328	42,4	19 771	9,4	0	0,0	16 237	-17,2	195 193
	2011	94 464	-14,7	7 788	87,2	43 368	-2,2	24 746	25,2	0	0,0	18 534	14,1	188 900
	2012	80 799	-14,5	7 872	1,1	48 801	12,5	27 628	11,6	0	0,0	21 305	15,0	186 405
Käynnit ostopalvelut	2008	68 811		39 636	0	15 321		39 303		-				163 071
	2009	58 976	-14,3	45 751	15,4	3 889	0,0	14 888	-2,8	39 768	1,2		0,0	163 272
	2010	68 241	15,7	28 398	-37,9	2 926	-24,8	13 497	-9,3	49 370	24,1		0,0	162 432
	2011	81 303	19,1	29 476	3,8	4 889	67,1	11 879	-12,0	53 500	8,4		0,0	181 047
	2012	100 457	23,6	29 241	-0,8	7 442	52,2	11 045	-7,0	62 800	17,4		0,0	210 985
2.3 Polikliinisten palvelujen	2008	14 163 758		1 942 000		2 519 748		1 964 706		3 467 292		1 038 707		25 096 211
	2009	13 520 643	-4,5	2 233 748	15,0	2 321 085	-7,9	2 102 523	7,0	2 982 641	-14,0	1 342 396	29,2	24 503 036
	2010	14 056 955	4,0	2 792 328	25,0	2 518 541	8,5	1 948 860	-7,3	3 018 669	1,2	1 231 688	-8,2	25 567 041
	2011	13 246 197	-5,8	2 734 520	-2,1	2 859 930	13,6	2 005 840	2,9	3 175 903	5,2	1 215 426	-1,3	25 237 816
	2012	13 859 806	4,6	2 608 088	-4,6	2 846 515	-0,5	2 033 703	1,4	3 107 202	-2,2	1 241 401	2,1	25 696 715
Kustannukset kunnallinen toiminta	2008	8 445 675		14 000		2 132 256		728 100		318 000		1 038 707		12 676 738
	2009	9 779 517	15,8	78 000	457,1	2 152 885	1,0	805 925	10,7	0	-100,0	1 342 396	29,2	14 158 723
	2010	10 068 456	3,0	782 703	903,5	2 389 876	11,0	752 958	-6,6	0	0,0	1 231 688	-8,2	15 225 681
	2011	10 122 973	0,5	957 378	22,3	2 689 450	12,5	722 309	-4,1	0	0,0	1 215 426	-1,3	15 707 535
	2012	10 629 084	5,0	871 229	-9,0	2 528 029	-6,0	786 767	8,9	0	0,0	1 241 401	2,1	16 056 511
Kustannukset ostopalvelut	2008	5 718 083		1 928 000		387 492		1 236 606		3 149 292				12 419 473
	2009	3 741 126	-34,6	2 155 748	11,8	168 200	-56,6	1 296 598	4,9	2 982 641	-5,3		0,0	10 344 313
	2010	3 988 499	6,6	2 009 625	-6,8	128 665	-23,5	1 195 902	-7,8	3 018 669	1,2		0,0	10 341 360
	2011	3 123 224	-21,7	1 777 142	-11,6	170 480	32,5	1 283 531	7,3	3 175 903	5,2		0,0	9 530 280
	2012	3 230 721	3,4	1 736 859	-2,3	318 486	86,8	1 246 936	-2,9	3 107 202	-2,2		0,0	9 640 205
2.4 A-klinikan polikliinisten palvelujen asiakkaat	2008	8 345		1 765		1 408		1 233		1 481		1 265		15 497
	2009	7 234	-13,3	1 549	-12,2	1 331	-5,5	1 208	-2,0	1 273	-14,0	1 319	4,3	13 914
	2010	7 213	-0,3	1 725	11,4	1 266	-4,9	1 121	-7,2	1 136	-10,8	1 389	5,3	13 850
	2011	4 952	-31,3	1 763	2,2	1 242	-1,9	1 291	15,2	1 213	6,8	1 469	5,8	11 930
	2012	4 338	-12,4	1 609	-8,7	1 391	12,0	1 207	-6,5	1 270	4,7	1 416	-3,6	11 231
2.5 A-klinikan polikliinisten palvelujen käynnit	2008	72 734		16 256		16 598		11 866		13 150		9 648		140 252
	2009	80 250	10,3	17 183	5,7	12 916	-22,2	11 487	-3,2	10 642	-19,1	9 738	0,9	142 216
	2010	83 824	4,5	12 300	-28,4	12 341	-4,5	10 964	-4,6	10 192	-4,2	9 501	-2,4	139 122
	2011	44 922	-46,4	13 379	8,8	11 308	-8,4	11 205	2,2	13 353	31,0	10 154	6,9	104 321
	2012	38 388	-14,5	12 234	-8,6	11 973	5,9	10 629	-5,1	14 172	6,1	11 580	14,0	98 976
2.6 A-klinikan polikliinisten palvelujen	2008	8 694 534		871 000		1 109 929		1 470 763		715 830		804 550		13 666 606
	2009	9 359 557	7,6	865 231	-0,7	922 483	-16,9	1 554 943	5,7	752 401	5,1	1 091 832	35,7	14 546 447
	2010	9 593 615	2,5	955 978	10,5	1 000 883	8,5	1 406 445	-9,6	752 401	0,0	1 007 689	-7,7	14 717 011
	2011	6 172 748	-35,7	947 757	-0,9	1 171 057	17,0	1 473 259	4,8	749 850	-0,3	977 807	-3,0	11 492 478
	2012	6 245 084	1,2	856 326	-9,6	1 294 870	10,6	1 446 124	-1,8	726 524	-3,1	999 822	2,3	11 568 750
2.7 Nuorisoasemien polikliinisten palvelujen asiakkaat	2008	0		0		199		277		379		716		1 571
	2009	0	0,0	0	0,0	285	43,2	265	-4,3	349	-7,9	879	22,8	1 778
	2010	0	0,0	326	0,0	308	8,1	236	-10,9	373	6,9	996	13,3	2 230
	2011	1 168	0,0	371	13,8	314	1,9	246	4,2	379	1,6	1 032	3,6	3 510
	2012	1 050	-10,1	427	15,1	309	-1,6	213	-13,4	409	7,9	1 245	20,6	3 653
2.8 Nuorisoasemien polikliinisten palvelujen käynnit	2008	0		0		1 517		3 455		2 355		4 034		11 361
	2009	0	0,0	0	0,0	1 268	-16,4	3 401	-1,6	2 038	-13,5	3 844	-4,7	10 551
	2010	0	0,0	2 607	0,0	2 677	111,1	2 533	-25,5	2 360	15,8	4 220	9,8	14 397
	2011	16 357	0,0	3 086	18,4	2 988	11,6	2 903	14,6	2 438	3,3	3 945	-6,5	31 717
	2012	14 299	-12,6	3 173	2,8	2 142	-28,3	2 740	-5,6	2 366	-3,0	4 697	19,1	29 417
2.9 Nuorisoasemien polikliinisten palvelujen	2008	0		0		309 585		0		235 648		..		545 233
	2009	0	0,0	0	0,0	305 786	-1,2	0	0,0	254 363	7,9	..	0,0	560 149
	2010	0	0,0	444 022	0,0	376 595	23,2	0	0,0	254 407	0,0	..	0,0	1 075 024
	2011	1 528 605	0,0	401 423	-9,6	398 893	5,9	0	0,0	255 707	0,5	..	0,0	2 584 628
	2012	1 695 169	10,9	466 708	16,3	367 940	-7,8	0	0,0	262 913	2,8	..	0,0	2 792 730
2.10 Korvaushoidon asiakkaat yhteensä	2008	441		97		88		104		148		58		936
	2009	402	-8,8	110	13,4	106	20,5	109	4,8	157	6,1	78	34,5	962
	2010	488	21,4	134	21,8	88	-17,0	107	-1,8	150	-4,5	43	-44,9	1 010
	2011	806	65,2	133	-0,7	108	22,7	127	18,7	169	12,7	52	20,9	1 395
	2012	847	5,1	140	5,3	119	10,2	146	15,0	232	37,3	61	17,3	1 545
2.11 Korvaushoidon käynnit yhteensä	2008	85 521		23 603		6 003		15 583		15 122		6 242		152 074
	2009	79 145	-7,5	28 946	22,6	9 241	53,9	18 068	15,9	17 772	17,5	6 033	-3,3	159 205
	2010	95 113	20,2	17 652	-39,0	14 159	53,2	19 771	9,4	18 134	2,0	6 736	11,7	171 565
	2011	107 977	13,5	20 799	17,8	15 433	9,0	22 517	13,9	16 582	-8,6	8 380	24,4	191 688
	2012	117 774	9,1	21 555	3,6	18 754	21,5	25 304	12,4	20 811	25,5	9 725	16,1	213 923
2.12 Korvaushoidon kustannukset yhteensä,	2008	5 469 224		1 071 000		743 863		493 943		785 440		234 157		8 797 627
	2009	4 161 086	-23,9	1 368 517	27,8	778 447	4,6	547 580	10,9	785 440	0,0	250 564	7,0	7 891 634
	2010	4 463 340	7,3	1 330 907	-2,7	730 952	-6,1	542 415	-0,9	784 019	-0,2	223 999	-10,6	8 075 632
	2011	4 242 289	-5,0	1 327 614	-0,2	791 293	8,3	532 581	-1,8	751 934	-4,1	237 619	6,1	7 883 330
	2012	4 409 715	3,9	1 279 159	-3,6	625 473	-21,0	587 579	10,3	668 055	-11,2	241 580	1,7	7 811 561

	Vuosi	HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %	
3. PÄIHDEHUOLLON ASUMISPALVELUT															
3.1 Asumispalvelut, asiakkaat yhteensä	2008	495	-12,1	262	-7,1	320	-42,0	838	2,9	686	-9,6	235	0,9	2 836	-11,5
	2009	426	-13,9	337	28,6	305	-4,7	804	-4,1	933	36,0	299	27,2	3 104	9,4
	2010	2 598	509,9	295	-12,5	304	-0,3	791	-1,6	928	-0,5	302	1,0	5 218	68,1
	2011	3 026	16,5	264	-10,5	321	5,6	727	-8,1	906	-2,4	272	-9,9	5 516	5,7
	2012	3 293	8,8	400	51,5	356	10,9	630	-13,3	974	7,5	300	10,3	5 953	7,9
3.2 Asumispalvelut, asumisvuorokaudet yhteensä	2008	81 343	-5,2	41 465	28,4	35 333	2,8	105 289	-2,5	87 341	65,4	41 818	-13,0	392 589	8,7
	2009	71 372	-12,3	45 791	10,4	37 870	7,2	104 339	-0,9	91 694	5,0	45 234	8,2	396 300	0,9
	2010	476 513	567,6	39 877	-12,9	35 405	-6,5	113 502	8,8	96 037	4,7	57 726	27,6	819 060	106,7
	2011	615 937	29,3	42 786	7,3	41 235	16,5	107 421	-5,4	134 088	39,6	53 439	-7,4	994 900	21,5
	2012	698 043	13,3	68 962	61,2	48 779	18,3	107 114	-0,3	123 895	-7,6	58 424	9,3	1 105 217	11,1
Asumisvuorokaudet kunnallinen toiminta	2008	19 715	-22,9	32 639	6,6	21 719	-7,7	62 674	-1,6	23 541	0,0	36 818	-23,4	197 106	2,9
	2009	8 472	-57,0	36 292	11,2	25 184	16,0	62 325	-0,6	29 137	23,8	39 839	8,2	201 249	2,1
	2010	223 221	2 534,8	31 351	-13,6	25 349	0,7	72 677	16,6	26 989	-7,4	49 226	23,6	428 813	113,1
	2011	224 890	0,7	32 411	3,4	24 260	-4,3	77 876	7,2	25 879	-4,1	40 439	-17,9	425 755	-0,7
	2012	227 836	1,3	31 091	-4,1	25 347	4,5	76 232	-2,1	26 263	1,5	45 424	12,3	432 193	1,5
Asumisvuorokaudet ostopalvelut	2008	61 628	2,3	8 826	427,6	13 614	25,5	42 615	-3,8	63 800	20,8	5 000	0,0	195 483	15,1
	2009	62 900	2,1	9 499	7,6	12 686	-6,8	42 014	-1,4	62 557	-1,9	5 395	7,9	195 051	-0,2
	2010	253 292	302,7	8 526	-10,2	10 056	-20,7	40 825	-2,8	69 048	10,4	8 500	57,6	390 247	100,1
	2011	391 047	54,4	10 375	21,7	16 975	68,8	29 545	-27,6	108 209	56,7	13 000	52,9	569 151	45,8
	2012	470 207	20,2	37 871	265,0	23 432	38,0	30 882	4,5	97 632	-9,8	13 000	0,0	673 024	18,3
3.3 Asumispalvelut, kustannukset yhteensä	2008	4 945 345	7,1	2 664 000	49,3	3 050 429	22,6	4 772 210	12,2	5 336 375	35,4	1 570 979	4,8	22 339 338	20,2
	2009	4 463 762	-9,7	3 060 787	14,9	2 945 729	-3,4	4 333 314	-9,2	5 611 187	5,1	1 674 296	6,6	22 089 075	-1,1
	2010	21 301 132	377,2	3 180 541	3,9	2 930 520	-0,5	4 322 327	-0,3	6 108 468	8,9	1 641 252	-2,0	39 484 241	78,8
	2011	26 048 705	22,3	2 795 487	-12,1	2 937 078	0,2	4 367 727	1,1	5 959 991	-2,4	1 702 514	3,7	43 811 502	11,0
	2012	29 667 710	13,9	5 109 022	82,8	3 120 580	6,2	3 757 506	-14,0	6 619 459	11,1	1 832 382	7,6	50 106 658	14,4
Kustannukset kunnallinen toiminta	2008	1 630 156	8,3	1 855 000	9,9	2 130 166	36,7	3 146 279	52,3	1 962 910	54,7	1 551 179	3,5	12 275 690	28,1
	2009	1 210 851	-25,7	2 002 772	8,0	2 071 465	-2,8	2 600 878	-17,3	2 254 230	14,8	1 632 192	5,2	11 772 388	-4,1
	2010	7 867 847	549,8	2 120 612	5,9	2 232 084	7,8	2 693 643	3,6	2 230 173	-1,1	1 488 157	-8,8	18 632 517	58,3
	2011	7 036 096	-10,6	1 827 644	-13,8	2 207 450	-1,1	2 191 712	-18,6	2 520 690	13,0	1 508 788	1,4	17 292 380	-7,2
	2012	7 592 256	7,9	2 474 864	35,4	2 246 589	1,8	2 034 755	-7,2	2 522 749	0,1	1 585 781	5,1	18 456 995	6,7
Kustannukset ostopalvelut	2008	3 315 189	6,5	809 000	742,3	920 263	-1,0	1 625 931	5,8	3 373 465	26,2	19 800	0,0	10 063 648	20,5
	2009	3 252 911	-1,9	1 058 015	30,8	874 264	-5,0	1 732 436	6,6	3 356 957	-0,5	42 104	112,6	10 316 687	2,5
	2010	13 433 285	313,0	1 059 929	0,2	698 436	-20,1	1 628 684	-6,0	3 878 295	15,5	153 095	263,6	20 851 724	102,1
	2011	19 012 609	41,5	967 843	-8,7	729 628	4,5	2 176 015	33,6	3 439 301	-11,3	193 726	26,5	26 519 122	27,2
	2012	22 075 453	16,1	2 634 158	172,2	873 990	19,8	1 722 751	-20,8	4 096 710	19,1	246 601	27,3	31 649 663	19,3
4. PÄIHDEHUOLLON LAITOSHOITO															
4.1 Laitoshiito, asiakkaat yhteensä	2008	2 501	1,1	..	0,0	736	9,4	816	31,4	1 022	10,6	477	22,3	5 552	-13,2
	2009	2 412	-3,6	1 110	0,0	674	-8,4	808	-1,0	1 189	16,3	506	6,1	6 699	20,7
	2010	2 208	-8,5	1 034	-6,8	661	-1,9	785	-2,8	1 156	-2,8	518	2,4	6 362	-5,0
	2011	2 095	-5,1	945	-8,6	644	-2,6	799	1,8	1 195	3,4	538	3,9	6 216	-2,3
	2012	2 153	2,8	929	-1,7	665	3,3	726	-9,1	1 095	-8,4	524	-2,6	6 092	-2,0
Asiakkaat kunnallinen toiminta	2008	2 131	0,5	..	0,0	349	-6,4	0	0,0	61	0,0	461	18,2	3 002	-9,7
	2009	1 970	-7,6	357	0,0	324	-7,2	0	0,0	113	85,2	481	4,3	3 245	8,1
	2010	1 856	-5,8	407	14,0	332	2,5	0	0,0	361	219,5	504	4,8	3 460	6,6
	2011	2 093	12,8	454	11,5	353	6,3	0	0,0	362	0,3	527	4,6	3 789	9,5
	2012	1 635	-21,9	451	-0,7	383	8,5	0	0,0	367	1,4	516	-2,1	3 352	-11,5
Asiakkaat ostopalvelut	2008	538	0,4	..	0,0	387	29,0	600	-3,4	961	4,0	16	0,0	2 502	-23,2
	2009	609	13,2	753	0,0	350	-9,6	579	-3,5	1 076	12,0	25	56,3	3 392	35,6
	2010	506	-16,9	627	-16,7	329	-6,0	559	-3,5	795	-26,1	14	-44,0	2 830	-16,6
	2011	575	13,6	491	-21,7	291	-11,6	569	1,8	833	4,8	11	-21,4	2 770	-2,1
	2012	806	40,2	478	-2,6	282	-3,1	535	-6,0	728	-12,6	8	-27,3	2 837	2,4
4.2 Laitoshiito, hoitovuorokaudet	2008	73 423	1,6	..	0,0	28 602	5,1	18 228	29,7	24 668	-34,6	6 182	39,5	151 103	-22,8
	2009	74 790	1,9	24 973	0,0	25 450	-11,0	15 516	-14,9	24 265	-1,6	6 342	2,6	171 336	13,4
	2010	69 315	-7,3	19 664	-21,3	21 636	-15,0	12 779	-17,6	16 580	-31,7	6 656	5,0	146 630	-14,4
	2011	66 113	-4,6	17 528	-10,9	18 546	-14,3	15 928	24,6	17 981	8,4	6 431	-3,4	142 527	-2,8
	2012	66 815	1,1	16 948	-3,3	15 909	-14,2	13 966	-12,3	16 149	-10,2	6 630	3,1	136 417	-4,3
Hoitovuorokaudet kunnallinen toiminta	2008	57 850	2,7	..	0,0	5 452	-18,4	4 266	0,0	2 029	-87,7	5 506	37,0	75 103	-20,8
	2009	58 954	1,9	5 126	0,0	4 684	-14,1	3 366	-21,1	2 025	-0,2	5 433	-1,3	79 588	6,0
	2010	58 051	-1,5	5 158	0,6	4 735	1,1	3 725	10,7	2 731	34,9	6 030	11,0	80 430	1,1
	2011	50 646	-12,8	4 635	-10,1	4 589	-3,1	4 162	11,7	2 373	-13,1	5 855	-2,9	72 260	-10,2
	2012	42 908	-15,3	4 397	-5,1	4 535	-1,2	3 418	-17,9	2 633	11,0	5 779	-1,3	63 670	-11,9
Hoitovuorokaudet ostopalvelut	2008	15 573	-2,6	..	0,0	23 150	12,7	13 962	-0,6	22 639	6,5	676	-42,0	76 000	-25,2
	2009	15 836	1,7	19 847	0,0	20 766	-10,3	12 150	-13,0	22 240	-1,8	909	34,5	91 748	20,7
	2010	11 264	-28,9	14 506	-26,9	16 901	-18,6	9 054	-25,5	13 849	-37,7	626	-31,1	66 200	-27,8
	2011	15 467	37,3	12 893	-11,1	13 957	-17,4	11 766	30,0	15 608	12,7	576	-8,0	70 267	6,1
	2012	23 907	54,6	12 551	-2,7	11 374	-18,5	10 548	-10,4	13 516	-13,4	851	47,7	72 747	3,5
4.3 Laitoshiito, kustannukset yhteensä	2008	11 076 550	-0,2	3 765 882	-16,2	4 133 167	31,6	3 096 565	59,8	3 506 762	14,7	1 138 628	-15,6	26 717 554	6,5
	2009	11 378 836	2,7	3 761 905	-0,1	3 924 895	-5,0	3 184 382	2,8	3 317 305	-5,4	1 222 211	7,3	26 789 534	0,3
	2010	11 788 086	3,6	3 130 463	-16,8	3 661 374	-6,7	2 605 742	-18,2	2 525 066	-23,9	1 097 147	-10,2	24 807 878	-7,4
	2011	12 076 933	2,5	3 062 879	-2,2	3 536 686	-3,4	3 246 919	24,6	2 632 993	4,3	1 152 356	5,0	25 708 766	3,6
	2012	14 224 892	17,8	3 108 976	1,5	2 974 200	-15,9	3 002 648	-7,5	2 510 733	-4,6	1 180 725	2,5		

Liite 4: Päihdehuollon deflatoidut kustannustietojen aikasarjat 2008–2012

	Vuosi	HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
A. Deflatoidut päihdehuollon avoimuuden, asumispalvelujen ja laitoshoiton kustannukset	2008	37 789 074		11 491 212		11 738 547		11 625 699		14 113 289		4 347 919		91 105 739	
	2009	36 069 547	-4,6	12 126 112	5,5	10 645 270	-9,3	11 127 552	-4,3	14 229 896	0,8	4 644 013	6,8	88 842 390	-2,5
	2010	54 123 839	50,1	11 457 067	-5,5	10 269 746	-3,5	10 017 461	-10,0	13 881 949	-2,4	4 274 787	-8,0	104 024 848	17,1
	2011	56 628 574	4,6	10 575 198	-7,7	10 257 551	-0,1	10 500 215	4,8	13 615 925	-1,9	4 297 306	0,5	105 874 770	1,8
	2012	60 890 254	7,5	12 258 864	15,9	9 535 695	-7,0	9 531 717	-9,2	13 846 209	1,7	4 343 919	1,1	110 406 658	4,3
Muutos 2008–2012, €		23 101 180		767 652		-2 202 852		-2 093 982		-267 080		-4 000		19 300 919	
Muutos 2008–2012, %		61,1		6,7		-18,8		-18,0		-1,9		-0,1		21,2	
1. DEFLATOIDUT PÄIHDEHUOLLON AVOPALVELUJEN KUSTANNUKSET (Ehkäisevä päihdetyö, poliikliniset palvelut ja muut avopalvelut)															
Avopalvelujen deflatoidut kustannukset yhteensä, €	2008	19 809 277		4 275 588		3 677 103		2 795 347		4 189 506		1 307 193		36 054 015	
	2009	18 714 827	-5,5	4 652 217	8,8	3 118 869	-15,2	2 892 317	3,5	4 449 210	6,2	1 471 045	12,5	35 298 484	-2,1
	2010	18 894 382	1,0	4 737 862	1,8	3 251 482	4,3	2 641 278	-8,7	4 689 990	5,4	1 359 266	-7,6	35 574 260	0,8
	2011	17 308 564	-8,4	4 533 305	-4,3	3 580 982	10,1	2 647 023	0,2	4 753 746	1,4	1 353 001	-0,5	34 176 621	-3,9
	2012	16 997 652	-1,8	4 040 866	-10,9	3 440 915	-3,9	2 771 563	4,7	4 716 017	-0,8	1 330 812	-1,6	33 297 826	-2,6
Muutos 2008–2012, €		-2 811 625		-234 722		-236 188		-23 784		526 511		23 619		-2 756 190	
Muutos 2008–2012, %		-14,2		-5,5		-6,4		-0,9		12,6		1,8		-7,6	
1.1 DEFLATOIDUT PÄIHDEHUOLLON POLIKLIINISTEN PALVELUJEN KUSTANNUKSET (A-klinikka, H-klinikka, nuorisosaamat, korvaushoito ja päiväkotoutus)															
Deflatoidut kustannukset poliikliniset palvelut yhteensä	2008	15 894 592	74,6	2 179 316	121,1	2 827 665	76,9	2 204 796	57,6	3 891 001	68,2	1 165 639	24,8	28 163 009	72,4
	2009	14 811 142	-6,8	2 446 952	12,3	2 542 624	-10,1	2 303 202	4,5	3 267 324	-16,0	1 470 523	26,2	26 841 767	-4,7
	2010	14 966 171	1,0	2 972 938	21,5	2 681 442	5,5	2 074 914	-9,9	3 213 919	-1,6	1 311 355	-10,8	27 220 739	1,4
	2011	13 661 165	-8,7	2 820 185	-5,1	2 949 524	10,0	2 068 678	-0,3	3 275 395	1,9	1 253 501	-4,4	26 028 448	-4,4
	2012	13 859 806	1,5	2 608 088	-7,5	2 846 515	-3,5	2 033 703	-1,7	3 107 202	-5,1	1 241 401	-1,0	25 696 715	-1,3
Muutos 2008–2012, €		-2 034 787		428 772		18 850		-171 093		-783 799		75 763		-2 466 293	
Muutos 2008–2012, %		-12,8		19,7		0,7		-7,8		-20,1		6,5		-8,8	
Deflatoidut kustannukset kunnallinen toiminta	2008	9 477 750	88,5	15 711	0,0	2 392 821	57,3	817 075	0,0	356 860	0,0	1 165 639	24,8	14 225 856	69,9
	2009	10 712 938	13,0	85 445	443,9	2 358 370	-1,4	882 848	8,0	0	-100,0	1 470 523	26,2	15 510 124	9,0
	2010	10 719 693	0,1	833 329	875,3	2 544 455	7,9	801 660	-9,2	0	0,0	1 311 355	-10,8	16 210 491	4,5
	2011	10 440 098	-2,6	987 370	18,5	2 773 703	9,0	744 937	-7,1	0	0,0	1 253 501	-4,4	16 199 610	-0,1
	2012	10 629 084	1,8	871 229	-11,8	2 528 029	-8,9	786 767	5,6	0	0,0	1 241 401	-1,0	16 056 511	-0,9
Muutos 2008–2012, €		1 151 334		855 518		135 208		-30 308		-356 860		75 763		1 830 655	
Muutos 2008–2012, %		12,1		5 445,4		5,7		-3,7		-100,0		6,5		12,9	
Deflatoidut kustannukset ostopalvelut	2008	6 416 842	101,5	2 163 605	119,5	434 844	468,2	1 387 721	-0,8	3 534 141	52,8	-	0,0	13 937 153	75,1
	2009	4 098 204	-36,1	2 361 507	9,1	184 254	-57,6	1 420 354	2,4	3 267 324	-7,5	-	0,0	11 331 643	-18,7
	2010	4 246 478	3,6	2 139 609	-9,4	136 988	-25,7	1 273 254	-10,4	3 213 919	-1,6	-	0,0	11 010 248	-2,8
	2011	3 221 067	-24,1	1 832 815	-14,3	175 821	28,3	1 323 741	4,0	3 275 395	1,9	-	0,0	9 828 838	-10,7
	2012	3 230 721	0,3	1 736 859	-5,2	318 486	81,1	1 246 936	-5,8	3 107 202	-5,1	-	0,0	9 640 205	-1,9
Muutos 2008–2012, €		-3 186 121		-426 746		-116 358		-140 785		-426 939		-		-4 296 948	
Muutos 2008–2012, %		-49,7		-19,7		-26,8		-10,1		-12,1		0,0		-30,8	
2. DEFLATOIDUT PÄIHDEHUOLLON ASUMISPALVELUJEN KUSTANNUKSET															
Deflatoidut kustannukset asumispalvelut yhteensä	2008	5 549 674	2,1	2 989 545	42,3	3 423 196	16,9	5 355 382	7,0	5 988 489	29,0	1 762 955	-0,1	25 069 241	14,6
	2009	4 889 813	-11,9	3 352 929	12,2	3 226 889	-5,7	4 746 914	-11,4	6 146 756	2,6	1 834 102	4,0	24 197 402	-3,5
	2010	22 678 908	363,8	3 386 261	1,0	3 120 069	-3,3	4 601 899	-3,1	6 503 569	5,8	1 747 410	-4,7	42 038 115	73,7
	2011	26 864 740	18,5	2 883 062	-14,9	3 029 089	-2,9	4 504 556	-2,1	6 146 701	-5,5	1 755 849	0,5	45 183 997	7,5
	2012	29 667 710	10,4	5 109 022	77,2	3 120 580	3,0	3 757 506	-16,6	6 619 459	7,7	1 832 382	4,4	50 106 658	10,9
Muutos 2008–2012, €		24 118 035		2 119 477		-302 617		-1 597 876		630 970		69 427		25 037 416	
Muutos 2008–2012, %		434,6		70,9		-8,8		-29,8		10,5		3,9		99,9	
Deflatoidut kustannukset kunnallinen toiminta	2008	1 829 364	3,2	2 081 684	4,7	2 390 476	30,3	3 530 759	45,2	2 202 781	47,4	1 740 736	-1,3	13 775 799	22,1
	2009	1 326 423	-27,5	2 193 930	5,4	2 269 179	-5,1	2 849 123	-19,3	2 469 389	12,1	1 787 979	2,7	12 896 022	-6,4
	2010	8 376 746	531,5	2 257 775	2,9	2 376 457	4,7	2 867 870	0,7	2 374 422	-3,8	1 584 413	-11,4	19 837 684	53,8
	2011	7 256 518	-13,4	1 884 899	-16,5	2 276 603	-4,2	2 260 372	-21,2	2 599 656	9,5	1 556 054	-1,8	17 834 103	-10,1
	2012	7 592 256	4,6	2 474 864	31,3	2 246 589	-1,3	2 034 755	-10,0	2 522 749	-3,0	1 585 781	1,9	18 456 995	3,5
Muutos 2008–2012, €		5 762 893		393 180		-143 886		-1 496 004		319 968		-154 954		4 681 196	
Muutos 2008–2012, %		315,0		18,9		-6,0		-42,4		14,5		-8,9		34,0	
Deflatoidut kustannukset ostopalvelut	2008	3 720 310	1,5	907 861	702,9	1 032 721	-5,6	1 824 622	0,8	3 785 708	20,3	22 220	0,0	11 293 442	14,9
	2009	3 563 390	-4,2	1 158 999	27,7	957 710	-7,3	1 897 791	4,0	3 677 367	-2,9	46 123	107,6	11 301 380	0,1
	2010	14 302 162	301,4	1 128 486	-2,6	743 611	-22,4	1 734 029	-8,6	4 129 146	12,3	162 997	253,4	22 200 432	96,4
	2011	19 608 222	37,1	998 163	-11,5	752 485	1,2	2 244 184	29,4	3 547 045	-14,1	199 795	22,6	27 349 894	23,2
	2012	22 075 453	12,6	2 634 158	163,9	873 990	16,1	1 722 751	-23,2	4 096 710	15,5	246 601	23,4	31 649 663	15,7
Muutos 2008–2012, €		18 355 143		1 726 297		-158 730		-101 871		311 002		224 381		20 356 221	
Muutos 2008–2012, %		493,4		190,1		-15,4		-5,6		8,2		1 009,8		180,2	
3. DEFLATOIDUT PÄIHDEHUOLLON LAITOSHOIDON KUSTANNUKSET															
Deflatoidut laitoshoiton kustannukset yhteensä	2008	12 430 122	-4,9	4 226 079	-20,1	4 638 247	25,5	3 474 970	52,3	3 935 294	9,3	1 277 770	-19,5	29 982 483	1,5
	2009	12 464 907	0,3	4 120 966	-2,5	4 299 513	-7,3	3 488 320	0,4	3 633 930	-7,7	1 338 867	4,8	29 346 504	-2,1
	2010	12 550 550	0,7	3 332 944	-19,1	3 898 195	-9,3	2 774 284	-20,5	2 688 389	-26,0	1 168 111	-12,8	26 412 473	-10,0
	2011	12 455 271	-0,8	3 158 831	-5,2	3 647 481	-6,4	3 348 636	20,7	2 715 478	1,0	1 188 456	1,7	26 514 152	0,4
	2012	14 224 892	14,2	3 108 976	-1,6	2 974 200	-18,5	3 002 648	-10,3	2 510 733	-7,5	1 180 725	-0,7	27 002 175	1,8
Muutos 2008–2012, €		1 794 770		-1 117 103		-1 664 046		-472 322		-1 424 561		-97 045		-2 980 308	
Muutos 2008–2012, %		14,4		-26,4		-35,9		-13,6		-36,2		-7,6		-9,9	
Deflatoidut kustannukset kunnallinen toiminta	2008	9 726 625	-0,6	1 189 401	0,1	1 194 355	2,0	1 153 814	0,0	569 237	0,0	1 162 076	-15,8	14 995 508	10,9
	2009	9 252 262	-4,9	1 082 563	-9,0	1 097 460	-8,1	1 291 337	11,9	218 650	-61,6	1 214 024	4,5	14 156 296	-5,6
	2010	9 981 221</													

Liite 5: Yhteenveto Päihdehuollon Kuusikko-mittarin sisältävistä asiakaskyselyistä

Taulukko 25. Päihdehuollon Kuusikko-mittarilla toteutetut asiakaskyselyt Helsingissä vuonna 2012

Kyselyn tiedot				
Kunta	Helsinki	Helsinki	Helsinki	Helsinki
Selvityksen nimi	Asiakaskysely	Asiakaskysely	Asiakaskysely	Asiakaskysely
Selvityksen kohde	A-klinikat ja Huumeklinikka	Läntinen A-klinikka, katkaisuhuolto	Hangonkadun kuntoutuskeskus	Tervalammen kartano, kuntoutuskeskus
Kyselyn toteutusajankohta	2 012	2 012	2 012	2 012
Tulosten julkaisuvuosi				
Kyselyn kohderyhmä	A-klinikoiden ja Huumeklinikan polikliiniset asiakkaat	Katkaishoidon asiakkaat	Katkaisuhoidon asiakkaat	Tervalammen kuntoutuskeskuksen asiakkaat
Kyselyn toteutustapa	Lomake	Lomake	Lomake	Lomake
Kyselyyn vastanneiden määrä	522	52	198	35
Vastausprosentti				
Kuusikko-mittarilla arvioitu palvelu / arvioidut palvelut				
Tulokset				
1. Yksikön palveluihin pääsy sujui nopeasti ja vaivatta	3,36	2,96	2,93	4,51
2. Olen saanut riittävästi ohjausta ja neuvontaa	3,28	3,00	2,95	4,71
3. Työntekijät ovat asiantuntevia	3,41	2,94	3,02	4,46
4. Työntekijät tavoittaa nopeasti ilman ongelmia	3,23	3,00	3,03	4,44
5. Saamani kohtelu on ollut asiallista ja ystävällistä	3,62	3,02	3,04	4,51
6. Tarpeitani kuultiin riittävästi hoitoa suunniteltaessa ja toteutettaessa	3,38	2,94	2,86	4,47
7. Saamani hoito on vähentänyt päihteiden käyttöäni	3,52	3,00	2,94	4,56
8. Saamani apu on parantanut elämäntilannettani	3,41	3,10	2,93	
Yleisarvosana palvelusta (kouluarvosana)	8,56			
Muuta huomioitavaa kyselystä				

*Asteikko: 1 = täysin eri mieltä, 2 = osittain eri mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 4 = osittain samaa mieltä, 5 = täysin samaa mieltä

Taulukko 26. Päihdehuollon Kuusikko-mittarilla toteutettu asiakaskysely Vantaalla vuonna 2012

Kyselyn tiedot	
Kunta	Vantaa
Selvityksen nimi	Asiakaskysely
Selvityksen kohde	
Kyselyn toteutusajankohta	
Tulosten julkaisuvuosi	
Kyselyn kohderyhmä	
Kyselyn toteutustapa	
Kyselyyn vastanneiden määrä	115
Vastausprosentti	
Kuusikko-mittarilla arvioitu palvelu / arvioidut palvelut	Perhepalvelut/ Päihdepalvelut
Tulokset	
1. Olen saanut riittävästi tietoa ja neuvontaa	4,2
2. Olen saanut asiallista kohtelua	4,51
3. Saamani palvelu on ollut asiantuntevaa	4,22
4. Saamani palvelu on vastannut tarpeitani	4,21
5. Olen saanut palvelua riittävän nopeasti	4,08
6. Olen voinut osallistua nykyisen palveluni suunnitteluun ja arviointiin	3,88
7. Saamani palvelu on parantanut elämäntilannettani	4,14
Yleisarvosana palvelusta (kouluarvosana)	8,55
Muuta huomioitavaa kyselystä	

*Asteikko: 1 = täysin eri mieltä, 2 = osittain eri mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 4 = osittain samaa mieltä, 5 = täysin samaa mieltä

Liite 6: Espoon selviämishoitoaseman kuvaus

Espoon selviämishoitoasema on ollut kansallisestikin merkittävässä asemassa pilotoimassa päihdehuollon selviämishoitoaseman palveluja. Työryhmä katsoi, että tästä syystä tarkempi kuvaus aseman tarpeista, tavoitteista ja toteutuksesta on hyvä aukikirjoittaa Kuusikko-raporttiin. Kuvaus löytyy myös innokylän sivuilta¹.

Tarpeet ja tavoitteet

Tarpeet: Tarpeena on ollut päivystyspoliklinikan kuormituksen vähentäminen päihdepotilaiden osalta, jos potilaalla ei ole välitöntä lääkäripalvelun tarvetta. Poliisin tarpeena on ollut putkakuolemien ennaltaehkäisy ja vähentäminen.

Tavoitteet: Tavoitteena on ollut vähentää Jorvin sairaalapäivystyksen kuormitusta päihdepotilaiden osalta ja ehkäistä putkakuolemien esiintymistä Länsi-Uudenmaan poliisilaitoksella.

Näkökulmien tarkastelu

Toimijat

- **Asiakasnäkökulma**

Päihtyneet potilaat ja heidän omaisensa. Poliisin säilöön ottamat henkilöt. Poliisivankilan asiakkaat.

- **Ammattilaisnäkökulma**

Sairaanhoitaja ja lähihoitaja, joilla on somaattisen-, ja/tai psykiatrisen alan koulutus sekä päihdeosaamista. Vuorossa työskentelee aina sairaanhoitaja-lähihoitaja työpari, katkaisu- ja vieroitushoidon lääkäri, poliisivankilan sopimuslääkäri, yhteispäivystyksen lääkärit, sosiaalityöntekijä, sosiaali- ja kriisipäivystys, poliisi ja sairaankuljetus.

- **Organisatorinen näkökulma**

Espoon kaupungin katkaisu- ja vieroitushoidon ja selviämishoitoaseman johtaja.

- **Poliittis-hallinnollinen näkökulma**

Espoon kaupungin mielenterveys- ja päihdepalvelujen johtoryhmä. Poliisiorganisaation johto.

Tehtävät ja työnjaot

- **Asiakasnäkökulma**

Päihtyneen potilaan terveydentila vaatii päivystysluonteista sairaanhoidollista seurantaa. Poliisin säilöön otettujen (putka) asiakkaiden hoidontarpeenarviointi, seuranta ja hoitoon ohjaus. Poliisivankilan (tutkintavankila) asiakkaiden kokonaisvaltaisen terveydenhoito. Avovieroitus 3–5 vrk.

- **Ammattilaisnäkökulma**

Potilaan tullessa selviämishoitoasemalle korostuu somaattisen tilan seuranta ja hoito. Pot. seurataan verenpainetta, verensokeria, tajunnan tasoa, promilletasoa, happipitoisuutta, kipuja ja ruumiinlämpöä. Pot. lääkitään lääkärin ohjeiden mukaisesti. Selviämishoitoasemalla on Espoon katkaisu- ja vieroitushoidon lääkärin lääkintäohje, jonka pohjalta sairaanhoitaja toteuttaa lääkkeitä harkinnan mukaan. Seurannan aikana poissuljetaan tutkimuksin vakavat sairaudet ja vammat. Tarvittaessa konsultoidaan perusterveydenhuoltoa tai päivystysaikana Jorvin sairaalan yhteispäivystyksen päivystävää lääkäriä. Potilas saa tarvittavan perushoidon; ruoka, nesteytys, lääkehoito, kytös, hygienian hoito. Turvataan mahdollisuus nukkumiseen ja päihtymyksestä selviämiseen. Päihtymyksestä selviämisen jälkeen selvitetään päihdetilasta, motivoidaan ja järjestetään tarkoituksenmukainen jatkohoito. Sosiaalityöntekijän palveluihin potilas voi hakeutua omatoimisesti Espoon aikuissosiaalityöhön. Alle 18-vuotiaasta tehdään aina lastensuojeluilmoitus. Päihtyneeltä aikuispotilaalta selvitetään, onko kotona alaikäisiä lapsia. Tarvittaessa yhteys sosiaali- ja kriisipäivystykseen, ja/tai tehdään lastensuojeluilmoitus. Poliisin puolelle (putka) säilöön otettujen asiakkaiden somaattinen ja psyykinen voinnin seuranta. Suoritetaan verenpaineen mittauksia, verensokerin mittauksia ja pieniä haavahoidollisia toimenpiteitä. Yleistä terveydenhoidollista konsultaatiota poliisille. Poliisivankilan (tutkintavankila) asiakkaiden lääkityksen toteutus vankilan sopimuslääkärin (tällä hetkellä ostopalveluna) ohjeen mukaan. Vankilan lääkäri voi myös tarpeen tullen konsultoida selviämishoitoaseman potilaiden hoidossa. Somaattiseen seurantaan liittyvät toimenpiteet (verensokerin mittaus, verenpaineen mittaus, haavahoidot ym.) Asiakkaiden psyykkisen tilan arviointi ja seuranta. Lääkehoidon toteutus, seuranta ja arviointi. Lääkkeellisen opioidikorvaushoidon toteutus. Avovieroituksen toteuttaminen selviämishoitoaseman tiloissa kesto 3–5 vrk.

- **Organisatorinen näkökulma**

Esimiehen tehtävänä arvioida henkilökuntasijoituksissa, kenellä on riittävät tiedot ja taidot työskennellä selviämishoitoasemalla. Kaikista uusista työntekijöistä tehdään suppea turvallisuus selvitys, koska työskentely tapahtuu osittain poliisin tiloissa. Esimiehen yhteistyö poliisiorganisaation kanssa. Esimiehen yhteistyö katkaisu- ja vieroitushoidon, sairaalan, pelastuslaitoksen ja asumispalvelujen kanssa.

Tiedot, taidot ja välineet

¹ <https://www.innokyla.fi/web/verstas104897/etusivu/-/verstas/perustiedot>
Viitattu 7.6.2013

- **Asiakasnäkökulma**

Halu vastaanottaa hoitoa. Selviämishoitoasemalla hoito perustuu vapaaehtoisuuteen. Poliisin säilöön- tai kiinniottamalla henkilöllä perustuslaillinen oikeus terveydenhuoltoon.

- **Ammattilaisnäkökulma**

Selviämishoitoasemalla vaadittava osaaminen: Päihdeosaaminen - tietoa päihderiippuvuudesta - hyvinvointiosaaminen (pot. sos.verkosto) Vuorovaikutusosaaminen. Eettinen osaaminen. Päihdepotilaan ohjaus- ja neuvontaosaaminen. Turvallisuusosaaminen - tieto fyysisestä turvallisuudesta. - tieto infektioista ja niiden torjunnasta. Tiimi- ja verkostotyön osaaminen. Kliinisen hoitotyön osaaminen. Jatkohoidon arviointiosaaminen. Työntekijän oman työn kehittäminen HAIPRO potilasturvallisuusilmoituksen avulla. Työsuojelu ja sen kehittäminen. Riskienarviointikartoitus vuosittain.

- **Organisatorinen näkökulma**

Organisaation on turvattava, että selviämishoitoasemalla on jokaisessa työvuorossa yksikössä vaadittavan osaamisen omaava henkilökunta. Työympäristön turvallisuudesta huolehtiminen sekä mahdollistaa asianmukainen hoito pitämällä kunnossa hoidossa tarvittavat välineet ja laitteet. HAIPRO potilasturvallisuusjärjestelmän tavoitteiden toteutuminen, seuranta ja työn kehittäminen. Työsuojelu ja sen kehittäminen. Riskien arvioinnin seuranta.

Lait ja asetukset

- **Asiakasnäkökulma**

Päihdehuoltolaki. Laki päihtyneiden käsittelystä. Lastensuojelulaki. Mielensterveys- ja päihdelaki. Tietosuojalait ja asetukset.

- **Ammattilaisnäkökulma**

STM:n ohjeet päihtyneiden hoidosta - päihtymys ei saa estää henkilön akuutin hoidon tarpeen arviointia ja järjestämistä tai asianmukaista kohtelua sekä palvelua - terveydenhuollon päivystykseen hakeutuneen tai sinne tuodun päihtyneen henkilön hoidon tarve on arvioitava ensisijaisesti terveydenhuollossa eikä muissa kunnan palveluissa. Päihdehuoltolaki - päihdehuollon tavoitteena on ehkäistä ja vähentää päihteiden ongelmakäyttöä sekä siihen liittyviä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja sekä edistää päihteiden ongelmakäyttäjän ja hänen läheistensä toimintakykyä ja turvallisuutta.

- **Organisatorinen näkökulma**

Samat kuin ammattilaisnäkökulmassa.

Periaatteet ja säännöt

- **Asiakasnäkökulma**

Kyky yhteistyöhön ja motivaatio saada apua.

- **Ammattilaisnäkökulma**

Potilaat selviämishoitoasemalle tulevat perusterveydenhuollosta, sairaalapäivystyksestä, sairaankuljetuksen ja poliisin tuomana. Potilas voi hakeutua hoitoon myös omatoimisesti tai läheisen saattamana. Hoidon eettiset periaatteet - yksilöllisyys - omatoimisuus - itsemääräämisoikeus - kokonaisuhoito - jatkuvuus Potilasturvallisuussuunnitelma - kaikessa työssä Työntekijä ottaa huomioon potilasturvallisuuden ja vastaa sen toteutumisesta. Poliisi ottaa säilöön aggressiivisesti käyttäytyvät potilaat. Tartuntavaara-, eristäminen- ja varotoimiohjeet -yksikössä kiinnitetään huomiota sairaalainfektioiden määrän vähentämiseen ja hyvän sairaalahygieenisen käytännön omaksumiseen. Poliisi ottaa säilöön (putkaan) henkilöt poliisilain nojalla henkilönsuojaamiseksi (max 12 tuntia). Poliisivankilaan poliisi ottaa henkilöitä kiinni rikosperusteisesti. Kiinniottoajat tällöin muutamasta tunnista useaan kuukauteen.

- **Organisatorinen näkökulma**

Varmistaa, että eettiset periaatteet toteutuvat päihtyneen potilaan hoitoprosessissa. Turvata sekä päihtyneen potilaan että henkilökunnan turvallisuus hoitoprosessin aikana varmistamalla, että erilaisia (myös poliisin turvaohjeet) ohjeita noudatetaan (tartuntavaara-, eristäminen- ja varotoimiohjeet ja riskien arviointi).

Talous

- **Asiakasnäkökulma**

Potilaille hoito on maksutonta.

- **Ammattilaisnäkökulma**

Tiedotetaan potilaalle, että hoito on maksutonta. Pidetään tilastoa vieraskuntalaisista, jotta Espoon kaupunki voi laskuttaa potilaan kotikuntaa. Poikkeuksena Helsinki ja Vantaa. Kuntasopimukset Kirkkonummen ja Kauniaisten kanssa, uusitaan vuosittain.

- **Organisatorinen näkökulma**

Taloudellisia resursseja tarvitaan henkilökunnan palkkaamiseen ja työtiloihin. Vieraskuntalaisten laskutukset kotikunnasta. Poliisin laskuttaminen. Tilastointi ja raportointi. Sopimuskunnille tuotetusta palvelusta saadaan tuottoa. Espoon selviämishoitoaseman käytännön taloudesta esimiehellä laskujen hyväksyntä oikeus ja osto-oikeus tiettyyn euromäärään saakka. Talouden seurantaohjelma, jota seuraamalla pystyy huomioimaan budjetin kulloisenkin tilan.

Toteutus ja arviointi

Arvioinnissa käytettävät menetelmät:

Arviointi on toteutettu yhteistyöpalaverissa, Espoon kaupungin johtoryhmän kokouksissa sekä poliisin kanssa käydyissä erillisissä yhteistyöpalaverissa.

Tiedonkeruu tapahtuu lähinnä sairaskertomukseen merkittyjen tilastomerkintöjen perusteella. Jokaisella yhteistyötaholla on myös oma tilastointinsa. Tiedon analysointi tapahtuu tilastanalyysin avulla. Lisäksi käydään keskusteluja säännöllisesti yhteistyötahojen ja henkilökunnan kanssa.

Liite 7: Kuusikon kuntien päihdehuollon palvelujärjestelmä vuonna 2012

Helsingin sote-fuusion myötä päihdepalvelut kuuluvat kaikissa kunnissa sosiaali- ja terveystalouteen. Oulussa ja Espoossa on yhdistetty mielenterveys- ja päihdepalvelut. Päihdepalvelujen organisoimisessa Tampereen ja Oulun tilaaja-tuottajamallit eroavat ehkä eniten muiden kaupunkien organisaatioista.

HELSINKI

Helsingissä päihdepalvelut kuuluivat sosiaaliviraston Aikuisten palvelujen vastuualueelle ja Lapsiperheiden vastuualueelle (nuorten palvelut). Helsingin linjauksena on avohoitopainotteisuus ja joustava monituottajamalli. Malli nojaa elinvoimaisiin omiin palveluihin ja sosiaalivirastoa lähellä oleviin kumppaneihin. Vuoden 2011 aikana toteutetun kilpailutuksen seurauksena Helsingillä on päihdehoitopalveluissa puitesopimus yhdeksän kumppanin kanssa. He tuottavat yhteensä 32 eri palvelua korvaushoidosta kotiin vietäviin palveluihin ja avokuntoutuksesta laitospainotteiseen ja -katkaisuhoidon.

Omana avopalveluna Helsingissä toimii neljä A-klinikkaa, joilla on viisi toimipistettä, huumeambulanssi ja jälkikuntoutusyksikkö sekä kaksi nuorisosaamaa. Laitoskatkaisuhoidon tarjotaan Läntisellä A-klinikalla ja Hangonkadun kuntoutuskeskuksessa, laitospainotteista Tervalammen kartanon kuntoutuskeskuksessa. Palvelurakenteen muutos jatkui vuonna 2012 laitospainotteisuuden paikallisuuden vähentämisellä ja avohoidon ns. välimaaston palvelujen vahvistamisella. Erityisesti kehitetään intensiivistä avokuntoutusta eri asiakasryhmille, kotiin vietävää perhetyötä ja liikkuvaa laitospainotteista. Kuntouttavaa päivätoimintaa on A-klinikoiden yhteydessä toimivissa viidessä päivätoimintakeskuksessa.

ESPOO

Espoossa mielenterveys- ja päihdepalvelut (MtP) toimivat osana terveystalouteen tulosyksikköä. Mielenterveys- ja päihdepalvelut on integroitu sekä organisatorisesti että käytännön tasolla.

Mielenterveys- ja päihdepalvelukeskus Empussa on tarjolla vieroitushoidon-, opioidikorvaushoidon-, ja avokuntoutuspalveluja sekä liikkuvalla työtavalla toimivien tiimien palvelut (psykiatrisen palveluohjaus, tukiasuminen ja sosiaalityön tiimi). Oman toimintana tai ostopalveluna MtP:ssä on tarjolla myös avomielenterveystyön tiimien, psykiatrisen kuntoutusosaston, selviämishoitosaaman, tukiasumisen, palveluasumisen ja tilapäisen palveluasumisen palvelut.

VANTAA

Vantaalla päihdepalvelujen tulosyksikkö on perinteisesti toiminut osana perhepalvelujen tulosalueena. Muut perhepalvelujen tulosyksiköt v. 2012 olivat lastensuojelun avo- ja sijaishuollon yksiköt, psykososiaaliset palvelut, aikuissosiaalityö ja ehkäisevä terveydenhuolto. Päihdepalvelut on tehnyt yhteistyötä paitsi oman tulosalueen sisällä myös tulosalueiden yli erityisesti kotihoidon ja terveystalouteen kanssa. Päihdepalvelujen tulosyksikkö on tuottanut suurimman osan päihdehuollon erityispalveluista omana toimintana, mm. polikliiniset palvelut (A-klinikat, huumeambulanssi ja nuorisosaama), katkaisu- ja vieroitushoidon ja asumispalvelut. Kuntouttava laitoshoidon on hankittu kokonaan ostopalveluna samoin kuin kotiin annettava katkaisu- ja vieroitushoidon ja päihdekuntoutus. Myös asumispalveluja on hankittu jonkin verran ostopalveluna omien palvelujen lisäksi.

Päihdepalvelut on hoitanut resurssiensa puitteissa yhtäaikaista päihde- ja mielenterveysongelmista kärsiviä asiakkaita. Tarvittaessa asiakkaat on ohjattu erikoissairaanhoidon psykiatriseen avohoitoon. Psykiatrisen poliklinikoita Vantaalla on kaksi, joiden kanssa yhteistyökäytännöt on sovitettu. Terveystalouteen on tarjolla depressiohoitajia, mutta muita kunnallisia mielenterveyspalveluja

terveyspalveluissa on toistaiseksi ollut melko vähän tarjolla. Perhepalvelujen aikuissosiaalityö on vastannut mielenterveyskuntoutujien asumispalveluista, työtoiminnasta ja sosiaalityöstä.

TURKU

Turun sosiaali- ja terveystoimi yhdistyivät 1.1.2009 ja johtamisessa otettiin käyttöön sopimusohjaus. Sosiaali- ja terveystoiminta kokonaisuutena johtaa peruspalvelujohtaja. Kuntalaisnäkökulmaa edustavat ydinprosessit (Lasten ja nuorten kasvun tukeminen, Nuorten aikuisuuden vahvistaminen, Itsenäisesti selviytyvien toimintakyvyn varmistaminen, Ikäihmisten elämänlaadun turvaaminen), joissa ”tilaajina” toimivat palvelujohtajat. Palvelujen tuotannosta vastaavat palvelutuotantojohtaja ja tulosaluejohtajat.

Päihdepalvelut kuuluvat sosiaali- ja terveyspalveluihin ja sosiaalityön erityispalvelut vastaavat mm. päiväkeskuspalvelujen, asumispalvelujen, A-klinikan polikliinisten palvelujen ja katkaisu- ja vieroitushoitopalvelujen sekä kuntoutumishoitopalvelujen järjestämisestä. Ostopalveluina hankittavia palveluja ovat Turun A-klinikkatoimen palvelut sekä päihdehuollon kuntoutumishoitopalvelut. Turun A-klinikkatoimi kuuluu A-klinikkasäätiön Länsi-Suomen palvelualueeseen, joka on osa valtakunnallista A-klinikkasäätiön organisaatiota. Päihdehuollon asumispalveluja hankitaan ostopalveluina omien palvelujen lisäksi.

Päihdepsykiatrian yksikkö kuuluu Turun kaupungin sosiaali- ja terveystoimen psykiatrisen erikoissairaanhoidon psykoosin hoidon palveluihin. Yksikön muodostavat päihdepsykiatrian poliklinikka, päihdepsykiatrian osasto A3 sekä korvaushoitopoliklinikka.

Turun kaupungissa tehtävää päihteiden vastaista toimintaa ohjaa Turun kaupungin mielenterveys- ja päihdeohjelma 2011–2015. Ohjelman keskeisiä tavoitteita ovat palvelujen painopisteen siirtäminen korjaavista erityispalveluista ehkäiseviin lähipalveluihin ja terveyden edistämiseen, oikea-aikainen palveluohjaus ja siihen liittyvä hoitoketju ja poikkihallinnollinen yhteistyö sekä korjaavien erityispalvelujen roolin kehittäminen.

TAMPERE

Tampereen kaupunki toimii tilaaja-tuottajaorganisaatiomallilla. Tilaajaryhmään kuuluva päihde- ja mielenterveyspalvelujen asiakasohjausyksikkö Loisto koordinoi palvelujen hankintaa sekä neuvoo ja ohjaa yhteistyötahoja. Loiston toiminta kuuluu terveyttä ja toimintakykyä edistävien palveluiden ydinprosessiin.

Tampereen hyvinvointipalveluiden mielenterveys- ja päihdepalvelut tuottavat Hatanpään selviämis- ja katkaisuhuoltoaseman sekä Asumispäivystyksen ja tukiasumisen palvelut. Hyvinvointipalveluiden laitoshoidon palveluihin kuuluu laitoshoidon ja tukiasumisen palvelut Palhoniemen huoltokodissa. Lastensuojelun erityispalveluihin kuuluva Päiväperho tuottaa palveluja päihteitä käyttävien vanhempien perheille.

Tampereella suurin osa päihde- ja asumispalveluista hankitaan ostopalveluina. Päihdepalveluiden painopiste on avohuollon palveluissa. Polikliinisen avohoidon ostopalvelusopimus on tehty A-klinikkasäätiön Tampereen toimialueen palveluista. Lisäksi intensiivistä avohoitoa hankitaan puitesopimuksin. Tampere hankkii Mainiemen päihdehuollon kuntayhtymän jäsenkuntana suurimman osan päihdehuollon kuntouttavaa laitoshoidoa Mainiemen Kuntoutumiskeskuksesta. Lisäksi palvelusopimus on kilpailutuksen kautta voimassa viiden palveluntuottajan kanssa.

OULU

Oulussa toteutettiin vuonna 2012 tilaaja-tuottajaorganisaatiomallia. Päihdepalvelut kuuluivat vuonna 2012 terveyspalveluiden vastuualueelle, asumispalvelut ja kotiin vietävä asumisen tuki

sekä osa kuntoutuksesta sosiaalipalvelujen palvelualueeseen. Päihdepalvelut järjestetään avohoitopainotteisesti ja lähes kokonaan kaupungin oman tuotannon tuottamina palveluina. A-klinikan ja nuorten päihdeasema Redi 64:n työntekijät on nimetty myös alueellisiin psykiatrisiin tiimeihin ja he tekevät säännöllistä yhteistyötä perusterveydenhuollon kanssa.

Liite 7: Päihdehuollon Kuusikko-työryhmän jäsenten yhteystiedot

Tarja Koskinen, puheenjohtaja

Tampereen kaupungin tilaajaryhmä
Päihde- ja mielenterveyspalvelujen asiakasohjausyksikkö
Satamakatu 17 B
PL 98, 33201 Tampere
Puh. 040 091 3554
etunimi.h.sukunimi@tampere.fi

Jukka Mäkinen, varapuheenjohtaja

Tampereen kaupunki
Tietotuotanto ja laadunarviointi
Aleksis Kiven katu 14–16 C
PL 467, 33101 Tampere
Puh. 040 022 6605
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Taru Neiman

Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus
Terveystieteiden tutkimuskeskus
Asumisen tuki
Toinen linja 4 H HKI 53
PL 8660, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. (09) 310 43398
etunimi.sukunimi@hel.fi

Johanna Palve

Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus
Terveystieteiden tutkimuskeskus
Pohjoisen psykiatria- ja päihdekeskus
Latokartanonkatu 7 C
PL 70800, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. (09) 310 58367, 050 593 0979
etunimi.sukunimi@hel.fi

Päivi Koskinen

Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus
Kehittämisen ja toiminnan tuki
Toinen linja 4 A HKI 53
PL 7333, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. (09) 310 42661, 040 164 8624
etunimi.e.sukunimi@hel.fi

Anne Leppänen

Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus
Tietohuolto- ja tilastopalvelut
Vironkatu 2 HKI 17
PL 7011, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. (09) 310 46829, 040 334 4640
etunimi.sukunimi@hel.fi

Martti Marila

Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Mielenterveys- ja päihdepalvelut
Kalaonmentie 8. 3. krs.
PL 2314, 02070 Espoon kaupunki
Puh. (09) 816 57579, 050 381 0296
etunimi.sukunimi@espoo.fi

Outi Ristimäki

Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Mielenterveys- ja päihdepalvelut
Kalaonmentie 8, 3. krs.
PL 2314, 02070 Espoon kaupunki
Puh. 09 816 23424
etunimi.sukunimi@espoo.fi

Hilkka Vihavainen

Vantaan kaupunki
Sosiaali- ja terveydenhuolto
Perhepalvelut, Päihdepalvelut
Kielotie 7 A, 01300 Vantaa
Puh. (09) 839 23515, 040 762 5120
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Leena Kaijala

Vantaa kaupunki
Sosiaali- ja terveydenhuolto
Perhepalvelut
Peltolantie 2 D, 01300 Vantaa
Puh. (09) 839 22566, 040 830 9073
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Monika Eklund

Vantaan kaupunki
Sosiaali- ja terveydenhuolto
Perhepalvelut, Päihdepalvelut
Kielotie 20 C, 01300 Vantaa
Puh. 040 596 2920
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Marja Suviala

Turun kaupungin hyvinvointitoimiala
Asumis- ja päihdepalvelut
Linnankatu 23, 20100 Turku
Puh. (02) 262 6119, 050 590 7497
etunimi.sukunimi@turku.fi

Minna Haaranen-Mäkipuro

Turun kaupungin hyvinvointitoimiala
Asumis- ja päihdepalvelut
Niuskalan hoitokoti
Liekatu 5, 20380 Turku
Puh. (02) 262 5527, 050 556 7440
etunimi.sukunimi@turku.fi

Mirjam Jarhio

Turun kaupungin hyvinvointitoimiala
Tutkimus- ja kehitysyksikkö
PL 670, 20101 Turku
Puh. 02 262 6111 (keskus)
etunimi.sukunimi@turku.fi

Pirjo-Liisa Länkinen

Tampereen kaupungin tilaajaryhmä
Aleksis Kiven katu 14–16 C
PL 487, 33101 Tampere
Puh. 040 801 6082
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Merja Halonen

Oulun kaupungin hyvinvointipalvelut
Kirkkokatu 18
PL 37, 90015 Oulun kaupunki
Puh. 044 703 6243
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Leena Vesterinen

Oulun kaupungin hyvinvointipalvelut
Kiviharjuntie 5
PL 8, 90015 Oulun kaupunki
Puh. 044 703 6168
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Anssi Vartiainen, sihteeri

Helsingin kaupungin tietokeskus
Tilasto- ja tietopalvelu
PL 5500, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 040 159 7441
etunimi.sukunimi@hel.fi

